

گولستان

مشرف الدين مصلح بن عبدالله شيرازى
سهى

(له نتيوان ١٢٠٣ ههتا ١٢١٠ - ١٢٩٢ . ز)

وهرگيرانى
عهلى نانهوازاده

کوردهستان - ههولير
٢٠٠٦

١

ناوی کتیب: گۆستان

- نووسەر: سه‌عدی
- وه‌رگێتێ: عه‌لی نانه‌وازاده
- نه‌خشه‌سازی ناوه‌وه: گۆران جه‌مال رواندزی
- به‌رگ: سه‌یوان
- سه‌ره‌رشته‌ی چاپ: هه‌یمن نه‌جات
- چاپی یه‌که‌م ۲۰۰۶
- ژماره‌ی سپاردن: ۳۲۴
- تیراژ: ۵۰۰
- نرخ: ۲۰۰۰
- چاپخانه: چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده

زنجیره‌ی کتیب - ۳۵ - (۱۳۸)

ناونیشان

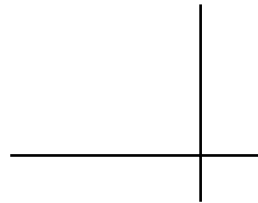
ده‌زگای چاپ و بلاوکرده‌وه‌ی موکریانی

هه‌ولتیر - پشت روژنامه‌ی خه‌بات

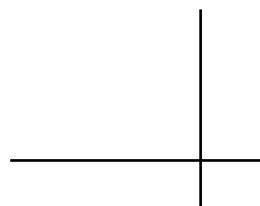
پۆستی نه‌لکترونی: asokareem@maktoob.com

ژماهی ته‌له‌فۆن: ۲۲۶۰۳۱۱

www.mukiryani.com

۲

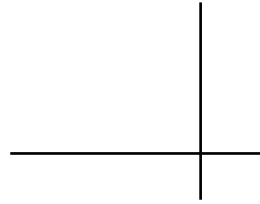

پیشکشه به:

سه عداى

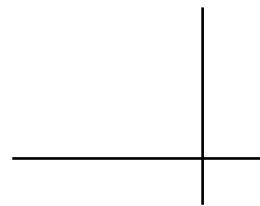
وه رگير

٤

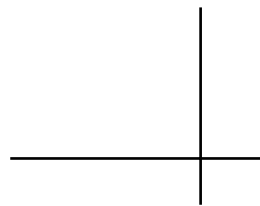

پێرست

٩ پێشهکی گولستان
١١ بهشی یهکهه: سهبارهت به سیرهتی پادشاکان
٤٥ بهشی دووههه: سهبارهت به ئەخلاقى دهرویشان
٦٧ بهشی سێههه: سهبارهت به فهزیلهتی قهناعت
٨٩ بهشی چوارهه: سهبارهت به فایدهی خامۆشی
٩٧ بهشی پینجهه: سهبارهت به ئەشق و جهوانیی
١٠٥ بهشی شهشهه: سهبارهت به زهعف و پیری
١١٣ بهشی ههوتهه: سهبارهت به تهئسیری تهربیهت
١٢٣ بهشی ههشتهه: سهبارهت به نهڕیتی قسه

٦

خولی زهمان ریئی لی کل کردم و له کابول خۆم گرتوه. لهم کاولستانه گولستانم کهوته بهردهست و چهند ههکایهتم لێوهرگیراوه که بوونه باریک له سهه کاغهزهکانی نیوهکاره و نیوهچلی دیکه و ناچار تۆزه ی فهرامۆشییان لینیشت، مهگهر چۆنکایی با و فوویهکم پیداکردبا و یادیکم کردباوه.

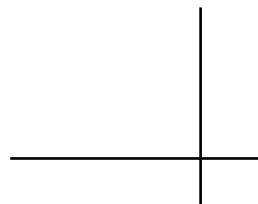
سال تیدهپهپین و لهم ریگا خواروخیچانه ئیمه ویک دهکهوتینهوه و لیک جوئی دهبوینهوه ههتا روژیک ئاکام دامنا و کیتابم ههئاوه و حیسابم لیکداوه و بوو بهو بهرهمه ی که دهپینن.

سهعدی یهک له گهورهترین وێژهران و غهزلهلبیژانی فارسه و له دهرهوهی سنوورهکانیش ناویانگ و دهنگی تایبهتی خۆی ههیه و له ئهدهبیاتی کلاسیکی کوردیش شوین پی و شوین داخستنی دهپیندری و کتیبی گولستان یهک لهو کتیبانه بوه که فهقی و ئهدیبان خویندووینانه.

له سهه ژبانی سهعدی شتیکی ئهوتۆ بهدهستهوه نیه. به گشتی ئهوهی که بکری له سههری بکوئری ئههمیه که: له سهههتای سهدهی ههوتهمی کۆچی له مالماتیکی دیندار له شیراز له دایک بوه، به لاهتی چۆته بهغدا و پههه ی به دهرس و خویندن داوه و گهلیک گهراوه و گهلیک خهلیکی دیوه. له نیوهکانی سهدهی ههوتهم له سههدهمی دهستهلاتداری ئهبووبهکری ئیبنی سهعد گهراوتهوه و ئاکامهکهی دوو دهستی پر و دهسکهوتیکی چر بوه: بووستان و گولستان.

سهعدی لای میر و دهستهلاتدار و خهلیک ریژی زۆری ههبوه و له را دهربرین نهترس بوه و ههه ئهوه نیشان دها که سهه به دهربار و خهلات و چاو له دهستی پاروو و ملکهچی پاره نهبوه.

گولستان کۆمهله چیرۆک و ههکایهتیکه که له ههشت بهش پیکهاتوه و ههه بهشه ی تهرخان کراوه بۆ مهبهستیک. ههکایهتهکانیش ههندیک کورت و ههندیک

دریژن و گهلیک جار به شیعر نیتواخن کراون.

لهم وەرگیرانه دا ههول دراوه سهبک و شیوازی خودی سهعدی (نثری مسجع) به پیتی توانا له بهر چاو بگیری و ئەگەر بکری و دەست بدا شیعرهکانیش ههروهک خۆی به شیعر تهرجومه بکردریتهوه، بهلام ههندیک ههکایهت و بهشیک له شیعرهکان که پێوهندییهکی ئەوتۆیان به چیرۆکهکه نهیوه یان کهمایهسیان نهخستۆته سهر کاکل و مهبهست وهرنهگیر دراوهنهتهوه.

لهم کاره ئیدهعایهک بۆ پیتویران به زمانی ته‌ر و پر و پاراوی سهعدی نیه، ههنگاو و ههولیکه بۆ ناساندن و نیشانی دانی دیمه‌نی بیر و جههانیینی ئەم پیره کۆنه‌ساله، که هیشتاش له پشت سه‌ده‌کانه‌وه دهنگی شیرینی دی.

ستۆکهۆلم. به‌هاری ٢٠٠٢

پیشه‌کی گولستان

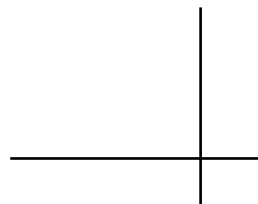
شه‌ویک بیرم له رابوردوو ده‌کرده‌وه و مخابنم بۆ ته‌مه‌نی به با داو ده‌خوارد
و به‌ردی خانووچکه‌ی دلم به ئەلماسی ئەسرین دەسمی... دیتیم به‌رژه‌وه‌ندییم
ده‌وه دایه که له کونجیک دانیشم و داوینی قسه هه‌لکیشم و قسه‌ی په‌ریشان
له ده‌فته‌ر ده‌راویژم و له‌وه‌به‌دوا وشه‌ی په‌ریشان نه‌بیژم.

یه‌ک له دۆستان که له که‌ژاوه‌ی ژیانم دا هاوڕێ و له حوچه‌ نیشته‌جێ
بوو، هه‌روه‌ک جارێان وه ژوور کهوت و ده‌ستی کرد به گه‌مه و جه‌فه‌نگ و خۆ
نواندن. من خۆم تینه‌گه‌یاند و سه‌رم له سه‌ر ئەژنۆی عیباده‌ت هه‌لنه‌گرت.
دل‌پیشاو سه‌یری کردم.

یه‌ک له نزیکه‌کانی من تییگه‌یاند که « فلانی ته‌مای گرتوه و له سه‌ری
سووره که باقی ژیان گۆشه‌گیر دانیشی و خامۆشی هه‌لبێژێ، تۆش ئەگه‌ر
ده‌توانی وه دوا‌ی کاری خۆت که‌وه و لیبی دوور به‌وه! »

کو‌تی « سو‌پند به‌ خودا و به‌ دۆستایه‌تی کو‌نمان دهم هه‌لنا‌پچرم و هه‌نگاو
هه‌لنا‌گرم مه‌گه‌ر وه‌ک زه‌مانی پینشوو زمان بکاته‌وه که نازار دانی دۆستان
جه‌هله و که‌فاره‌تی سو‌پند سه‌هل و دژی رێگای راستیی و شکانی رای
زانایانه، زولفه‌قاری عه‌لی ده‌ کالان نرابێ و زمانی سه‌عدی به‌سترابێ. »
به‌ گشتی قه‌وه‌تی زمان گرتن له‌وم نه‌بوو و روو له دۆستایه‌تی وه‌رگێرانم
پێ پیاوه‌تی نه‌بوو که یاریکی یه‌کده‌نگ و یه‌که‌ه‌نگ بوو.

چاری ناچار قسه‌م کرد و به‌ گه‌ران ده‌رکه‌وتین. وه‌رزیش به‌هار، که هیترسی
سه‌رما نارامی گرتبوو و سه‌رده‌می ده‌وله‌تی گول گه‌بیشتبوو.

شهو له بیستانی یهک له دۆستان که ریمان تیکهوتبوو ماینهوه. شوپنیکى
 بژوین و زهمه‌ند و دارستانیکى زۆر و زهوه‌ند.
 بهیانی که ته‌مای گه‌رانه‌وه‌مان گرت. دیتم کۆشیکى گول و ره‌یحان و
 سونبولى کۆ کردۆته‌وه.

کوتم « گولئى گولشه‌ن هه‌روه‌کى ده‌زانى به‌قايه‌ک و سه‌رده‌مى گولزار
 وه‌فایه‌کى نیه و هه‌کیمان کوتوو یانه: هه‌رچى زۆر نه‌کیشى بۆ دل پیدان
 ناشى!»

کوتمى « چاره‌یه؟ »

کوتم « بۆ خو‌شیی خوینه‌ران و هه‌سانه‌وه‌ی حازران، ده‌توانم کتیبى
 گولستان ته‌سنیف بکه‌م که جه‌یشى زریان ده‌ستى تالانى بۆ درێژ نه‌کا و گه‌رى
 زه‌مان عه‌یشى به‌هارى لینه‌کاته ناخو‌شیی خه‌زان. »

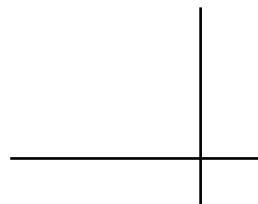
که ئه‌وه‌م کوت داوینى گولئى به‌رداوه و ده‌سته‌وداوینم بوو که « الکریم اذا
 وعد وفا». هه‌ر ئه‌ورۆژه به‌شیکى نووسرا و به‌گشتى گولئى گولزار هیشتا
 نه‌ژاکابوون که کتیبى گولستان ته‌واو بوو.

سه‌عدى - ٦٥٦ کۆچى

(١٢٥٨ زایینى)

له‌ لوقمانیان پرسى « حیکمه‌ت له‌ کى فیر بووى؟ »

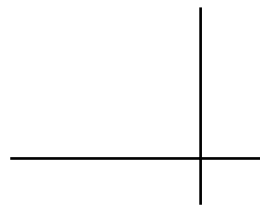
کوتمى « له‌ کویران، هه‌تا شوپنیک پیتى لینه‌کوتن، پى داناگرن!»

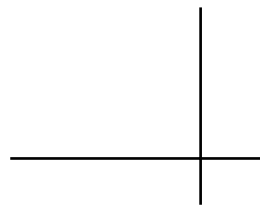
بهشی یه که م

سهبارت به سیرهتی پادشاکان

۱۱

۱۲

بیستم:

پادشایهک بو کۆشتنی دیلک ئیشارهی دا . بیچاره له حالێ
ناهو میدی دا جوینی به پادشا دا و خراپهی کوت - چونکه کوتویانه: هه
کهس دهست له گیان هه لگرئ، چی ده دل دایه ده ریده برئ.

پادشا پرسى « چی ده لئ؟ »

یهک له وهزیرانی دلپاکى شا کوتى « ئه ی خاوهن هه ر ده لئ:
والکاظمین الغیظ و العافین عن الناس . »*

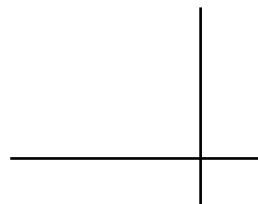
پادشا رحمی به دل دا هات و له خوینی گوزه را .

وهزیریکى دى که دژى ئه و بوو کوتى « ره گه زى ئیمه نابى به پاشایان
جگه له راستى بیژن . ئه وه، جوینی به پادشا دا و خراپه ی کوت . »

پادشا له م وتهیه نیوچاوانى تیکنا و کوتى « درۆی ئه وم لا خوشتتر بوو
له م راستیه ی که تو کوتت چونکه رووی ئه و له خیریک دابوو و ئه مه له
سه ر شه ره و زانایان کوتویانه: درۆیه کی روو له خیر باشتره له
راستیه کی سه ر به شه ر . »

شا ده گه ل هه ر کهس بکا راو بیژئ حه یفه ئه و جگه له چاکه بیژئ

* نایه ی ۱۲۹ سووره ی آل عمران

یه کێک له ئهمیرهکانی خوراسان، مهحمودی سهبوکتهکینی له خه و دا
وهها بینی که « گشت لهشی داپزابوو و ببوو به خاک، جگه له چاوهکانی
که ههروا زیت له چاوخانه دا دهگهپان و دهیانروانی. »
تهواوی زانیان له لیکدانهوهی مانهوه مهگه دهرویشیک ههڵدایه
و کوتی « هیشتا نیگهرا نه که مکی به هیترا نه. »

بیستم پادشاهزادهیهک کورت و کریت بوو، براکانی تر بهرز و تهرز.
باوک به سووک و چووکی دهروانی. کور تیکهیشته و کوتی « بابه کورتی
ژیر باشتره له دریشی گیژ. نه ئهوهی به بالا بهرزتر و پرتتر به قیمهت
زۆرتتر و پتر.

کیتیوی توور کورته ئهگه بروانی
کهچی لای خودا بهرز مهکانی

کزیکی زانا به زگزی کورت
پیوا ئهوه نیبه زل و گران بی
ئهسپی عه ره بیی ئهگه له ریش بی
باشتر له تهویلهیهک کهران بی «

باوک بزهی هاتی و وهزیران پهسهندیان کرد و براکانی زیز و زویر
بوون.

تا پیاو دەم و راویژی نه‌چیتژی
عهیب و هونه‌ری چلۆن ده‌بیتژی

بیستم پادشا لهو ده‌وره دوژمنیکی گه‌وره رووی تیکرد. هه‌ر که
قۆشه‌نی دوو لا‌گه‌یشتنه یه‌ک، یه‌که‌م که‌س که وه شه‌رگه که‌وت ئەم کوره
بوو، کوتی:

« ئەو که‌سه من نیم له شه‌ر دا تو ببینی پشتی من
هی منه دیتت ئەگه‌ر که‌وتوه له سه‌ر خا‌کا، سه‌ری
شه‌رفرۆش و پیاوی شه‌ر کایه به خۆینی خۆ‌ده‌کا
ئەو که‌سه‌ی راکا له شه‌رگه، وا به خۆینی له‌شکری »

ئوه‌ی کوت و له سپای دوژمنی دا و چه‌ند پیاوی به‌کاری لێخستن.
که هاته‌وه لای باوکی، زه‌وی ماچ کرد و کوتی:

« ئە‌ی ئه‌وه‌ی منت به‌ که‌م دانا
دل به‌ زل و زه‌لام مه‌به‌سته
له‌ جه‌نگه‌ی جه‌نگا ئه‌وه‌ی پێویسته
ئەسپه‌ تانجییه نه‌ گای دابه‌سته »

ده‌گی‌رنه‌وه که سپای دوژمن گه‌لیک بوون و ئەوان هه‌ندیک.
تاقمیک ته‌مای راکردنیان گرت، کور هه‌رای کرد و کوتی « پیاوه‌کان
تیبکۆشن هه‌تا جلی ژنان نه‌پۆشن! »
سواره‌کان به‌ قسه‌ی ئەو وره‌یان پتر و پته‌وتر بوو و تیگرا هورژمیان
برد.

بیستم که هه‌ر ئەو روژه به‌ سه‌ر دوژمن دا زال بوون.

پادشا سەر و چاوی ماچ کرد، باوهشی پیداکرت و رۆژبه رۆژ زۆرتر
سهرنجی ده دایه ههتا کردیه جیگری خۆی. براکان ئیرههییان پێبرد و
ژههریان ده چیشته کرد. خوشکی له باله خانه وه بینی و تهقه ی له ده لاقه
هینا. کور تیکه یشت و دهستی له خواردن هه لگرت و کوتی « نابئ
هونه رمه ند بمرئ و بی هونه ر جیگای بگری! »

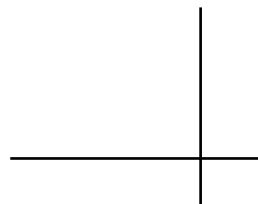
گهر ئاسه واری هوما نه مینئ
بۆ سیبه ری کوند کئ په نا دینئ؟

باوکیان له م کهین و بهینه ئاگادار کرد. براکانی بانگ کرد و به قهرا
تاوان سزای دان. له ئاکام به هه ر کام له ده ورووبه ری ولات به شیک
شیاوی بۆ دیاری کردن ههتا شه ر و هه لالی خست، چونکه ده ده رویش له
سه ر به ره یه ک دهخه ون و ناجمئن، دوو پادشا له ولاتیک ناحه جمئن.

له تکه نانیک دهست بخا پیاوی خوا
له ت وه ده رویشیک ده دا و نیوه ی دهخوا
گهر ولاتیک پادشا داگیر بکا
هه ست به ویستی بستی خاکی تر دهکا

خیلی دزانی عه ره ب له سه ر کتویک نیشته جئ بوون و ریی کاروان
به ستر او، خه لکی شار له شه رری ئه وان ترساو و له شکری شا تیشکاو،
چونکه له ره وهزی به رزی ترۆپکی کئو قه لایان هه بوو و جیگه و په نایان لئ
ساز کردبوو.

لهولاه دهمراستانی ولات بۆ بهرگری له زهرپری ئهوان را و تهگبیریان
لێکداوه که ئهگهر ئهم خپله ههروا بچنه پيش له پاشان به هيچ چهشنیک
ناتوانن بهريان بگرن.

لهسهه ئهوه پیکهاتن و کهسیکیان بۆ چاوهديری ئهوان ههلبژارد و
ههستیان راگرت ههتا پهلاماری خهلكیکیان دا و شوینهکهیان جی
هیشته. چهند پیاوی به ئهموون و ئازایان نارد ههتا له شیویک خو
حهشار بدن.

شهو که دزهکان له سهفهه به تالانهوه گهپانهوه، چهکیان له خو کردهوه
و جل و دهسکهوتهکانیان دانا، یهکهه دوژمنیک که پهلاماری دان خهو بوو.
که شهو شهق بوو، میهرانی بویر له کهمین دههپهپین و قوولی یهک
یهکیان بهست و بهیانی هینایاننه خزمهت پادشا.

ئیشارهی به کوشتنی ههموان دا.
به ههلهکوت لایکیان دهگهه دابوو بهر و باری لاهتی کرچ و کال و
شینکهی گولستانی سهه روخساری تازه رواو.

یهک له وهزیران بهر تهختی میری ماچ کرد و رووی لیپوردنی له زهوی
نا و کوتی « ئهم کورپه هیشته له باغی ژین چیرۆ نهکردوه و له گهنجیتی
گهنجیکی دهست نهکهوتوه. دلایوی و خووی شایهه له شا دهوهشیتتهوه
که به لیپوردنی خوینی مننهت له سهه من دابنی. »

میر لهم قسهیه نیوچاوانی تیکنا و دهگهه رای بهرزی یهک تههز نهبوو
و کوتی:

« شوقی چاکان ناگرئ ههکهس له بنیاتا دزه
تههههت بۆ ناکهسان گوێزی خزی سهه گومبهزه

رهگهزی رزیوی ئهوان بنهبر کردن باشتر و رهگ و رهچهئهکیان
ههلهکندن، چونکه ئاگر کووژاندنهوه و بزوت هیشتنهوه، مار کوشتن و
بیچوو راگرتن ئیشی زانایان نیه. »

وهزیر که ئهه قسهی بیست، به نابه دلی دانی پیداهینا و ئافهرینی بو
را و بروای شا نارد و کوتی « ئهوهی که میر فهرمووی تهواو راسته که
ئهگهر دهگهلیان ماباوه خووی ئهوانی دهگرت، به لام بهنده هیوا دارم که به
قسهی دلپاکان تهربیهت بدری و خووی زانایان بگری که هیشتا منداله و
رهوشتی دهستدریژی و سه رکیشی ئهه واقمه له دهروونی دا جیگر نهبوه
و له هه دیس دایه: هه مندا ئیک که دهبی له زاتی دا موسلمانه له دوایی
دایک و باوکی جوولهکه و فهله و گاوری پیده لین.*

ژنی لووت دهگه ل نه یاران رو نیشت
پشت و پیشینهی نه هیشته که رویشته
سهگی ئه سحابی که ههف چند روژیک
شوین چاکان کهوت و گهیشته به ههشت »

ئهوهی کوت و تا قمی که له کاردارانی میر بو لیخوش بوون دهگه لی
هاودهنگ بوون ههتا میر دهستی له خوینی هه لگرت و کوتی « به خشیم
ئهگه رچی به بهرژه وهندم نه زانی.

به گشتی کورپان به ناز و نیعمهت هه لینا و وهستای ئه دیبیان بو
تهربیهتی دانا ههتا جوانی قسه و و لام دانهوه فیر بوو و به هه موو داب و
نه ریتی خزمهتی شا راهات وهها که له بهر چاوی مه زنان په سهند کهوت.
وهزیر هه ندیک له ئاکاری بو میر باس کرد که « ته ربیهتی ئاقلان کاری
تیکردوه و نه زانیی پیشوو ده زاتی دا نه ماوه. »

میر بهم قسهیه بزهی هاتی و کوتی:
 « گورگ هەر گورگی لی دیتته بهرههه
 دهگهڵ مرۆفیش گهر بیته هاوددهم »

دوو سال به سهه ئه مه دا تپه پیری. تا قمی چه تهی ناوچه لی کۆ
 بوونه وه و پهیمانیاں دهگهڵ به ست هه تا له هه لیک وه زیر و هه ردوو کوپی
 کوشت و مایکی له راده به دهری هه لگرت و له مغاره ی دزان له جیی
 باوکی دانیشته و بوو به یاغی.

میر نهنگوستی سه سه رتهی گه ست و کوتی:
 « شه مشیری چاک له ناسنی خراب که ی ساز دهکا که سی
 ناکه س به ته ریبه ت ناگا ئه ی زانا، پیتی نابیتته که س
 ئاوی بارانه که بووژینه ری هه موو سه روشته
 له باغ گول و گولانه دهرووی و له شهۆه کات درک و خه س »

* ما من موكود الاوقد يولد على الفطرة ثم ابوا يهودانه و ينصرانه و يمجسانه.

سه رههنگزادهیه کم له بارگای ئوغلۆمۆش بینی، ژیر و به بیر، ئهقل و
 فامیکی پتر له راده ی هه بوو. هه ر له مندالییه وه مه زنایه تی به
 ئیوچاوانییه وه دیار بوو.
 به گشتی میر وه بهر دلای هات که جوانی دهر و ژووری هه بوو و
 زانایان کوتوویانه « توانایی به هونه ره نهک به مال، گه وره یی به ئهقله
 نهک به سال. »
 هاوړهگه زانی به پله و پایه ی ئیره ییان برد و به خیانه تیک تاوانباریان

کرد و بۆ به کوشت دانی ههولێ بيسووديان دا .
 دوژمن چي دێ له دهست، كه پشتگرت بي ئاوال و دوست .
 مير پرسی « هۆی دوژمنایهتی ئهوان به تو چیه؟ »
 کوتی « له سایهی دهولهتی خاوهنم كه هه درێژخایهني بي! هه موویانم
 رازی کردوه جگه هه سوود كه رازی نیه و رهزا نادا مهگه به شكاني
 برهوی من و رووخانی بهخت و تهختی خونكار . »

دهتوانم كه دهروونی كهس نازار نهدهم
 چ بکهم له هه سوود، خوێه خو له رهنجایه
 بمره تا رزگار بي ئهی هه سوود كه و رهنجه
 به مردنت نه بي قهت كوتایی نایه

گه چه كچه كیله به رۆژ چاوی نیه
 سه چاوهی هه تاو تاوانی چیه
 راستیه كهت دهوی هه زار چاوی وا
 كوتیر بي چاتره، تا هه تاو سیا

له پادشایهکی عهجهم دهگێر نهوه كه دهستی بۆ سهه مالی رهعیهت
 درێژ و زوڵم و زۆری زۆر کردبوو، ههتا رادهیهك كه خهلك له مهكر و
 ئاكارى وه گیان هاتن و له تاوی شالای رۆیشتنه شوینی تر . كه رهعیهت
 له كهمی دا، ولات تووشی نههاتی و نههامت هات و خهزینه له بۆشی دا
 و دوژمن تهوژمی هینا .

ههركهس دهیهوی یاری هه بی رۆژی هه را
 كاتی خووشیی، ده بی تیکۆشی له بۆ بی ئه نوا

گەر له ژێردهست نه گری ریز، ده تۆرێ و ده پروا
چاک به! تا کوو له بیگانه بی کاک و برا

جاریک له کوپری ئه و دا کتیبی شانامه یان ده خوینده وه له سه ر
فهوتانی ده وله تی زه حاک و ده وری فه رهیدوون.
وه زیر له میری پرسی « ده کری بزانی فه رهیدوون که مال و حال و
زه وی و زاری نه بوو بو چی ولاتی پیدرا؟ »
کو تی « ههروهکی که بیستت هۆزیک لاگری لی کو بووه، به هیزیان
کرد و به پاشایه تی گه یشت. »
کو تی « ئه ی پادشا ئه گه ر کو بوونه وه ی خه لک هۆی پاشایه تییه، تو بو
خه لک ده تارینی مه گه ر ناته وێ پادشا بمینی؟ »
ده بی له شکرته گه وه که ی به گیان
که پادشا به له شکر ده بیته سو لتان
میر کو تی « هۆی کو بوونه وه ی سپا و ره عیه ت چیه؟ »
کو تی « ده ستاوه له یی پادشا هه تا لینی کو بنه وه؛ دلایه ی هه تا له په نا
ده وله ت دا له ئه مان دا بن و تو ئه و دوانه ت نیه. »

زو لم مه گه ره پێش ئه گه ر سو لتانی
که ی ئیسی گورگه گاوان و شوانی
پادشا بناغه ی زو لم دا بنی
بنی دیواری ملکی ده که نی

پادشا په ندی وه زیری دلسۆزی به دل نه بوو، نیوچاوانی له م قسه یه
تیکننا و بو زیندانی نارد.
هینده ی پی نه چوو که پسمامه کانی سو لتان راپه رین و داوای ملکی

باوکیان کرد. تا قمیڤ که له دهستدریژی ئه و ه گیان هاتبوون و تۆرابوون له وان کۆ بوونه وه و به هیزیان کردن ههتا ملک له دهست ئه و هاته دهر و کهوته دهست ئه وان.

پادشایه که دهگه ل غولامیڤکی عهجه م سواری که شتی بوون. غولام قهت دهریای نه بینیبوو و ناخۆشی که شتی نه چیشتبوو، شین و شه پۆری دهست پیکرد و ئازای به دهنی وه له رزه کهوت. هه رچی دهیانلا و انده وه ژیر نه ده بووه و خۆشی پادشای شیواندبوو. نه یانده زانی چ بکه ن.
پیتۆلیک له و پاپۆره دا بوو، به پادشای کوت « ئه گه ر ئیزن بده ی به له ونیک بیدهنگی ده که م. »

کوتی « جیی ریز و سپاسه . »

فه رموی هه تا غولام ده دهریا باوین. چه ند جار نو قم بوو، پرچیان گرت و هه لیانکیشاوه. توند دوو دهستی به لیوار پاپۆر گرت. که هاته وه سه ر له سووچیک دانیشته و هه جمینی گرت.

پادشا پپی سه یر بوو و پرسی « حیکمه تی ئه وه چ بوو؟ »

کوتی « قهت چیژی خنکانی نه چیشتبوو و قه دری سلآمته تی نیو پاپۆری نه ده زانی. »

هه روه ها: قه دری سلآمته تی که سی ده زانی، که تووشی بی ئیش و برک و ژانی.

ئهی تیر! چ ناخۆشه به زارت ژه می نان جو
دلدار ی منه کیژی که زۆر ناحه زه لای تو

بۆ حۆزری بهههشت، دۆزهخه ئه‌عراف و جیگه‌ی خه‌م
پیتی جه‌ننه‌ته ئه‌عراف، ئه‌وه‌ی چۆته جه‌هه‌ننه‌م

تۆفسیری هه‌یه ئه‌وه‌ی یاری ده‌بال دایه
ده‌گه‌ل ئه‌وه‌ی چاوه‌پروان و چاو له ده‌رگایه

له هورمز پرسیاریان کرد « چ هه‌له‌یه‌کت له وه‌زیرانی باوکت دا بینی
که له به‌ندت کردن؟ »

کوئی « هه‌له‌یه‌کم به‌دی نه‌کرد به‌لام دیتم که سامی من ده دلیان دا بی
را‌ده‌یه و بروای ته‌واویان به ده‌سته‌لام نیه. ترسام له تاو گیانی خویان
ته‌مای کوشتنم بگرن، له به‌ر ئه‌وه پهن‌دی زانایانم ره‌چاو کرد که ده‌لین:
که‌سیکی لیت ده‌ترسی لیتی بترسه
ئه‌گه‌ر مار به قاچی شوانه‌وه ده‌دا
ده‌ترسی سه‌ری به له‌ش نه‌هیلی
نه‌تدیوه کتک که چاره‌ی برا
چلۆن به چنگی چاوان ده‌کوئین

میریکی عه‌ره‌ب له پیری دا نه‌خۆش کهوت و هیوای ژبانی به‌ردابوو که
سواریک به پرتاو وه‌ژوورکه‌وت و مزگینی دا که « فلانه قه‌لامان له سایه
سه‌ری میر داگیر کرد و دوژمنانمان به دیل گرت و سپا و ره‌عیه‌تی به
گشتی هاتنه ژیر فه‌رمان. »
میر هه‌ناسه‌یه‌کی ساردی هه‌لکیشا و کوئی « ئه‌و مزگینی به بۆ من نیه

هی دوژمانمه یانی میراتبهرانی ولات. «

له سهه گۆری یه حیا په یامبهه له مزگهوتی جامعی دمشق چله نشین
بووم. میریکی عه ره ب که به بیه زهیی ناوبانگی هه بوو به هه لکه وت هاته
زیارهت و دوعای کرد و ویستی خواست.

ئه وچار به منی کوت « له وپرا که هیمه تهی دهرویشانه و داوایان
رهوایه لام لیکه نه وه که دوژمنیکی دژ میشکی ژه نیوم. «
پیمکوت « به زهیت به ره عیه تهی لاواز دابی هه تا له دوژمنی زل زهحمهت
نه بیینی. «

مرۆف چه شنی نه ندامگه لی یه کترن
له خو لقاندنی دا له یه ک گه وهه رن
که نازاری شوینیک بدا رۆژگار
به شانی دیکه ی له ش ده بن بی قه رار
ئه گه ر تو له ده ردی خه لک بی خه می
چه تونه که ناوت بنین ئاده می

دهرویشیکی دوعاگیرا له به غدا سهه ری هه ئدا.
حه ججایی یوسفیان ئاگادار کرد.
بانگی کرد و کوتی « دوعایه کی به خیرم بو بکه! «
کوتی « خودایه گیانی بستینه! «
کوتی « بو خاتری خودا ئه مه چ دوعایه که؟ «
کوتی « ئه مه دوعایه کی به خیره بو تو و هه موو موسلمانان! «

ئەى زۆردارى ژێردەست ئازار
 رمینى تاکەى دەمىنى بازار
 بە چ کارت دى جەهاندارى
 مردنت باشتر كە زۆركارى

مىرىكى بېبەزە لە پىرىكى بە رەزای پىرسى « لە عىبادەتەكان كامەيان
 باشترە؟ »

كوتى « بۆ تۆ خەوى نىوهر پۆ هەتا ئەو يەك دەمە خەلك ئازار نەدهى! »

زالمىتىكم دى نىوهر پۆ خەوتو
 كوتم فتنهيه، باشتره نوستوه
 كەسىكى خەوى بۆ گەل باشتر بى
 ئەمەى نە ژينه چاتره مردوه

لە مىرىكم بىستەوه كە شەو پىك بە خوشى هەتا رۆژ رايىوار دبوو و
 دواى مەستى هەر دەيكوت:

« عالم بگه پتى چ كەس نەبىنى وەكوو من
 بىرم نە لە لای چاك و خراپە و نە غەمن! »

دەرويشىكى رووت بە سەرما لە دەرى خەوتبوو و كوتى:

« خوشبەختى وەكوو تۆ نيه، هەر وینەت نيه
 دامنا چ غەمت نيه، ئەدى هىچ غەمى مەت نيه؟ »

میر خوښی هات. کیسه‌یه‌کی هزار دیناری له ده‌لاقه‌وه بو هه‌لداشت
 و کوتی « داوینت بگره‌وه ئه‌ی ده‌رویش! »
 کوتی « داوین له کوئی بینم که جلم نیه؟ »
 میر پتر دلی به حالی شری سووتا و خه‌لاتیکیشی له سه‌ر دانا و بوئی
 نارد.

ده‌رویش ئه‌و پاره و ماله‌ی له ماوه‌یه‌کی کهم دا خوارد و به شیواویی
 دیسان گه‌راوه.

له حاله‌تیک دا که مه‌له‌ک بیواز بوو حالیان گه‌راوه. تووره بوو و
 نیوچاوانی تیکنا.

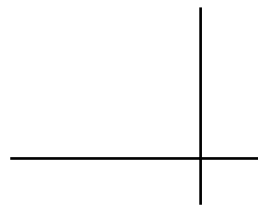
کوتی « ئه‌م گه‌دا گه‌ده‌زله بی‌شه‌رمه که ئه‌وه‌نده نی‌عمه‌ته‌ی به‌وه‌نده
 ماوه‌یه به‌تالاند ده‌ریکه‌ن که خه‌زینه‌ی به‌یتولمال پارووی هه‌زارانه نه‌ک
 خۆراکی اخوان الشیاطین. »*

وه‌زیریکی دلسۆزی کوتی « ئه‌ی خاوه‌ن! وای به به‌رژه‌وه‌ند ده‌زانم که
 که‌سی وای بژیویکیان بو بپرنه‌وه هه‌تا له خه‌رج دا ئیسراف نه‌که‌ن. به‌لام
 ئه‌وه‌ی که فه‌رمووت: له ده‌ر کردن و مه‌نع، شیواوی حالی ئه‌ریابی هی‌مه‌ت
 نیه، که‌سیک هیوادار کردن به لوتف و له پاشان دلشکاندن و هیوابراو
 کردن. »

* ئیشاره به‌م نایه‌یه: ان المبذرين كانوا اخوان الشیاطین. (نایه‌تی ۲۷ سووره‌تی اسری)

یه‌کیک له پادشاکانی پێشوو له به‌ری‌وه‌بردنی مه‌مله‌که‌ت دا سستی
 کرد و له‌شکری تووشی ده‌سته‌نگی. ناچار دوژمنیکی گران رووی تیکرد،

هه‌موو پشتیان تێکرد .

یه‌ک له‌وانه‌ی که غه‌دری کردبوو دۆستایه‌تی ده‌گه‌ل من هه‌بوو .
 لۆمه‌م کرد و کوتم « به‌دزاتی و بی‌سپاسیی و سپه‌له‌یی و هه‌ق
 نه‌ناسییه که به هه‌ندیک حال گۆران له خاوه‌نی قه‌دیم وهرگه‌رپی و هه‌قی
 نێعمه‌تی ئەو هه‌موو سا‌له له ژێر پی بنی! »
 کوتی « به‌شکه‌م به گه‌وره‌یی عوزرم قه‌بوول بکه‌ی ئەگه‌ر بلیم که له‌م
 کاته دا ئەسپه‌که‌م بی جو و ئاره‌قچنی زین له گره‌و دا‌بوو . سو‌لتان که به
 زێر له‌چه‌ریی ده‌گه‌ل سپا بکا ، ده‌گه‌لی به گیان جوامی‌ریی نا‌کرێ . »

وه‌زیریک له کار ده‌رکرا و رووی له کووری ده‌رویشان نا . به‌ره‌که‌تی
 قسه‌ی ئەوان شوینی له سه‌ر دانا و دل‌ه‌ساوی رووی لینا .
 پادشا ده‌گه‌لی خو‌ش بو‌وه و کاری پێسپارد .
 قه‌بوولی نه‌کرد و کوتی « لای زانایان ، ده‌رکران باشته‌ره له کاری پر
 گران! »

پادشا کوتی « بيشک زانای کارزانمان ده‌وی شایه‌نی ولات! »
 کوتی « ئەی پادشا! نيشانه‌ی زانای کارزان ئەوه‌یه که خو له کاری وا
 نه‌دا! »

به گوێره‌شیان کوت « هاوده‌می شيرت چون ده‌ست که‌وت؟ »
 کوتی « به‌رماوی ده‌می ده‌خۆم و له شه‌رپی دوژمن له په‌نای هێرشی
 ئەو ده‌ژیم! »

کو‌تیان « ئیستا که که‌وتوو‌یه به‌ر په‌نای هه‌مایه‌تی و شوکرانه‌ی
 نێعمه‌تی ده‌بژیری ، بوچ نزی‌کتر نا‌که‌ویه‌وه هه‌تا له ریزی نزی‌کانت دا‌بنی و

بهندهی موخلیس؟»

کوئی « هیشتا له شالوی دنیا نیم! »

لهوانهیه نه دیمی چه زهتی سوڵتان زیڤی دهست کهوێ، واشه که سهری بهرکهوێ.

زانایان کوتوویمان: دهبی خو له تبعی وازوایی پادشایان بیاریزی، که هندیک جار به سلۆیک دهرهجن و جار جار به جوینیک خه لاتت دهکن.

ههروهتر

خوناندنی زۆر هونهری نه دیمه کانه و عهیبی زانایان.

یهک له ئاوالان سکالای رۆژگاری ناله باری لای من هینا که « گوزه رانم کهمه و زارۆک زۆر. تاقهتی باری سهبارییم نیه. زۆر جار به دلم دادی که بارگه بو ولاتیکی دیکه بهرم. ههتا ههرجۆر که گوزه رانم بی کهس ئاگای له چاکه و خراپه م نه بی! کهچی دیسان له پی شاد بوونی دوژمن نه ندیش دهکم که نهکا له پشت سهرم جوین بدن و پیبکه نن و ههولی من له ههق خاو و خیزانم به ناپیاوتی دابنن و بلنن: ئەو بیغیرهته قهت نابینی روی بهخته وهریی / خوئی خسته ههسانه وه و خیزان له کویره وهریی.

جا له عیلمی حیساب ههروهکی دهزانی هندیک دهزانم، ئەگه ئیوه به پله و پایهی خۆتان ریگایه کم نیشان بدن ههتا خه یالم راحت بی، قهت له ژیر ئەو ئه رکه نایمه دهرا! »

کوتم « کاری دیوانی پادشا ئەی برا، دوو لایه نی هیه. هیوا و ترس؛ یانی هیوای نان و ترسی گیان. ئەمهش دژی رای زانایانه، بهو هیوایه

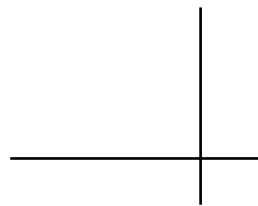
داخواری ئه و ترسه بی. کهس نایه ته ماله دهرویش که هسته ی زهوی و زار بده. »

کوئی « له حاله نهگه یشتی و ولامی پرسبارت هه لئه دام. نه تبیستوه هه رکهس خه یانه ت بکا، پشتی له حیساب دهله زئی. راستی هوی رهزای خودایه / کهس ون نابئی له راسته رییه.

« ههروه ها زانایانیش ده لئین: چوارکهس له چوارکهس به گیان ده رهنجن. ریگر له سو لئان، دز له پاسه بان، زیناکار له شو فوار و خه راباتی له دارو غه. ئه وهی که حیسابی پاکه، له حیساب دانه وه بیباکه! »
 کوتم « هه کایه تی ئه و ریوییه شیایوی حالئی تویه که سه رسام و ئاگا له خو بر او یان بینی که رادیده کرد. که سیک پرسی: چ به لایه کی لابه لا هاتوه که وا ده ترسی؟ کوئی: بیستومه که وشتر به سوخره ده گرن! کوئی: ئه ی سه فی، وشتر چی به تو داوه و چی وهک تو ده چی؟ کوئی: بیده نگ! ئه گهر هه سوود به غه رهن بلین وشتره و گرفتار بم کی غه می رزگار کردنی منی هه یه؟ هه تا جو یایی حاله بن و هه تا تریاک له عیراقه وه بگا، مارانگه سته ده مرئی.

تو بی شک فه زلت هه یه و دین و ته قوا و ئه مانه ت، به لام هه سوود له که مین و موده ی گو شه نشین هه تا حوسنی سیره تی تو به پیچه وانه له ره قه م بدن. که تووشی عیتابی خه تابی پادشاش بووی له و حاله دا مه جالی دهم و دواندت ده بی؟ که وایه وای به مه سله حه ت ده زانم که ملکی قه ناعه ت بیاریزی و ته رکی ریاسه ت بکه ی! »

ئاوال ئه م قسه یه ی بیست و تی کچوو نیوچاوانی له هه کایه ته که م تی کنا و قسه ی ره قی ده ست پی کرد: که ئه مه چ ئه قل و زانایی و فام و ئاوه زیکه؟ قه ولی زانایان وه راست گه را که کو توویانه: دۆست له زیندان دا ده رده که وئی ده نا له سه ر سه ره هه موو دو ژمان دۆستن.

دۆست نیه ئه وکسهه له فهرانه دا
 لیده دا لافی دۆستی و برایی
 دۆست ئه وکسهه بگری دوو دهستت
 له لیتقه ومان و سهختیی و جیایی»

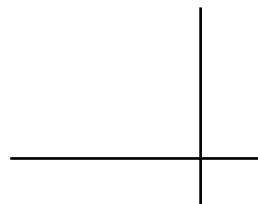
دیتم هه لدهچی و نه سیحهه به غهرهز ده بیسی، چومه لای سه روک
 دیوانیک که ناسیاویمان پیکه وه هه بوو و حاله کهم به بیان کرد و لیته توویی
 و کارامه ییم باس کرد هه تا کاریکی چووکی بداتی. ماوهیه ک وا تیپه ری و
 دلپاکی و بیرچاکیان بینی و کاری له مه تیپه ری و له پله یه کی به رزتریان
 دامه زراند. ئه ستیره ی به ختی هه روا له هه لکشان دابوو هه تا گه یشته
 ته شقی ئاوات و بوو به یه ک له نزیکان و مشوورخووزان و جی باوه پانی
 هه زره ت. له حالی خووشی ئه و خووشحال بووم.

هه ر له و سه ر و به نده دا ده گه ل تا قمیک دۆست سه فه ریک ریک که وت.
 که له زیاره تی مه ککه گه رامه وه دوو مه نزل به ره و پیرم هات. روا له تی حالیم
 دیت په ریشان و به شیوه ی ده رویشان.

کوتم « ئه وه چ حالیکه؟ »

کوتم « هه ر ئه و جو ره ی خو ت کوتم: تایفه یه ک سه سو دیان پیبردم و
 خه یانه تیان خسته ئه ستوم و پادشا هه ولی لیکدانه وه ی راستی نه دا و
 کو نه دۆسته کان و یاره گه رمه کانیش له قسه ی هه ق خامۆش بوون و
 ها وده میی کو نیان فه رامۆش کرد. به گشتی تووشی گه لیک به لا هاتم هه تا
 له م حه فته دا به مزگینی گه رانه وه ی حاجی له به ند و کو ت رزگاری کردم
 و ملکی میراتی داگیر کردم. »

کوتم « ئه وده م رای منت نه گرت که کوتم: عه مه لی پادشا کان وه ک
 سه فه ری ده ریا پر مه ترسی و پر قازانجه، یا ده ستت ده که وئ گه نج یا
 ده مری به ره نج. »

به مهسلهحهتم نهزانی لهمه پتر به لۆمه برینی دهروونی بکولینمهوه و
به خوئی بیکزینمهوه.

مهلهكزادهیهك گهنجی زۆری له باوك به میرات پینگهیشته. دهستی
كه ره می کردهوه و خهلاتی بهخشی و نئعمهتی مشه ی بۆ قۆشه ن و
ره عیهت هه لپشت.

هاوده میکی نه ژیر دهستی به ئامۆژگاریی کرد که « ملووکى پیشوو ئه و
نئعمه ته یان به هه ول هه لچنی و بۆ مهسلهحه تیکیان پیکه وه نا. دهست له م
کاره هه لگره که تهنگانه له به ره و دوژمن له و دهورووبه ره، نه کا کاتی
حاجهت دامینی. »

مهلهك رووی له م قسه یه تیکنا و تیخوری و کوتی « خودای تهعالا
منی کردۆته خاوهنی ئه و مهمله که ته هه تا بخۆم و ببهخشم، نه ک پاسه وان
که رایبگرم! »

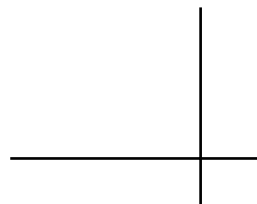
قاروون فهوتا به چل مال گه نجهوه

نه وشیره وان ما به ناویانگه وه

دهگینه وه:

بۆ ئه نه وشیره وانى عادل له راو نیچیریکیان که باب کرد و خوئی نه بوو.
غولامیکیان ناره دی هه تا له وئی خوئی بیئی.
نه وشیره وان کوتی « خوئی به قیمهت بستینه نه ک به قهوهت هه تا نه بیته
دابیک و دی ویران نه بی. »

کوتیان « بهم که مه چ که مایه سییه ک دیته دی؟ »
 کوتی « بنیاتی زۆلم له دنیا دا هه ندیک بوو هه رکهس هات زیده ی کرد
 هه تا که یشته ئەم راده. »

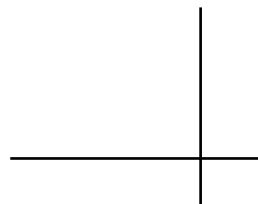
له باغی ره عیهت شا بخوا سیوئ
 دار هه لده کیشن غولام له ریشه
 بو هیلکه یه ک دهست بیا سولتسان
 له شکر مریشک ددهن له شیشه

بیستم، وهزیریکی غافل خانووی ره عیهتی ویران ده کرد هه تا خه زینه ی
 سولتان ناوه دان بکا. بیخه بهر له قهولی زانایان که کوتوو یانه « هه رکهس
 خودای میری مه زن ئازار بدا هه تا دلێ که سییک دهست بخا، خودا هه
 ئەو خه لکه ی له سه ر دادمه زینتی هه تا رهگ و ره چه له کی هه لکیشن. »

ده لێن: سه رووترین گیانله بهر شییره و هیچترین گیاندار کهر. جا،
 کهری باره بهر چیتره له شییری پیاو در.
 گویدریتی هه ژار که بی ناوه زه
 چونکه باره بهر دیسان بهر پیزه

هاتینه وه سه ر هه کایه تی وهزیری غافل.
 پادشا هه ندیک له ئاکاری خرابی ئهوی بو دهر کهوت. ده زهبری
 ئەشکه نهجی گرت و به زهجر کوشتی.
 ده گیرنه وه:

یه کیک له زۆر لیکراوهکان به لای دا تێپه‌ری. سه‌یری حالی شپری کرد و
کوئی

« هه‌رکەس به زۆری هه‌یز و ده‌سته‌لات
مائی هه‌ژاران به‌خوا و به‌فرینئ
ده‌توانی پێش‌ه‌ی زلیش قه‌وت بدا
به‌لام به‌یانی قه‌وونی ده‌درینئ »

له زۆر کاریک ده‌گه‌یینه‌وه: به‌ردیکی له سه‌ری سالحیک دا. ده‌رویش
هه‌لی تۆله‌ی نه‌بوو، به‌ردی ده‌میک راگرت هه‌تا سه‌رده‌میک پادشا رقی له‌و
که‌سه هه‌لگرت و ده‌ ره‌شچالی خست. ده‌رویش گه‌یشت و به‌ردی له سه‌ر
کوئا.

کوئی « تۆ کئی و ئه‌و به‌رده‌ت بۆ لێدام؟ »
کوئی « من فلانم و ئه‌مه هه‌مان به‌رده که فلانه روژ له منت دا! »
کوئی « ئه‌و ماوه درێژه له کوئی بووی؟ »
کوئی « بیرم لای ده‌سته‌لاتت بوو، ئیستا ده‌ بیرت دا ده‌بینم بۆیه به
هه‌لم زانی! »

پادشایه‌ک مه‌ره‌زیککی به‌ ئازاری گرتبوو که باس نه‌کردنی چیتەر.
تایفه‌ی هه‌کیمه‌کانی یوونان هاوړا بوون که ئه‌م ده‌رده ده‌وايه‌کی نیه جگه
له زراوی پیاویک که نیشانه‌کانی وه‌ها و وه‌ها بی.
فه‌رمووی « بیدۆزنه‌وه! »
کوړیکی گوندییان دۆزیوه به‌و سفه‌تانه‌ی که هه‌کیمه‌کان کوئبوویان.

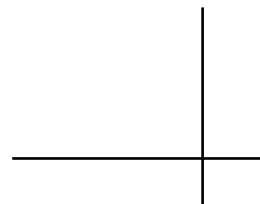
دایک و باوکی بانگ کردن و به نیعمه‌تی له راده به‌دهر رازی کردن و قازیی فتوای دا که خوینی ره‌عیه‌تیک رشتن بۆ سلّامه‌تی پادشا ره‌وایه. جه‌للاد ته‌مای ئه‌وی گرت.

کور سه‌ری به‌رهو ئاسمان به‌رز کرده‌وه و بزیه‌کی کرد و ورته‌یه‌ک. پادشا پرسى که « ئه‌و پیکه‌نینه چ بوو له‌م حاله‌ دا؟ » کوتی « منداڵ ناز ده‌به‌نه لای دایک و باوک و کیشه ده‌به‌نه لای قازیی و دادیان له پادشا ده‌وی؛ که‌چی دایک و باوک له‌به‌ر مائی دونیا ره‌زای خوینیان دام و قازیی قه‌زای کوشتن و سولتان به‌رژه‌وه‌ندیی خوئی له رشتنی خوینی من دا ده‌بینی، جگه له خودای میری مه‌زن په‌نایه‌ک نادۆزمه‌وه! »

سولتان له‌م قسه‌یه دلی بووراهه و فرمی‌سک له چاوی هه‌لوه‌رین و کوتی « فهوتانی من باشتره له رشتنی خوینی بیتاوانیک! » سه‌ر و چاوی ماچ کرد و باوشی پیداگرت و نیعمه‌تی مشه‌ی پێبه‌خشی و ئازادی کرد. ده‌گێرنه‌وه هه‌ر ئه‌و هه‌فته‌یه سولتان چاک بۆوه.

یه‌کیک له به‌نده‌کانی عومرۆله‌یس رایکردبوو. وه شوینی که‌وتن و هینایانه‌وه. وه‌زیر غه‌ره‌زیکی ده‌گه‌ل هه‌بوو. ئیشاره‌ی به‌ کوشتنی دا. فه‌رمووی « هه‌تا به‌نده‌کانی دی وه‌ها کاریک نه‌که‌ن! » به‌نده له ئاست عومرۆله‌یس به‌ زه‌وی داکه‌وت و کوتی « چونکه په‌روه‌رده‌ی خوانی ئه‌و خانه‌دانه‌م، ناخوازم له قیامه‌ت دا به‌ خوینی من گرفتار بی. ئه‌گه‌ر ده‌ته‌وی ئه‌و به‌نده‌یه بێگومان بکووژی به‌ پێی شه‌رع بمکووژه هه‌تا له قیامه‌ت دا لێپرسینه‌وه‌ی هه‌قت له سه‌ر نه‌بی. » عومرۆ کوتی « لیکدانه‌وه‌که‌ی چلۆنه‌؟ »

کوئی « ئیزن بدن ههتا وهزیر بکووژم، به قه‌ساسی خوینی ئه‌و
 بفرموو خوینم بریژن ههتا به هه‌ق کوشتییت! »
 پادشا پیکه‌نین گرتی و به وه‌زیری کوت « چۆنی به مه‌سله‌حه‌ت
 ده‌زانی؟ »

کوئی « ئه‌ی خوداوه‌ندی جه‌هان، بۆ خاتری خودا، ئه‌و چاوجوانه له‌به‌ر
 سه‌ده‌قه‌ی گۆری باوکت ئازاد بکه ههتا تووشی به‌لایه‌کی نه‌کردووم، خه‌تا
 له منه‌وه‌یه! »

بیستم یه‌کیک له میرانی عه‌ره‌ب به ده‌ستوپپوه‌نده‌کانی ده‌کوت
 «مه‌عاشی فلانه‌که‌س ئه‌وه‌ندی که هه‌یه، دووه‌نده‌ی بکه‌ن چونکه ملازمی
 ده‌رگایه و چاوه‌روانی فه‌رمان! به‌لام خزمه‌تکاره‌کانی دیکه خه‌ریکی گه‌مه
 و رابواردنن و خو له به‌رپوه‌بردنی خزمه‌ت ده‌بوین. »
 خاوه‌ندلیک بیستی و هاوار و خرۆشیک ده‌روونی هارووژاند.
 پرسیان « چیت دیت؟ »
 کوئی « پله‌ی به‌نده‌کان له ده‌رگای خودای ته‌علاش هه‌روایه! »

له زالمیک ده‌گیڕنه‌وه که، ئیزنگی ده‌کریه‌وه له هه‌ژاران به هه‌رزان،
 ده‌یفرۆشته‌وه به ده‌وله‌مه‌ندان به گران.
 خاوه‌ندلیک به لای دا تیپه‌ری و کوئی « ماری تو هه‌رکه‌سیک ده‌بینی
 پپوه‌یده‌دی، یا کوندی له هه‌رکوئ هه‌لده‌نیشی تیکیده‌دی؟ »
 حاکم له قسه‌که‌ی دلی ئیسا و رووی له نه‌سیحه‌تی تیکنا و ئیلتفاتی
 پینه‌کرد. هه‌تا شه‌ویک ئاگری مدبه‌ق ده ئه‌نباری ئیزنگ کهوت و باقی

مَلَك و مائيشى سووتاند و له تهختى نهرم خستيه سهر خۆلهميشى گهرم.
 به ههلكهوت ههر ئهوكهسه به لای دا تپهپرى و ديتى كه به دۆستهكانى
 دهلى « نازانم ئه و ئاگره له كوپوه ده ماله من كهوت؟ »
 كوتى « له كوانووى دلى ههژارانهوه! »

يهكيك له سهنعتهى كوشتى دا بهناويانگ بوو. سييسهد و شييست
 فهننى دهزانى و ههر روژهى به لهونيك لهوان كوشتى پييدهگرت. گوشهى
 خاترى مهيلي كهوتبوو سهر يهك له شاگردانى به جهمالى. سييسهد و
 پهنجا و نو فهننى فير كرد مهگر فهننك كه وه پاشى دهدا و ئهمرۆ و
 سبهى پييدهكرد.

به گشتى، كور له قهوهت و سهنعت ناوى دهرکرد و كهس له زهمانى
 ئه و دا تواناي خوراگرى نهبوو، ههتا وای ليهاه كه لای پادشای سهردهم
 كوتبووى « ريزى وهستاكهه له بهر گهورهى و ههقى تهربيهته دهنه به
 قهوهت له و كه متر نيم و به سهنعت بهرا بهرم. »

پادشا ئه و قسهى له بهر گران هات. فهرمووى ههتا كوشتى بگرن.
 شوينيكى بهربلاويان تهرتيب دا و كاربه دهستانى دهولهت و ئه عيانى
 چه زهت و پالنهوانانى ولات حازر بوون.

كور وهك فيلى مهست وه مهيدان كهوت به ههيبهتيك كه ئه گهر كيوى
 بهرز با له عهرزى ههلهكههه. وهستا زانى كه لاو له و به قهوهتتره. به و
 فهننه غهريبهى كه لهوى شارديبووه، زورهبانى دهگهه گرت. كور
 دژفههنهكهى نه دهزانى و چى پينهكرا. وهستا له سهر دوو دهست بهرزى
 كردهوه و به عهرزى دادا. ههرا له خهلك بهرز بووه. پادشا فهرمووى
 خهلات و نيعمهت بدن به وهستا و تير و تانهى له كور دا كه « دهگهه

پهروهردی خۆت داوای بهر بهر هکانییت کرد و دهرهقهتی نههاتی؟ «
 کوتی « ئەی پادشای سهر رووی زهوی! به زۆر و هیز به من نهویرا
 بهلکهه له عیلمی کوشتی فهننیکم مابوو که لئی شار دبوومهوه، ئەمرۆ بهو
 فهننه به سهرم دا زال بوو. »
 کوتی « بۆ وهها رۆژیک! که زانایان کوتوویانه: ئەوهنده قهوهت مهده به
 دۆست که ئەگهر دوژمنایهتی بکا، بتوانی.
 نهتبیستوه چی کوتوه ئەوهکهسهی که له پهروهردی خۆی جهفای دیت:
 یا وهفا نهبوه له عالهم دا/ یا کهس نهیکردوه له زهمانه
 کهس لیم فیر نهبوو تیر ئاوین/ که ئاکام خۆم نهکا نیشانه»

دهرویشیکی تهنیا له سووچی سارایهک دانیشتبوو. پادشایهک به
 پهناى دا تپهپری. دهرویش له بهر ئەوهیکه له ملکی قهناعت ئازاده، سهری
 ههلههینا و سهرنجی نهدايه. سولتان له بهر ئەوهیکه مهستی دهستهلاته
 تووره بوو.
 کوتی « هۆزی دهرویشان وهک حهوانن که خووی بهشهریان نیه! »
 وهزیر هاته لای و کوتی « ئەی جوامیر! سولتانی سهر رووی زهوی به
 لات دا تپهپری بۆ خزمهتیکت نهکرد و شهرتی ئەدهبت به جی نههینا؟ »
 کوتی « به سولتان بلای: چاوهپوانیی خزمهتت له کهسیک ههبی که
 چاو له دهستی تویه! ئەوجار تیبگه که: ملووک بۆ پاس گرتنی رهعیهتن
 نهک رهعیهت بۆ تاعهتی ملووک! »
 پادشا قسهی دهرویشی به دل بوو کوتی « شتیکم داوا لیبکه! »
 کوتی « دهمهوی که جاری دیکه زهمهتم نهدهی! »
 کوتی « نهسیحهتیکم بکه! »

کوئی « تیڤگه ئیستا که نیعمهتت کهوتۆته دست/ ئەو دهولت و ملکه
دهروا دست به دست! »

وهزیریک چوو لای زولنوونی میسری و هیممهتی لیخواست که « رۆژ
و شهو خهریکی خزمهتی سولتانم و به خیری هیوادار کهچی دیسانیش له
ئاقیبهتی ترساوا! »

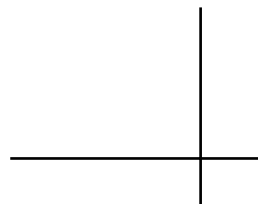
زولنوون گریا و کوئی « ئەگەر من خودای گهرهم وهاا پهستبا که تۆ
سولتان، له ریزی سهدیقان دا دهبووم! »

پادشایهک بۆ کوشتنی بیگوناهییک فرمانی دا .
کوئی « ئەمی مهلهک! له بهر رقییک که له منت هه لگرتوه، خۆت تووشی
ئازار مهکه! که ئەم ئاقیبهته به پشوویهک له من دردهچی و تاوانهکهی
ههتا ههتایه دهمینی. »
مهلهک ئەو نهسیحهته کاری تیکرد و له خوینی تیپهپی.

وهزیرهکانی نهوشیرهوان له کاریکی گرینگ بۆ بهرژه وهندی و لات
بیریان دهکردهوه و هه رکام رایهکیان دردهبری و پادشاش چارهیهکی
راگیاندا . بوزورگمیر رای پادشای هه لپژارد .
وهزیرهکان به نهیینی کوتیان « چ زیدهیهکت له رای پادشا دا دیت له
سه ر رای چهند زانا؟ »
کوئی « له بهر ئەوه که ئاکامی کار دیار نیه و رای گشت له گرهو ئەوه

دایه که راست دەرچی یا هه‌له . که‌وايه هاورا بوون ده‌گه‌ل رای پادشا سه‌رووتره چونکه نه‌گه‌ر ناراست دەرچی له‌به‌ر په‌یره‌ویی له‌وه، له ئاکامه‌که‌ی له ئه‌مان داده‌بم.

نه‌گه‌ر رای تو‌دژی بروای سولتانه
برۆ ده‌ستت له خوتنی خو بشۆره
نه‌گه‌ر روژ بوو کوتی ئیستا شه‌وه و تار
ده‌بی بیژی هه‌ها مانگ و هه‌سیره

فیل‌ه‌باریک پرچه‌کانی هۆنیوه که یانی « عه‌له‌وییم ». ده‌گه‌ل کاروانی
حیجاز وه شار کهوت که نه‌وه « له حه‌ج دیمه‌وه » قه‌سیده‌یه‌کیشی بو
پادشا برد که « خۆم کوتومه . »
میر ریژیکی زۆری گرت . یه‌ک له پاکارانی هه‌زرتی میر که له
سه‌فه‌ری ده‌ریا هاتبووه کوتی که « من له جه‌ژنی اضحی ئه‌وم له به‌سره
دیوه چلۆن ده‌بیته حاجی! »
یه‌کی دی کوتی « باوکی فه‌له‌بوه له ملطیه چۆن ده‌بیته کوره‌سه‌ید! »
و شیعره‌که‌شیان له دیوانی نه‌نوه‌ری دا دیته‌وه .
میر فه‌رمووی هه‌تا « تییه‌ه‌لده‌ن با بزانی بۆ چه‌ند درۆی پیکه‌وه
کردوه . »
کوتی « نه‌ی خودای سه‌ر زه‌وی قسه‌یه‌کی دیکه‌ت له خزمه‌ت دا بکه‌م
نه‌گه‌ر راست نه‌بوو شایه‌نی هه‌ر سزایه‌کم که بفه‌رمووی . »
کوتی « بیژه با بزنه‌وین! »
کوتی

« ئەگەر ماست بە دیاری بهیئینی غەریب
 دوو پەیمانە ئاوە و کەمووچکێک لە دۆ
 قسێکە ببوورە و لە من بژنەو
 گەریدە گەلیک زۆر دەبیژن درۆ »

میر پێکەنی و کوتی « لەمە راستت لە ژیانته دا نهکوتوه » فەرمووی
 هەتا « ئەوەی ئارەزوویەتی بۆی وەدی بێن با بە خۆشیی برۆا . »

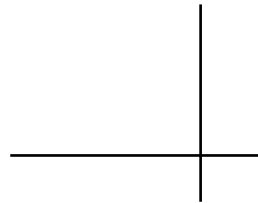

یەکیک لە کورەکانی ھاروونەرەشید توورە ھاتە لای باوکی و کوتی
 «فلا ئە کورە سەرھەنگ جوینی پێداوم! »
 ھاروون لە کاربەدەستانی دەولەتی پرسی « سزای وەھا کەسیک
 چیه؟ »

یەکیک ھیمای بە کوشتن کرد و ئەویتر بە زمان برین و یەکی دی بە
 توور دان و وەدەرنان.

ھاروون کوتی « رۆڵە واباشە لێی خۆش بی و ئەگەریش ناتوانی تۆش
 جوینی پێدە بەلام نە پتر کە لە ھەد تێپەرێ دەنا ئەودەم زولم لە لایەن
 تۆوە دەبی و سکالا لە لایەن دوژمنەوہ . »

لە لای زانا نە پیاوہ ئەو کەسە و
 بە فیلیکی زەلام و زل بوەستی
 کەسیک پیاوہ بە ئەقل و ئاوەزی خۆی
 بە قەلسی زوو بەری زاری بیەستی

دهگه‌ل تاقمیک ماقوول له کهشتی دابووین. لۆتکه‌یه‌ک له دواى ئیمه
 نوقم بوو و دوو برا له گێژاویک کهوتن.
 یه‌ک له گه‌وره‌پیاوان به کهشتیوانی کوت « ئه‌م دوانه بگه‌وه! که بۆ
 هه‌رکام په‌نجا دینارت ده‌دهمى. »
 کهشتیوان خۆی به ئاو دادا و هه‌تا یه‌کیانی رزگار کرد، ئه‌وى دیکه
 خنکا.

کوت « مه‌ودای عه‌مرى نه‌مابوو، بۆیه له گرتنه‌وه‌ی دا دره‌نگی کرد و
 له‌وى دیکه په‌له! »

کهشتیوان پیکه‌نى و کوتی « ئه‌وه‌ی توۆ کوتت یه‌قینه و ئه‌ویتر مه‌یلی دۆ
 بۆ رزگار کردنی ئه‌مه پتر بوو. چونکه له بیابانیک مابوومه‌وه و منی
 سواری وشتتر کرد و له ده‌ست ئه‌وى دی به مندالی قه‌مچییه‌کم
 ویکه‌وتبوو. »

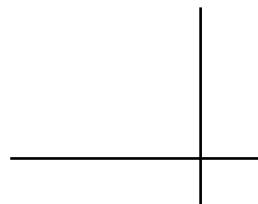
هه‌تا ده‌توانی که‌س مه‌ره‌نجینه
 که پر له درکه ئه‌م ریگا و بانه
 ده‌ستی ده‌رویشی بی ئه‌نوا بگه
 که ده‌ستت بگرن رۆژی ته‌نگانه

دوو برا، یه‌کیان خزمه‌تى سوڵتانی ده‌کرد و ئه‌ویتر به هیزی باهۆ نانی
 ده‌خوارد.

جاریک ده‌وله‌مه‌ند به ده‌رویشی کوت « بۆ خزمه‌ت ناکه‌ی هه‌تا له
 ره‌نجی کار رزگار بی؟ »

کوتی « توۆ بۆ کار ناکه‌ی هه‌تا له زیله‌تى خزمه‌ت ده‌رباز بی؟ »
 که زانایان کوتووینه « نانی خۆ خواردن و دانیشتن باشتره له

که مه‌ری زێڕین به خزمهت به‌ستن. «
 به ده‌ست ئاسنی داغ کردن هه‌ویر
 باستر، له ده‌سته‌وه‌نه‌زه‌ر لای ئه‌میر

ژینی به بایخ به‌وه تیپه‌ر کرا
 چ بخۆم به هاوین و چ پۆشم زما
 ئه‌ی زگی نه‌وسن وهره هه‌لکه به نان
 تاکوو به خزمهت نه‌بی پشتت دوو لا

که‌سیک مزگینی بو ئه‌نه‌وشیروانی دادگه‌ر هینا، کوتی « بیستوومه که
 خودای میری مه‌زن فالانه دوژمنی هه‌لگرتی! »
 کوتی « هیچ بیستووته له من تیپه‌ری؟ »

دلت خۆش مه‌که ئه‌گه‌ر دوژمن مرد هه‌ربینا خودا گیانی مه‌شی برد

تاقمیک له زانایان له باره‌گای که‌سرا کو ببوونه‌وه و له سه‌ر خێریک
 راویژیان ده‌کرد و بوزرگمیر که مه‌زنی ئه‌وان بوو بیده‌نگ.
 کوتیان « بو له سه‌ر ئه‌م باسه قسه‌یه‌ک ناکه‌ی؟ »
 کوتی « وه‌زیران وه‌ک بزیشکان وان و بزیشک ده‌رمان به جگه له
 نه‌خۆش نادا، که ده‌بینم بروای ئیوه له سه‌ر خیره قسه کردنی زیده‌ی من
 زانایانه نیه. »
 ئه‌گه‌ر کارێک به بی من دیته ئاکام

قسەى زێدە نە چارى كارى پێییه
 كه دیتەم چال له سهەر ریتی كوێر كراوه
 گوناوه گەر نه بێژم كامه رتییه

هارونه رهشید كاتیک ملكی ولاتی میسری لی موسه لله م بوو کوتی « به
 پێچهوانه ی ئه و تاغییه كه به ملكی میسر بایى بوو و داوای خودایه تی
 كرد، ئەم مهمله كه ته نابەخشم مه گەر به رهزلیترین بهنده كان. »
 قوله رهشیکى هه بوو به ناوی خه سیب له وپه رى جه هل دا، ملكی
 میسری پێبه خشی.

دهگیڕنه وه: ئەقل و تیگه یشتوو یی وه ها بوو كه تا قمیک جووتیری
 میسر سکا لایان بۆ هیئا « لۆكه مان داچاند و بارانی له نه كا و هات و
 هه مووی فه وتاند. » کوتی « دهبا په شمتان چاندا. »

پادشایه ك، كه نیزیکی چینییان بۆ هیئا. دهیه ویست به مهستی دهستی
 دهگه ل تیكه ل بكا. كه نیزی خوی وه دهسته وه نه ده دا. پادشا قه لس بوو و به
 قولیکى به خشی كه لیوی سه رووی له په رهی لووتی تیپه ریبوو و هی
 خوارووی له به رۆکی داچۆر ابوو. قه لافه تیك كه صخرالجن لیی ده سله می
 و عین القطر له بن هه نگلی ده گه نی.

دهگیڕنه وه: له و دهمه دا رهش، نه فسى داخواز بوو و شه هوه تی زال.
 مه یلی بزووت و بنی هه لگرت.
 به یانی كه پادشا له كه نیزی گه را و نه یده دیته وه، هه كایه ته كه بیان
 گێراوه.

تووړه بوو فهرمووی ههتا رهش و کهنیز لیک بهستن و له سهربانی
کۆشک ده بنی خهندهکیان باوین.

یهک له وهزیرانی دلپاک رووی شهفاعهتی له زهوی نا و کوتی « رهشی
بهستهزمان لهوه دا خهتایهکی وههای نیه چونکه گشت بهندهکان و
خزمهتکارهکان به لوتفت راهاتوون! »

کوتی « نهگهر شهویک خووی لینهدابا چ دهبوو؟ من پتر له نرخه کهنیز
خه لاتم دهکرد! »

کوتی « نهی خودای سهر روی زهوی! نه تیبستوه؟

« تینووی تاوهنگاز بگاته کانی

ناسله میتهوه له گورگ و حه یوان

کافری برسی له سهر خوانی نان

چ پیی گرینگه مانگی رههزان »

پادشا نهو نوکتهی به دل بوو و کوتی « نووکه رهشم به تو بهخشی.

کهنیز چ لیکهه؟ »

کوتی « کهنیزیش به رهش بیهخشه، که بهرماوهکهشی، ههر به خووی

دهشی. »

له نهسکهندهری رۆمییان پرسى « ولاتی رۆژههلات و رۆژاوات به چی

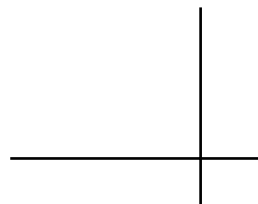
گرت که پادشایانی پیشوو خهزینه و تهمن و قوشهنی له وهش پتریان

ههبوو و سهرکهوتنی وههایان نهبوو؟ »

کوتی « به یاریی خودای گهوره ههر ولاتیکی که گرتم رهعیهتم ئازار

نهدا و ناوی پادشاکانم به خراب نهبرد. »

گهورهی ناژمیرن تاقمی زانا گهر ناوی گهوران به ناحهز بیا

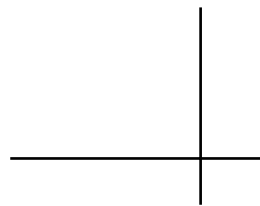

بەشی دووهەم

سەبارەت بە ئەخلاقى دەرویشان

٤٦

گه‌وره‌یه‌ک پرسی له پارسایه‌ک « له هه‌ق فلانه زاهید دا ده‌لێی چی، که
خه‌لک به لاتاو گه‌لێک باسی ده‌که‌ن؟ »
کو‌تی « له رواله‌تی عه‌یب نابینم و له ده‌روونی غه‌یب نازانم! »

ده‌رویشیکم بینی سه‌ری له ئاستانی کابه هه‌لده‌سوو و ده‌یکوت « یا
غه‌فوور و یا ره‌حیم، تو ده‌زانی که زۆرنه‌زان چی لێده‌قه‌ومی.
زاهید پاداشی تاعه‌تی ده‌وی و بازرگان سوودی شمه‌ک، منی به‌نده هیوام
هیناوه نه‌ک تاعه‌ت، بو‌گه‌دایی هاتووم نه‌ک ته‌جاره‌ت! »

دزیک وه ماله زاهیدی‌ک که‌وت. هه‌رچی گه‌را چی پینه‌بیرا . دلته‌نگ بوو.
زاهید هه‌ستا . به‌ره‌یه‌ک که له سه‌ری خه‌وتبوو، خسته‌یه سه‌ر ریی دن هه‌تا
مه‌حرووم نه‌بی.

دۆستایه‌تی ئه‌هلی سه‌فا، چ به‌ره‌و‌پوو و چ پاشه‌سه‌ر، نه وه‌هایه له
پاش عه‌یبت بگرن و له پیشه‌وه بو‌ت بمرن.

بەرەوروو وەکوو مەر/ پاشەسەر گورگی در

هەرکەس لە عەیبی کەسیتر دوا

بیشک عەیبی تۆش بۆ کەسیک دەبا

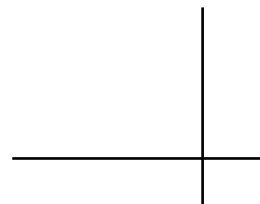
عەبدولقادی گەیلانیان بینی لە حەرەمی کەعبە رووی بە رەلمەو
 ناوبوو و دەیکوت « خودایە بمبەخشە و ئەگەر شیاوی سزا دانم، لە رۆژی
 قیامەت دا بە کوژی هەلمستینەو هەتا شەرمەزاری رووی پیاوچاکان
 نەبم. »

چەند رێبۆری سالک هاوریتی سیاحت بوون و شەریکی رەنج و
 راحت. ویستم هەتا هاورتیەتیان بکەم رەزایان نەدا.
 کوتم « روو لە هاودەمی هەژاران وەرگێران و بەرگری لە فایده و
 بەرکەت گرتن، ئەمە لە جوامییری مێران بە دوورە! چونکە من لە زاتی
 خۆم دا ئەم هیژ و وزیە دەناسم کە لە خزمەت پیاوان دا شاتر بێ نەک
 باری خاترا! »

یەک لەوان کوتی « لەم قسەیهی کە بیستت دلتەنگ مەبە. لەم رۆژانە دا
 دزیک وەک دەرویشان هات و خۆی خستە ریزی ئیمەو. لەبەر ساویلکەیی
 دەرویشان، گومانی زیدەمان نەبرد و کردمانە یاری خۆمان.
 « رۆژیک هەتا شەو ریمان بری و لە بەر قەڵا خەوتبوین کە دزی بێ
 توفیق ئافتاوهی رەفیقی هەلگرت کە « بۆ دەستاو دەچم! » و بۆ تالان
 دەچوو.

« کە لە بەر چاوی دەرویشەکان ون بوو، چوو بۆرج و دورجیکی دزی.
 هەتا رۆژ رووناک بوو، ئەو تاریکە گەلیک دوور کەوتبوو و رەفیقهکان

بیتاوان خهوتوو، بهیانی ههموویان بردنه قه لآ و لیاندان و ده بهندیان کردن، لهم کاتهوه ته رکی قسه مان کرد و دووره په ریزییمان ره چاو کرد
والسلامه فی الواحدة! «

کوتم « سپاس و مننهت بۆ خودای میری مهزن، که له به ره که تهی دهرویشان مه حرووم نه بووم، هه رچهنه به روالهت له هاوده می بی به ریی کرام، به لام بهم هه کایه تهی که کوته فایدهم وه رگرت و هی وهکی من هه موو عومر ئەم نه سیحه تهی به کار دئی. «

یهک بێ ئە دەب بۆ کۆرتیک به سه
تیگرا برهجن لهو تاقه که سه
گۆلاویک پر کهن له عه تر و گولاو
سه گیک تیکه وئی ده یکاته گلاو

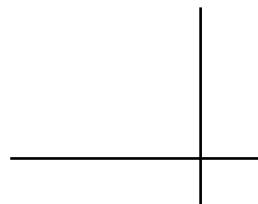

زاهیدیک میوانی پادشایهک بوو. که چوونه سه ر خوان، که متر له ویستی خوارد و کاتیک بۆ نویژ ههستان پتر له پیویستی کرد، ههتا ههستی چاکه ی له ههق زیده بی.

که گه یشته وه شوینی خوئی، خوانی خواست ههتا نان بخوا.
کوریکی ژیری بوو کوتی « باوکه! له کۆری سولتان تهعامت نه خوارد؟ »
کوتی « شتیکی وام نه خوارد له بهر چاویان به کار بی! »
کوتی « نویژیش به قهزا بگێره وه که شتیکت نه کرد به کار بی! »
هونهر له سه ر دهست، عهیب له سه ر کۆش
چ ده کۆری بکۆری به زیری خهوش

له بیرمه که سه رده می منداله تی عیبادهتکار بووم و شه ونخوون و

تامه زرووی زهد و تهقوا .

شهویک له خزمهتی باوک دانیشتبووم. سه رانسه ری شه و دیدهم
ویکنه نابوو و قورئانی نازیز له سه ر کۆش و تایفه یه ک له ده و روبه رمان
خه و توو. به باو کم کوت « یه ک له وان سه ر هه لئا هینی هه تا نوپژی دوانه
به جی بینی. وه ها خه وی غه فله ت هه لئگرتوون، که ده لئی نه خه و توون،
مردوون! »

کوئی « گیانی بابه! تووش نه گه ر بخه وی باشتره له وه ی ده که ولئ
خه لک بکه وی! »

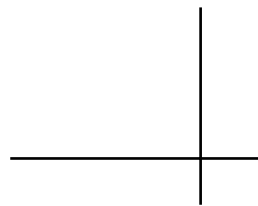
یه ک له گه وره کان له کوپیک زوریان پیهه لکوت و زیده له ئاکاری باشی
دوان.

سه ری هه لئنا و کوئی « من ئه وکه سه م، که من ده یناسم! »
له رواله ت دا له به ر چاوی خه لک زۆر به رزه جیگام
له پیساییی ده روونم، من سه ری شه رمم له خواره
هه موو عالم له ره نگ و نه قشی تاوس واقعی ورما
که چی خوئی شه رمه زاری پیی کریت و ناله باره

یه ک له سالحانی لوبنان که پله و پایه ی له دیاری عه ره ب دیار و
که راماتی به کار، چوو مزگه وتی جامعی دیمشوق و له سه ر لیواری هه وز
ده سنوپی هه لده گرت. پیی خزی و ده هه وز که وت و به زحمه ت رزگاریی
هات.

کاتی که نوپژ ته و او بوو، یه ک له ئه سحاب کوئی « من مه سه له یه کم هه یه
ئه گه ر ئیزنی پرسین هه یه؟ »
کوئی « چیه؟ »

کوئی « له بیرمه شیخ به سهر ده‌ریای مه‌غرب دا رویشت و پیی ته‌ر نه‌بوو، ئه‌م‌وۆ چ بوو که له‌م بالا ئاوه دا چی وای بوۆ خنکان نه‌مابوو؟ »

شیخ چوه نیو فکروهه و دوای ماوه‌یه‌ک رمان سهری هه‌لێنا و کوئی «نه‌تبیستوه که سه‌روه‌ری عاله‌م کوئی: ده‌گه‌لّ خودا کاتی ومان هه‌یه که فریشته‌یه‌ک ده‌رگا و هه‌یج نه‌بیه‌یه‌ک ریی تیناکه‌وی. و نه‌یکوت: علی الدوام؟ وه‌ختی وابوو به جبره‌یل و می‌کاییل رانه‌ده‌گه‌پشت و وه‌ختی دیکه‌ش ده‌گه‌لّ هه‌فسه و زه‌ینه‌ب خوۆش رایده‌بوارد. »

شه‌ویک له بیابانی مه‌ککه له‌به‌ر بیخه‌ویی پیی روینم نه‌مابوو؛ سهرم دانا و به‌قه‌تارچیم کوت « واز له من بینه‌! »

کوئی « برا! هه‌ره‌م له پیش و هه‌رامیی له پاش. ئه‌گه‌ر برۆی، سه‌رکه‌وتوو. ئه‌گه‌ر بخه‌وی مردوو! »

خۆشه له ری دا خه‌وتن و وچان
ریگر له که‌مین و ده‌روا کاروان

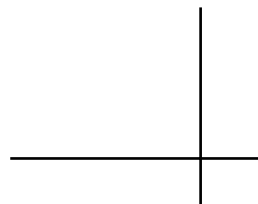
زاهیدیکم بینی له به‌ستینی ده‌ریا، پلینگ برینی لێدابوو و به‌هه‌یج ده‌رمانیک خوۆش نه‌ده‌بووه. درێژماوه‌یه‌ک پیوه‌ی نه‌خوۆش بوو و په‌یتاپه‌یتا شوکری خودای ده‌کرد.

پرسیان « شوکری چی ده‌که‌ی؟ »

کوئی « شوکری ئه‌مه که تووشی به‌لا بووم نه‌ک گوناها! »

ده‌رویشیک حاجه‌تییکی بوۆ هاته‌ پیش، به‌ره‌یه‌کی له ماله یاریکی دزی.

حاکم فەرمووی دەستی بپرن.
 خاوەن بەرە شەفاعەتی کرد که « من حەلالم کرد! »
 کوتی « بە شەفاعەتی تۆ حەددی شەرع وەلانا ئیم! »
 کوتی « ئەوەی فەرمووت راستە بەلام هەرکەس لە مائی وەقف شتیک
 بدزی، برینی پێویست نیە. الفقیر لایملک. هەرچی هی دەرویشانە وەقفی
 موحتاجانە! »
 حاکم دەستی لێهەلگرت و خەریکی لۆمە کردنی بوو که « دونیات لئ
 تەنگ بوو دزیت نەکرد ئیلا لە ماله وەها یاریک؟ »
 کوتی « نەتبیسستووە که دەئین: ماله دۆست راماله و لەبەر دۆژمن
 مەنالە؟ »

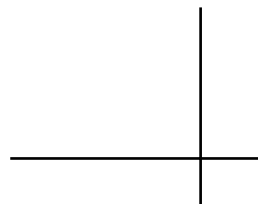
پادشایەک زاهیدیکی بینی. کوتی « هیچ یادمان دەکەیت؟ »
 کوتی « ئادی، وەختایەک خودا لە یاد دەکەم! »

سالحیک لە خەونی دا پادشایەکی لە بەهەشت بینی و پارسایەکی لە
 دۆزەخ.
 پرسی که « هۆی ئەم دەرەجە و دەرەجە چیه؟ که خەلک بە پێچەوانە
 پروایان هەبوو. »
 دەنگی غەیب هات که « ئەم پادشایە لەبەر لاگری دەرویشان چۆتە
 بەهەشت و ئەم پارسایە لەبەر نزیکیی لە پادشایان چۆتە دۆزەخ! »

پادشایەک عابدیکی تەلەب کرد.
 بیری کردووە که « دەرمانیک بخۆم لاواز بم هەتا بروایەکی که هەیهتی

له ههق من پتر بێ! «
دهگێز نهوه: دهزمانی قاتلی خوارد و مرد.

پياده بيهكي سهر و پي رووت دهگه ل كارواني حيجاز له كووفه دهركهوت
و رهگه ل ئيمه كهوت. مال و تيشووي چ پينه بوو سووك دهرويشت و
دهيكوت

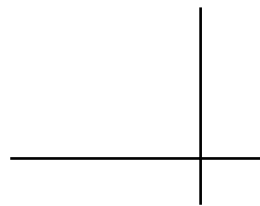
« نه سواری يه سترم و نه وهك وشتر له ژير بارم
نه خودای ره عيه تم و نه غولام نه شار بارم
هه ناسه يهك هه لده كيشم و عومر تيده په پري
له خه مي هه بوون و خه فه تي نه بوون رزگارم »
وشتر سواريك كوتی « دهرويش بوكووی دهچی؟ بگه رپوه كه به سهختی
دهمري! »

گوپی نه دايه و پي ده بيابان نا و رويشت.
كاتيك گه يشتینه نه خله ی مه محمود، ساماندار نه جله ی داهات.
دهرويش هاته سهري و كوتی « ئيمه به سهختی نه مردين و تو له سه
بوختی مردی! »

كه سيك ته واری شه و له سه نه خووش گريا
كه روژ داهات، خو ی مرد و نه خووش هه ژيا

كاروان يكيان له زهوی يوونان ليدا و تالان يكي زوريان برد. بازرگانه كان
دهستيان به گريان و پارانه وه كرد و خودا و پيغه مبهريان به شه فاعه ت
هينا و فايده ی نه بوو.
لوقماني چه كيم له و كاروانه دابوو.

یهک له کاروانییهکان پییکوت « بهشکهه نهسیحهتیان بکهی و
 موعیزهیهک بیژی ههتا دهست له ههندیك مال هه لگرن، حهیفه ئه وهه موو
 ئیعمهته زایه بی! »
 کوتی « قسهی حیکمهت بهوان کوتن، حهیفه! »

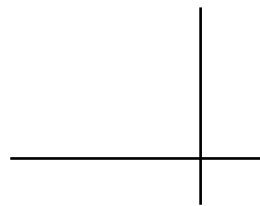
ئاسنیک که مۆربانه بیخوا
 لاناچی به سهیقهه ل ژهنگار
 چ وه عزتیک ده که ی دلرپهش
 ناچیتته خوار له بهرد بزمار

شیخی ئهجههه، ابوالفرج بن جوزی، ته رکمی سهماعی پیفه رموم و
 ئیشاره ی به خه لوهت و گو شه گیری دا .
 هه رهتی لاهه تیم زال و ههوا و هه وهس داخواز. ناچار به پیچه وانه ی
 رای مامۆستام ههنگاو هه لئناوه و حهزم له سهماع و بهزم ده کرد. ههتا
 شهویک گهیشتمه کوژی قهومیك که گۆران بییژیکی لیبوو. سازی ناسازی
 دهتکوت گیانم دهری، دهنگی ناخۆشی دهتکوت باوک دهری. ئیشاره ی
 ئهنگوستی هاوکارهکانی ههندیك جار له کونی گوئی و ههندیك جار له
 سهری لیو که « بیدهنگ! ».

به گشتی، بو ریز لئنان له مهیلی دوستان ملم دا و به زور شهوم کرده
 بهیانی.

به ره بهیان به حوکمی دهسخۆشانه میزهرم له سهه و دینارم له کهمهه
 کردهوه و له پیش گۆران بییژم دانا، ده هه میزم گرت و گه لیکم سپاس کرد.
 دوستانی نزیک، له ههق ئهوا به پیچه وانه ی عاده تیان بینیم و به
 تیکچوونی ئهقلیان دانام. یهک لهوان تیری تانهی تیگرتم و لۆمه ی دهست
 پیکرد که « ئهه کردهوهیه زانایانه نیه، خه رقه ی مهشایخ به وهها

چاوهشیک بهخشین که هه موو ته مهنی دره میکی به دهسته وه نه بوه ورده
 دراویکیان ده دهفه که هی نه خستوه! «
 کوتم « و اباشتره زمانی تانه کورت که یه وه که که رامه تی ئه و که سه م
 لیده رکه وتوه. »

کوئی « منیش له چلۆنایه تییه که هی ئاگادار ناکه هی؟ هه تا منیش لئی
 نزیک بمه وه و تۆبه له م قسانه م بکه م؟ »
 کوتم « له بهر ئه وه که شیخی ئه جهلم گه لیک جار ته رکی سه ماعی
 پیفه رمووم، به لام نه سیحه تی بهرز و قسه ی ته رزیم گوئی نه داوه تی.
 ئیمشه و به ختی پیروژ و شانسی شارم بۆ ئه م شوینه ریبه رم بوون هه تا
 به دهستی ئه مه تۆبه بکه م و باقی ژیان به لای سه ماع و به زم دا نه رۆم.

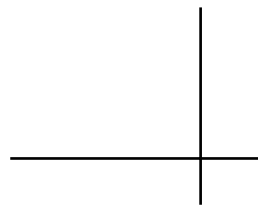
له لوقمانیان پرسی « ئه ده ب له کی فیتر بووی؟ »
 کوئی « له بی ئه ده ب. هه رچی ناریک هاته به رچاوم، به کرده وه خۆم
 لپاراست. »

له زاهیدییک ده گێر نه وه که: شه وانه ده مه ن ته عام ده خوا و هه تا به یانی
 ده وریک قورئان له نویژ دا خه تم ده کا.
 خاوه ندلیک بیستی و کوئی « ئه گه ر نیوه نانیکه خوار دبا و خه وتبا،
 پله ی له مه سه رتر ده بوو! »

لای یه ک له مه شایخ گله ییم کرد که « فلان شاهیدی ی له سه ر فه سادی
 من داوه! »
 کوئی « به چاکه شه رمه زاری بکه وه! »

له شیخیکی شامیان پرسى كه « ههقیقهتی تهسهووف چیه؟ »
 کوتى « بهر له ئیستا تایفهیهك له جههان دابوون به روالهت پهريشان
 و به مانا كۆ. نووكه جهماعهتیکن به روالهت كۆ و به مانا پهريشان! »

له بیرمه شهویك دهگهڵ كاروانیک تهواوهتی شهو ریم بریبوو و
 بهرهبهیان له پهنا میشهیهك خهوتوو. حالشیواویك كه له و سهفهره دا
 هاوریمان بوو نهعهتهیهکی لیدا و ریی بیابانی گرتیه بهر و دهمیك ئارامی
 نهگرت.

كه روژ داهات پیمكوت « ئهوه چ حالهتیک بوو؟ »
 کوتى « بولبولانم دیت كه له سهه درمخت وه ناله كهوتبوون و كهو له
 كیوو و بوۆ له ئاو و گیاندار له میشه دا؛ بیرم كردهوه مرؤفایهتی نیه
 ههموو له تهسبیح دان و من بهغهفلهت خهوتوو.

له سهفهری حیجاز تاقمیک لاوی خاوهندل هاودهمی من بوون و
 هاوری. جاروبار ورتهیهکیان دههات و بهیتیکى عارفانهیان دهكوت.
 عابدیک له ری دا، مونگیری حالی دهرویشان بوو و بیخه بهر له دهردی
 ئهوان. ههتا گهیشینه ئاوهدانی بنی هیلال، مندالیکى رهش له هۆزی
 عههب دهركهوت و وههای تیچریکاند كه بالندهی له ئاسمان دینا خوار.
 وشتری عابدم دیت كه وه سهما كهوت و عابدی ههلاویشته و رویشته.
 كوتم « ئهی شیخ، شوینی له سهه حهیوان داخست، كهچی تهفاوهتی
 ده تو نهخست! »

پادشایهک ماوهی ته‌مه‌نی تیپه‌ری و جیگریکی نه‌بوو. وه‌سیه‌تی کرد که
« به‌ره‌به‌یان یه‌که‌م که‌س که وه شار که‌وی تاجی پاشایه‌تی ده‌سه‌ر بنین و
مه‌مله‌که‌تی پی بسپێرن. »

به‌هه‌لکه‌وت، یه‌که‌م که‌س که ده‌رکه‌وت گه‌دایه‌ک بوو هه‌موو عومر نانی
چنیه‌وو و پینه‌ی لیدابوو. کاربه‌ده‌ستانی ده‌ولت و ئه‌عیانی چه‌زه‌ت
وه‌سیه‌تی پادشایان به‌جی هینا و کلیلی قه‌لاکان و خه‌زینه‌کانیان ته‌سلیم
کرد. ماوه‌یه‌ک ولاتی به‌ری‌وه‌ برد هه‌تا هه‌ندی‌ک له‌ئه‌میرانی ده‌ولت ملیان
له‌تاعه‌تی بادا و پادشاکان له‌هه‌ر لاهه‌ لئی وه‌ خو‌که‌وتن و له‌شکریان لئ
ساز دا.

به‌گه‌شتی، سپا و ره‌عیه‌ت تی‌کبه‌زین و هه‌ندی‌ک ناوچه‌ی مه‌رز له
قه‌به‌زی ده‌سته‌لاتی چوونه‌ ده‌ر. ده‌رویش له‌م کاره‌ساته‌ تاسابوو هه‌تا
که‌ونه‌دۆسته‌تی که‌سه‌رده‌می ده‌رویشایه‌تی نزیک بوون، له‌سه‌فه‌ری‌ک
گه‌راوه‌ و له‌وه‌ها پله‌یه‌کی دا بینی.

کو‌تی « مننه‌ت بو‌ خودای میری مه‌زن، که‌ گو‌لت پشکووت و درکت له
پی‌هاته‌ ده‌ر و به‌ختی بل‌ندت ری‌به‌ری کردی و به‌خته‌وه‌ری رووی تی‌کردی
هه‌تا به‌م پله‌یه‌ گه‌یشتی. ان مع العسر يسرا »

کو‌تی « دۆستی خو‌شه‌ویستم سه‌ره‌خۆشیم لی‌که‌ که‌ جی‌ پی‌رو‌زبایی
نیه‌. ئه‌وده‌م که‌ تو‌ دیتت، غه‌می نانیکم بوو نووکه‌ غه‌می عاله‌می‌ک! »

که‌سه‌یک دۆسته‌تی هه‌بوو که‌ کاری دیوانی ده‌کرد ماوه‌یه‌ک ری‌ک
نه‌که‌وت یه‌ک ببین. که‌سه‌یک کو‌تی « ده‌می‌که‌ فلانیت نه‌بینیه‌! »

کو‌تی « ناخوازم ببینم! »

ئه‌زه‌زا یه‌ک له‌ خه‌مه‌کانی ئه‌وه‌ی بوو کو‌تی « چ‌خه‌تایه‌کی کردوه‌

که له بینینی مه لولوی؟»
 کوتی «خه تایه ک نیه! به لام دۆستی دیوانیی کاتیک ده کرئ ببینی که
 دهر کرابی و من راحه تیی خۆم له رهنجی ئەو دا ناوی!»
 رۆژی دامان و دهر کران/ کولی دل دین دۆستان

ئەبوو هورهیره، هه موو رۆژی به خزمه تی مسته فا ده گه یشته.
 کوتی «یا ابا هریره زرنی غبا، تزد حبا: هه موو رۆژی مه یه هه تا
 مه حبه به ت زیده تر بی.»

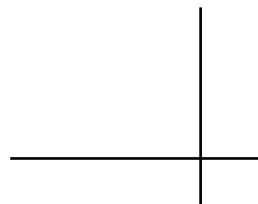
به خاوه ند لیکیان کوت «هه تاو به و باشیه، نه مبیستوه که س به دۆستی
 گرتبی و ناشقی بووی!»
 کوتی «چونکه هه موو رۆژی ده کرئ ببینی، مه گه ره له زستان دا که
 مه حجوویه و مه حبووب.»

گه وره به که بایه کی دژی ده زگ گه را و تا قه تی بهر پی گرتنی نه بوو و
 بی ئیختیار لئیده رچوو.
 کوتی «دۆستان! ئەوهی که من کردم ده دهسته لاتی من دانه بوو و به
 تاوان له سه رم نانووسری و راحه تیه کم پیگه یشته، ئیوهش به که ره می
 خۆتان بمبوورن!»

نیواننا خو شیه کم ده گه ل دۆستانی دیمشق بو هاته پیش، سه رم له
 بیابانی قودس نا و خووم به حیوانات گرتبوو هه تا ئەسیری فه رهنگ
 هاتم.

له خه‌نده‌کی ترابلۆس ده‌گه‌ل جووله‌کان قوره‌کاربیان پیده‌کردم.
یه‌ک له سه‌رۆکانی هه‌له‌ب که ناسیایوییمان ده‌به‌ین دابوو، تیپه‌ری و
منی ناسیه‌وه و کوتی « فلانی، ئەمه چ حالیکه؟ »

کۆتم « چ بلیم؟ »

ره‌حمی به‌ حال‌م داها‌ت و به‌ ده‌ دینار له‌ به‌ند رزگاری کردم و ده‌گه‌ل
خۆی بردمیه‌ هه‌له‌ب و کچیکی که هه‌ییوو له‌ منی ماره‌ کرد به‌ سه‌د دینار
ماره‌یی. کچیکی به‌ دخووی شه‌رفروشی گوینه‌بیس، زماندریژی ده‌ست
پیکرد و عه‌یشی منی تیکدا.

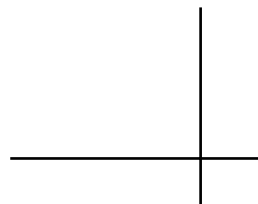
جاریک زمانی تانه‌ی درێژ کرد و کوتی « تو هه‌ر ئەو که‌سه‌ نی که
باوکی من تو‌ی له‌ فه‌ره‌نگیان کریوه؟ »

کۆتم « به‌لێ من ئەو که‌سه‌م که به‌ ده‌ دینار له‌ به‌ندی فه‌ره‌نگ رزگاری
کردم و به‌ سه‌د دینار ئەسیری ده‌ستی تو‌ی کردم! »

بیستم کابرایه‌ک مه‌ری نیوه‌گیان
له‌ چنگ و زاری گورگیکی رفان
گورج کیردیکی به‌ مل داکیشا
رووحی سه‌رپراو هاته‌ ته‌ماشاشا
له‌ چنگی گورگت ده‌رینام ئەما
ئاقیبه‌ت خۆت بووی گورگی بی ره‌زا

یه‌ک له‌ پادشایان له‌ عابدیکی که ژن و مندالی هه‌بوو پرسی « وه‌ختی
ئازیزت چۆن تیده‌په‌ری؟ »
کوتی « شه‌وانه‌ خه‌ریکی مونا‌جات، به‌ربه‌یانان دوعای حاجات و
رۆژانه‌ش له‌ به‌ندی ئیخرا‌جات! »

پادشا له ئیشاره‌ی تیگه‌یشت. فه‌رمووی « بزویوی رۆژی بۆ بېرته‌وه
هه‌تا باری ژن و مندال‌داریی له مل بېته‌وه. »

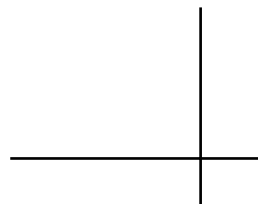
عیباده‌ت پیشه‌یه‌ک له می‌شه‌یه‌ک ده‌ژیا و گه‌لای دره‌ختی ده‌خوارد.
پادشایه‌ک به‌ حوکمی زیاره‌ت چوو خزمه‌تی و کوتی « ئەگه‌ر به
مه‌سه‌له‌ه‌تی ده‌زانی وه‌ره‌ شار. شوینیکت بۆ ساز ده‌که‌م هه‌تا عیباده‌ت
ئاسووده‌ بکه‌ی و خه‌لکیش سوود له به‌ره‌که‌تی قسه‌ت وه‌رگرن و ئاکاری
پاکی تۆ له به‌ر چاو بگرن! »

زاهید ئەو قسه‌ی قه‌بوول نه‌کرد و خۆی پاراست.
یه‌ک له وه‌زیران کوتی « بۆ ریزی خاتری پادشا وا باشه‌ چهند رۆژیک
بێیه‌ شار و شوینه‌که‌ هه‌سه‌نگینی، ئەگه‌ر سه‌فای وه‌ختی ئازیزان له‌به‌ر
قسه‌ی ئەغیارت لا گران بوو، ئیختیار باقییه‌.
ده‌گیرنه‌وه‌ عابد وه‌ شار که‌وت و سه‌رای تایبه‌تی پادشایان بۆ ته‌رخان
کرد. شوینیکی دلگه‌ر و کراوه‌ و گیان هه‌ساوه‌.
مه‌له‌ک ده‌سته‌به‌چی که‌نیزیکی رووگه‌شی نارده‌ لای و به‌ دوا‌ی دا
غو‌لامیکی روو‌خۆشی بالاشووش.

زاهید ده‌ستی کرد به‌ خواردنی ته‌عامی به‌ تام و ده‌به‌ر کردنی جلی
نه‌رم و له‌زه‌ت برن له‌ میوه‌ و شیرینی و که‌یف کردن ده‌گه‌ل غو‌لام و که‌نیز
و چاو لیکردن و زانایان کوتوویانه‌: زولفی جوانان زنجیری پێی ئەقله‌ و
داوی مه‌لی زیره‌ک.

به‌ گشتی ده‌وله‌تی دلا‌سووده‌یی پیشوو تووشی فه‌وتان هات هه‌روه‌ک
شاعیر ده‌لی:

له‌ فه‌قی و پیر و مورید و هه‌رکه‌س
له‌وانی زما‌نزان و پاک نه‌فه‌س

که دابکه ویتته دونیای نزم
وهک ههنگوین، تیدهگیری پیتی مهگهس

ديسان مهلهك مهيلي سهرداني كرد. زاهیدی بینی روخساری
پیشووی گۆراوه و سوور و سپی هه لگه پراوه و بهرخه به بهی داچۆراوه.
پالی وه دیبای ئەتلەس داوه و غولامی په ریاسا به باوه شینی په ری تاوس
له سهری وهستاوه. خو شحالی خوئی له سلامهتی حالی دهریری و له هه
بابه تیک دوان ههتا مهلهك له ئاکامی قسه دا کوتی « کهس وهک من ئەو
دوو تایفهیهی خو ش ناوی. یهک زانایان و دوو زاهیدان! »
وهزیریکی فهیله سووفی دونیا گه ری کارامه که دهگه لی بوو کوتی
« شهرتی دۆستایهتی ئەوهیه که دهگه ل ههردوو تایفه چاکه ی بکه ی. زیر
بده به زانایان ههتا پتر بخوینن و زاهیدان چیان پیمه ده ههتا زاهید
بمینن. »

پادشایهک مهسه له یهکی گرینگی بو هاته پیش. کوتی « ئەگه ر ئەم کاره
به مرادی من بچیتته پیش، چهند درهم به زاهیدان دهبه خشم! »
کاتیک حاجه ته که ی پیکهات و په ریشحالیی نه ما، وهفای نه زری لی
فه رز بوو. کیسه یه کی درهم دا به بهنده یه کی خاس ههتا به سه ر زاهیدانی
دا ببه شیتته وه.
دهگێرنه وه: غولام ئاقلی وریا بوو. تهواوی روژ خولاوه و شه و گه پراوه.
درمهکانی ماچ کرد و له پیشی داناوه.
کوتی « هه رچی گه پام زاهیدم نه دۆزیوه! »
کوتی « ئەمه چ هه کایه تیکه؟ ئەوهندی من بزائم له م ولاته چوارسه د
زاهید هه ن! »
کوتی « ئەهی خودا وهندی جههان! ئەوهی که زاهیده نایه وی، ئەوهی که

وهريدهگري زاهيد نيه . «

پادشا پيکهني و به نهديمهکانی کوت « ههچهند من له ههق خوداپهستان ئيرادهتم ههيه و ئيقرار، و ئەو بيشهرمه دوژمنايهتي و ئينکار، به لام ئەگەر راستتان بوئ ههق بهوه. »

له زانايهکیان پرسى « چ دهلئى له سه نانی وهقف؟ »
 کوتى « ئەگەر نان بو ئاسوودهیی خاتر بستينى حهلاله و ئەگەر بو
 خاترى نان دانيشى، حهرامه.

نانى بو کونجى عيبادهت دهوئ دهرويش
 نه کونجى عيبادهت بو نان و عهيش

دهرويشيک وه شوينتيک كهوت كه خاوهنهكهى دلأوا بوو. تايهيهكى
 خووشويژ و قسهخوش له كوړى دابوون و ههركام نهقل و نهزيلهيهکیان
 دهگيپراوه.

دهرويش ري بيابانى بريبوو، ماندوو و هيچ نهخواردوو.
 يهك لهوان به رووخوشيى کوتى « توش دهبي شتيك بيژى! »
 کوتى « من وهك ئيوه فهزل و ئەدهبيکم نيه و چم نهخويندوه، به
 بهيتيک قهناعهتم پيکهن! »
 ههموو به مهيلهوه کوتيان « بيژه! »
 کوتى « منى برسى و بهرابهرم سفرههى نان/ ههروهک عهزهب له بهر
 حهمامى ژنان »

ياران رادهى نيازبان زانى و سفرههيان هينا پيش.
 خانهخوي کوتى « ئەى يار! سهبريک بگره خزمهتکارانم خهريکی

« کفتەن! »

دەرویش سەری هەلینا و کوتی « بەلا کفتە نەبێ لە سەر خوانم/ نانی
ویشک کفتە یە بۆ گیانم »

مریدیك بە پیری کوت « چ بکەم؟ لە دەست خەلک لە عەزاب دام ئەوەند
کە دینە زیارەتم و وەختم لە دەست هامووشۆیان شیواوە. »
کوتی « ئەوانی دەرویشن قەرزیکیان بدەییە و ئەوەی دەولەمەندن داوای
شتیکیان لێبکە، کە ئیدی کەس بە لات دا نایەتەو »

کەسیکی مەست لە سەر رینگێک خەوتبوو و ئاگای لە خۆی برابوو.
زاهیدیك بە لای دا تێپەری و بە ناحەزیی سەیری کرد.
لاو لە خەوی مەستی سەری بەرز کردووە و کوتی « کە بە لای
خەتایەك دا تێپەرن، پیاوانە تێدەپەرن! »

تاقمیک لات دژی دەرویشیک رابوون، جوینیان پێدا و لێیاندا و
ئازاریان دا. شکایەتی تاقەت برانی برده لای پیری تەریقەت کە وەهام
لێقەوما.
کوتی « کورم! خەرقەیی دەرویشان جلی رەزایە. هەرکەس لەم پلە دا
تاقەتی بێمردایی نەگرێ مودەعییە و خەرقە لەو حەرام! »

بە چووکە بەردیک ناشیوی دەریا
عارف شلوی بی تەنکاوە هیشتا

خاوهندلێك پالەوانێكى دیت هه‌لچوه و كهف ده‌پژینى. كوتى « چ بوه؟ »
 كوتیان « فلانى جوینى پيداوه! »
 كوتى « ئەم ره‌زێله هه‌زار مه‌ن به‌رد هه‌لدینى و به‌رگه‌ى قسه‌یه‌ك
 ناگرى؟ »

گه‌ر له ده‌ستم بێ زاریك شیرین كه‌م
 پیاوه‌تى نیه مست بده‌م له ده‌م

ده‌گێرنه‌وه فه‌قێیه‌ك قه‌یره‌كچێكى هه‌بوو گه‌لێك كرێت و گه‌ست،
 سه‌ره‌رای نێعمه‌ت و گیاز، كه‌س رازى به‌ ره‌زای نه‌بوو.
 به‌ گشتى، به‌ ناچار، له كوێرێكیان ماره‌ كرد.
 ده‌گێرنه‌وه: هه‌كه‌مێك له‌ سه‌رده‌مه‌ دا له لای سه‌رنه‌دیه‌وه (باشوورى
 هیند) هاتبوو كه‌ دیدهى نابینای روون ده‌كرده‌وه.
 به‌ فه‌قێیان كوت « زاوا چما عیلاج ناكه‌ى؟ »
 كوتى « ده‌ترسم چاوى ببینى و كچه‌كه‌م ته‌لاق بدا! شووى ژنى كرێت،
 نابینا یا شیت. »

پادشایه‌ك به‌ سووك روانیه‌ تایفه‌ی ده‌رویشان.
 یه‌كى ژیر له‌وان تیگه‌یشت و كوتى « ئەه‌ى مه‌له‌ك، ئێمه‌ له‌م دونیایه‌ دا
 به‌ جه‌یش له‌ تۆ كه‌متر و به‌ عه‌یش خو‌شتر و به‌ مه‌رگ به‌رابه‌ر و به
 قیامه‌ت باشت‌رین! »

ئەگەر پادشایەکی خاوەن سامانە
 وە گەر دەرویشک مەحتاجی نانە
 ئەو ساتە ئەگەر دەمرن ئەم و ئەو
 جگە لە کفنیکی نابەن گۆرخانە

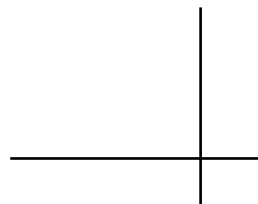
روالەتی دەرویش جلی شێ و سەری تاشراو بەلام دەروونی دلی زیندوو
 و نەفسی مردوو.

شیوێ دەرویشان زیکر و شوکر و خزمەت و تاعەت و ئیسار و
 قەناعەت و تەوھید و تەوھککول و تەسلیم و تاقەتە. هەرکەس ئەو
 سفەتانەیی هەبێ کە کوتمان دەرویشە، ئەگەر قەباشی دە بەر دابی. بەلام
 هەرزەگەرد و بێنویژ و هەواپەست و هەوسباز کە روژ لە بەندی شەھووت
 دا بکاتە شەو و شەو بە خەو و غەفلەت بکاتە روژ و هەرچی دەستی کەوێ
 بخوا و هەرچی بە زمانی دابی بیلێ، فیلەزانە ئەگەر عەباشی لە سەر
 شان بێ.

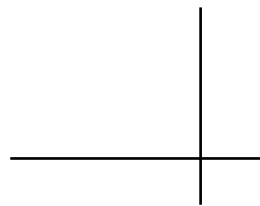

لە زانایەکیان پرسی « لە دلایایی و دلیری کامەیان باشترە؟ »
 کوتی « ئەوێ دلایایە، دلیری پێویست نیە! »

نووسراوە لە سەر گۆزی بارامی گۆز
 دەستی کەرەم باشترە لە هیز و زۆر

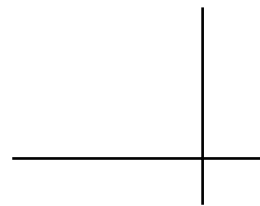

٦٦

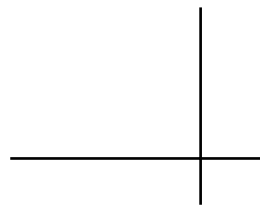

بەشی سێهەم

سەبارەت بە فەزێلمتی قەناعەت

٦٨

دوو ئەمیرزاده له میسر بوون. یهکیان بنه‌مای عیلمی دانا و ئەوی
دیکه مائی پیکه‌وه‌نا. ئاکام یهکیان بوو به عه‌لامه‌ی عه‌سر و یهکیان بوو
به عه‌زیزی میسر.

ده‌سته‌لاتدار به چاوی سووک روانیه زانا و کوتی « من گه‌یشتمه
سه‌لته‌نه‌ت و ئەمه هه‌روا له هه‌ژاریی دا ماوه‌ته‌وه! »
کوتی « برا! شوکری نێعمه‌تی باریی له سه‌ر من پتره که میراتی
پێغه‌مبه‌رانم ده‌ست کهوت یانی زانست و تو میراتی فیرعه‌ون و هامانت
پێگه‌یشت یانی ملکی میسر.

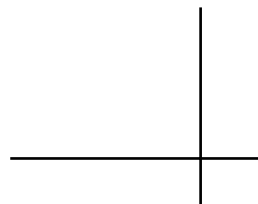
من ئەو میرووم، له به‌ر پێ پایه‌مالن

نه ئەو هه‌نگه‌ی له ده‌ستی من بنالن

بیستم که ده‌رویشیک له ئاگری ده‌سته‌نگی دا ده‌سووتا و پینه‌ی له
سه‌ر پینه لێده‌دا و خاتری دلێ خۆی ده‌داوه و ده‌یکوت « به نانی ویشک
قه‌ناعه‌ت ده‌که‌م و پینه‌ی چلک/ کۆله‌وار و نه‌دار باشتر له کۆله‌باری
مننه‌تی خه‌لک! »

که‌سیک کوتی « چما دانیشتووی که فلانی له‌م شاره ته‌بعیکی که‌ریمی

ههیه و کهرمیکی مشه، کهمهری خزمهتی ئازادهکانی بهستوه و له بهر
 ده‌رگای دله‌کان دانیشتوه. ئه‌گه‌ر ئاگاداری حالی تو ئه‌م چۆره‌ی که هه‌یه،
 ببی، ریزی خاتری ئازیزانی له‌به‌ر چاوه و مننه‌تبار! «
 کوتی « بیده‌نگ! به ده‌سته‌نگی مردن باشتره له حاجه‌ت بو که‌سیک
 بردن. »

پادشایه‌کی عه‌جه‌م ته‌بیبی‌کی کارامه‌ی نارده خزمه‌ت مه‌حه‌ممه‌دی
 مسته‌فا. سالی‌ک له دیاری عه‌ره‌ب ماوه و که‌س رووی تینه‌کرد و داوای
 ده‌وای لینه‌کرد.
 هاته لای پی‌غه‌مبه‌ر و گله‌یی کرد که « منیان بو ده‌وای ئه‌سحابه‌کانت
 نارده و له‌م ماوه‌یه دا که‌س خۆی تینه‌گه‌یان دووم هه‌تا خزمه‌تیک که له
 سه‌ر به‌نده دیاری کراره به‌جیی بگه‌یه‌نم. »
 ره‌سوول فه‌رمووی « ئه‌م تا‌قمه شی‌وه‌یه‌کیان هه‌یه که هه‌تا ئیشتیا زال
 نه‌بی ناخۆن و هیشتا ئیشتیا باقییه که ده‌ست له ته‌عام هه‌لده‌گرن. »
 چه‌کیم کوتی « ئه‌مه‌یه هۆی سلامه‌تی! » زه‌وی ماچ کرد و رویشت.

سووال‌که‌ریکی مه‌غریبی له گوزه‌ری به‌زانی چه‌له‌ب ده‌یکوت « ئه‌ی
 خوداوه‌ندانی نیتعمه‌ت! ئه‌گه‌ر ئیوه ئینسافتان هه‌با و ئیمه قه‌ناعه‌ت، دابی
 سوال له دونیا که‌ی په‌یدا ده‌بوو. »

له سیره‌تی ژیا‌نی ئه‌رده‌شیری باب‌ه‌کان دا هاتوه که له چه‌کیمی عه‌ره‌ب

دهپرسی « رۆژی چهنده ته عام دهبی بخوری؟ »

کوئی « سهد درهم، کیفایهته! »

کوئی « ئەوهنده چ قهوهتیک دهدا؟ »

کوئی « ئەوهنده تو به سهر پتوه رادهگرئ و ههرچی لهمه زیاد بکهی،

دهبیه حه مبالئی! »

خواردن بۆ ژیان و زیکر کردنه

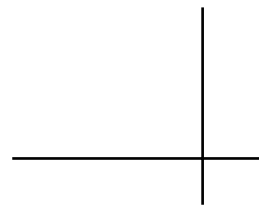
تۆ لات وایه که ژیان بۆ خواردنه؟

دوو دهرویش هاوړیی یه کتر سهفهريان کرد. یهکیان لاواز که دوو شهو
جاریک بهربانگی دهکرد و ئەویتر به هیز که رۆژی سی ژهمی دهکرد.
به هه لکهوت، له بهر دهروازهی شاریک به تاوانی سیخوړیی گرفتار
بوون. ههردوکیان ده وهتاغ کرد و دهکیان سواغ دا.
دوای دوو ههوته دهکهوت بیتاوانن. دهرگیان کردهوه.
بههیزیان بینی مردوه و لاواز گیانی به سلامت بردوه.
خه لک لهمه سهریان سوورما.
حهکیمییک کوئی « پدچهوانههئ هه سههیر دهبوو. ئەو زۆرخۆر بوو،
بهههگهی نهبوونی نهگرت و فهوتا. ئەمه خوپاریز بوو، به ناچار به پتیی
عادهتی خوئی سهبری گرت و سلامت ما.

یهک له ههکیمان کوری دهپاراست له زۆر خواردن که « تییری مرۆف
نهخۆش دهکا. »

کوئی « بابہ! برسیایه تی مرؤف ده کووژئی! نه تبیستوه نوکته بیژ
 کوتووینانه: به تیری مردن چیتر هه تا چیژی برسیایه تی کردن! »
 کوئی « ئەندازه راگره! کلوا و اشربوا و لاتسرفوا. »

ئەوئند مەخۆ له زارت دەری
 نه وهاش برسی گبانت ده چی

به نه خووشیکیان کوت « دلت چ دهخووزئی؟ »
 کوئی « ئەوهکه دلم هیچ نهخووزئی! »

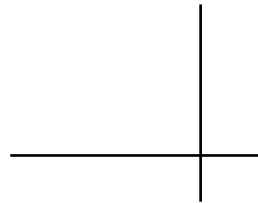
گه ده که پر بوو و زگیشهت هاتی
 چ فایدهش هه کیم ده رمانت داتی

به ققالیک چهند درمی قهرز له سهه سووفیان بوو له **واسیت**، هه موو
 روژی داوای ده کردهوه و قسهی رهقی پیده کوتن.
 ئەسحاب له تانهی په ریشحال و له ملکه چیی ناچار.
 خاوه ندلیک له م نیوه دا کوئی « به لینی ته عام دان به نه فس هاسانتره
 له درم دان به به ققال! »

جوامیریک له جهنگی ته تار زامیکی قورسی ویکه تبوو.
 که سیک کوئی « فلان بازرگان نوشارووی ههیه. ئەگهه بخووزی

بەشکەم بداتی!»

گۆیا ئەو بازرگانه به له چه ریبی ناوبانگی هه بوو

- ئەگەر خۆر له خوانی دابا له باتی نان / کەس رووی روژی نە دەدیت هه تا کوو په سلان -

جوامیر کوتی « ئەگەر نوێشدارووم بوێ، دەیدا یا نایدا . ئەگەر بیدا

قازانج دهکا یا نایکا، به لام داوا کردن لهو سندان و ژاری ماره!

- به مننهت ئەگەر دوو نان داوا کهم / به لهش زیاد ده کهم، له گیان ده کهم کهم!»

زانایان کوتووینانه « ئاوی حهیات ئەگەر بفرۆشن به ئاوی روو، زانا

نایکری چونکه مردنی به عیلهت باشتره له ژیانی به زیللهت. »

یهک له زانایان نانخۆری زۆر و مووچهی کهم بوو. لای یهک له

گه وره پیاوان که لایهنگری بوو، نیازی خۆی باس کرد. رووی له

پیداویستی ئەو تیکنا و حاجهت دهربرینی ئەهلی ئەدهبی لا کریت بوو.

دهگێر نهوه: هه ندیک له مهعاشی زیاد کرد و گه لیک له ئیرادهتی کهم.

زانا که دواي چه ند روژ دوستانیهتی پيشووی نه دیت کوتی « نان پتر

کردن و ئابروو بردن / هه ژاری چیتر له داوا کردن »

بۆ ههر داوایهک ده م به بزه و خو شحال

روو له کهس بنی، نهک نیوچاوانتال

دەر ویشیک تووشی نیاز هات.

کهسیک کوتی « فالانی نیعمهتی ههیه بی ئەژمار، ئەگەر به حاجهتت

بزانی، بیسک له پیکهینانی کوتایی ناکا. «

کوتی « نایناسم! »

کوتی « من پیتدهناسینم! »

دهستی گرت و بردیه ماله ئه و کهسه.

کهسیکی بینی لیچ داچۆراو و مرچ و مؤن.

هه لگه پراوه و قسهی نه کرد.

کهس کوتی « چت کرد؟ »

کوتی « عه تام به له قای به خشی! »

پرسیان له حاته می تایی « به هیمه تتر له خۆت بینیوه یا بیستوه؟ »

کوتی « به لێ، رۆژیک چل و شترم بۆ میرهکانی عه ره ب قوریانی

کردبوو. بۆ کاریک ریم ده په ره ی سارا که وتبوو. گوینبیریکم بینی کۆلیکی

درک کۆ کردبووه. پرسیم: بۆ ناچیه میوانیی حاته می تایی که خه لکیک له

خوانی خری بوونه وه؟ »

کوتی « هه رکهس نانی عه مه لی خۆی بخوا، مننه تی حاته می تایی

نابا! »

« من ئه وم به هیمه ت و جوامیری له خۆم سه رووتر بینی! »

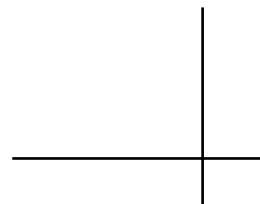

موسا، ده رویشیکی بینی له بهر رووتیی، ره لمی وه سه ر خۆی کردبوو.

کوتی « یا موسا! دو عایه ک بکه هه تا خودا که فایک بدا! » دو عای کرد

هه تا خودا نیعمه تیکی دایه.

پاشی چه ند رۆژان بینیوه گرفتاره و خه لک ئاپوورهیان لیداوه.

پرسی « ئەوه چ خه بهره؟ »

کوتیان « خومری خوار دۆتهوه و نه عهره تهی کیشاوه و کهسیکی
کوشتوه. قه ساسی ده که نه وه! »
موسا ئافه رینی به حیکمه تی ئافرینه ر نارد و تۆبه ی له لاساری کرد.

حه وت ئاسمان ئه وه ی رۆیناوه
به هه رکه سه سیکی لایقی داوه
کتکی به سه ته زمان ئه گه ر بالی با
هیلکه ی هیلانان به کولل ده براوه
ئه و دوو شاخه ی گا ئه گه ر ه ی که ر با
ده ی کوشت ئه و که سه ی باری لیتناوه

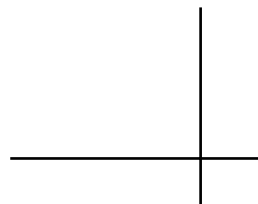
که ده سه ته لاتت پیتادا خودا به رژه وه ندیی تۆ باشتر تیده گا

عه ره بیکم دیت له کۆری گه وه ره فرۆشانی به سه ره هه کایه تی ده گێپراوه
که « له بیابانیک ریم ون کردبوو و له زهواد چم پینه ما بوو. دلم به فهوتان
دابوو که له پیر کیسه یه کم دیته وه پر له مرواری. قهت ئه و خۆشی و زهوقه
له یاد ناکه م که پیمو ابوو بریشکه یه، دیسان ئه و تالی و هیوا بر او بییه که
دهرکه وت مروارییه. »

عه ره بیکم له بیابان له بهر راده ی تینوایه تی ده یکوت:
« خۆزگه بهر له مه رگ به ئاوات بگه م

چۆمبکی خورپن مهشکهی لی پر که م «

ههروهتر

له بیابانیکی قاقری، مسافرێک ون ببوو. هیز و وزهی تهواو بوو و چهند درهمیکی له بهر قهد دابوو. گهلیک گهرا و ریگایهکی نه دۆزیهوه و له ئاکام تیداچوو.

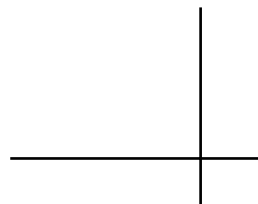
تاقمیک گهیشتن و درمهکانیان بینی بهرامبهر دایناوه و له سهه خاک نووسراوه:

ههنبانهت پر بی له زتیر و دراو
 پیاو به بی تیشوو هه لته گری ههنگاو
 له ریگه و سهفهه بۆ پیای ههزار
 شه له می کولاو نه وهک زتوی خاو

هه رگیز له خولی زهمان نه منالاندبوو و رووم له گه پری ئاسمان گرژ نه کردبوو مه گه کاتیک که پیم روت بوو و پاره ی پیلایۆیکم نه بوو. دلته نگ له مزگهوتی جامعهی کووفه وه ژور که وتم. یه کیکم بینی پتی نه بوو. سپاسی نئعمهتی ههقم به جی هینا و سه برم له بی پیلایوی گرت.

که بابی جووجه له بهر چاوی تیر
 چله که وهری که وتووی سهه خوانه
 ئه وهی ئاتاجی پاروویهک نانه
 شه له می کولاو جووجهی بریانه

پادشایهک دهگه‌ل چهند بهندهی شاز له راو به زستان له ئاوه‌دانی
 دوور کهوتنه‌وه هه‌تا شه‌و به سه‌ر داها‌ت. مائی لادییه‌کیان بینی. پادشا
 کوتی « شه‌و ده‌چینه وێ هه‌تا زه‌حمه‌تی سه‌رممان نه‌بی! »
 یه‌ک له وه‌زیران کوتی « لایقی قه‌دری پادشا نیه روو ده مائی لادییی
 بکا، هه‌ر لێره خێوه‌ت هه‌لده‌هین و ئاگر پێده‌که‌ین. »
 لادییی پێیزانی. شتیکی حازری ساز دا و هینای و زه‌وی ماچ کرد و
 کوتی « قه‌دری به‌رزی سولتان نزم نه‌بوو به‌لام نه‌یانویست قه‌دری لادییی
 به‌رز که‌نه‌وه! »
 سولتان قسه‌که‌ی به‌ دل بوو، شه‌و بو ماله ئه‌و گوازتیه‌وه. به‌یانیش
 خه‌لات و نێعه‌تی پێدا.

له‌ گه‌دایه‌کی مالدار ده‌گیرنه‌وه که سامانیکی زۆری پێکه‌وه‌نا‌بوو.
 پادشایه‌ک پێیکوت « بیستوو‌مه‌ گه‌لیکت مال هه‌یه و ئیمه‌ش کاریکی
 گرینگ. ئه‌گه‌ر به‌ هه‌ندیک ده‌ستمان بگری کاتیک حاسلات بگا ده‌یده‌ینه‌وه
 و سپاست ده‌که‌ین. »
 کوتی « ئه‌ی خودای سه‌ر زه‌وی! لایقی قه‌دری پادشا نیه، ده‌ستی
 هیممه‌ت به‌ مائی گه‌دایه‌کی وه‌کی من گلاو بکه‌ن که جوو جوو به‌ گه‌دایی
 پێکه‌وه‌مناوه! »
 کوتی « غه‌م نیه که به‌ کافرانی ده‌ده‌م! »
 بیستمه‌وه که: سه‌ری له‌ فه‌رمانی پادشا با‌دا و بیانووی هیناوه و
 پێشه‌رمیی کرد.

فهرمووی ههتا ئهوهنده مالهی به جهخت و زهخت لیستیین.

بازرگانیکم بینی که سه‌دوپه‌نجا وشتری بار پییوو ده‌گه‌ل چل به‌نده و خزمه‌تکار. شه‌ویک له جه‌زیره‌ی کیش منی برده حوجره‌ی خۆی. ته‌واوی شه‌و نه‌حه‌ساوه له قسه‌ی په‌ریشان که « فلان ئه‌نبارم له تورکستانه و فلان ده‌سمایه‌م له هیندوستانه؛ ئه‌مه قه‌باله‌ی فلان زه‌مینه و فلانه شته‌م فلانی زامنه. » جار ده‌یکوت « خاتری ئه‌سکه‌نده‌رییه‌م هه‌یه که هه‌وایه‌کی خۆشه، » دیسان ده‌یکوت « نا، ده‌ریا فه‌رتنه‌یه! ... سه‌عدی سه‌فه‌ریکی دیکه‌م له به‌ره که ئه‌گه‌ر ئه‌وه بکه‌م باقی عومری خۆم له گۆشه‌یه‌ک داده‌نیشم. »

کوتم « ئه‌وه کامه سه‌فه‌ره؟ »

کوتمی « گۆگردی پارس ده‌مه‌وی ببه‌م بۆ چین که بیستووومه قیمه‌تیکی گه‌لیک زۆر ده‌کا؛ له‌ویشه‌وه کاسه‌ی چینی ببنم و دیبای رۆمی ببه‌مه هیند و پۆلای هیندی بۆ هه‌لب و شووشه‌ی هه‌لب و بوردی یه‌مانی ببه‌مه پارس و ئیدی ته‌رکی ته‌جارت بکه‌م و له دوکانیک دانیشم! »

له‌م مالیخولیایه ئه‌وه‌ندی کوت که ئیدی تاقه‌تی نه‌ما. کوتمی « ئه‌ی سه‌عدی تۆش قسه‌یه‌ک بکه، له‌وه‌ی که بینوته و بیستوته! »

کوتم « چاوی ته‌نگی دونیاخۆر، یا قه‌ناعت پری ده‌کا یا گۆر! »

بیستم سامانداریک به‌ده‌ست‌قووچاوی وه‌ها به‌ناویانگ بوو که حاته‌می تایی له‌که‌رم دا. حالێ به‌نیعمه‌تی دونیا رازاوه و ره‌زیلی نه‌فس زاتیک ده‌ده‌روونی دا. وه‌ها ده‌وله‌مه‌ند که‌چی نانی به‌گیان نه‌ده‌دا و

پاروویهکی نهدهدا به پشیلهی ئه‌بوو هورهیره و پیشه‌یهکی بۆ سه‌گی
ئه‌سحابی کههه‌ف نه‌داویشته. به گشتی که‌س ریی ده مائی نه‌که‌وت و
که‌س ده‌رگای کراوه و سفره‌ی راخراوه‌ی نه‌دیت.

بیستم، ده‌ریای مه‌غریبی به‌ره‌و میسر گرتبوو به‌ر و خه‌یالی فیرعه‌ونیی
له‌ سه‌ر. گژه‌بای دژ هه‌لیکرد. ده‌ستی بۆ دوعا به‌رز کرده‌وه و هاواری
بی‌فایده‌ی کرد.

ده‌گێرنه‌وه له‌ میسر خزمی هه‌ژاری هه‌بوو. به‌ پاشماوی مائی ئه‌و
ده‌وله‌مه‌ند بوون و جلی شریان به‌ مه‌رگی ئه‌و درپی و خه‌ز و خارا و
راریان بری. هه‌ر له‌و هه‌وته دا یه‌ک له‌وانم بینی له‌ سه‌ر ئه‌سپێکی بده‌و و
غو‌لامیک له‌ دوو.

له‌به‌ر ناسیاوییه‌ک که‌ ده‌ نێوانمان دا‌بوو، قۆلیم گرت و کوتم « بخۆ و
به‌خشه‌ له‌و مأل و به‌شه‌/ کۆی کرد و نه‌بخوارد ئه‌و چاره‌ره‌شه‌! »

ماسیگریکی لاوان ماسیه‌کی زلی ده‌ داو که‌وت. هیژی راگرتنی نه‌بوو.
ناچار ماسی به‌ سه‌ری دا زال بوو و داوی له‌ ده‌ست رفاند و رویشته.
راوچیه‌کانی دیکه‌ مخابنیاں برد و لۆمه‌یان کرد که « وه‌ها نێچیریکت
ده‌ داو که‌وت و نه‌توانی رایگری. »
کوتی « بریاں چم پیده‌کرا که‌ من روژییم نه‌بوو و ماسی هه‌روا روژیی
هه‌بوو. »

راوچی بی روژیی له‌ ده‌جله‌ ماسی ناگری و ماسی بی ئه‌جه‌ل له
ویشکایی نامری.

دهست و پى براوێك، ههزارپێیهكى كوشت.

خاوهندلیك بهوێ دا تیپهپری و کوتى « سوبحانه‌للا! به ههزار پى كه ههیبوو چونكه ئهجهلى گهیبوو نهیتوانى له بى دهست و پێیهك رابكا! »

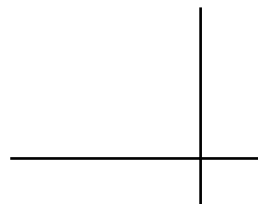
گهوجیكم بینى ورگن ئهسپێكى عهرهبى له بن، جلیكى گرانبايى له بهر و میزه‌ریكى میسریرى له سه‌ر.
كهسپك کوتى « سه‌عدى چۆنى دهبینى ئه‌و دیباى مه‌عه‌لیم له سه‌ر ئه‌م حه‌یوانى لایه‌عه‌له‌م؟ »
كۆتم « خه‌تیكى كریت و خواره و به‌ ئاوى زیڤ نووسراوه‌! »

دزیك به‌ گه‌دایه‌كى كوت « شه‌رم ناكه‌ى بۆ پوولتیكى سووك ده‌ست بۆ هه‌ر چرووكێك درێژ ده‌كه‌ى؟ »
كوتى « ده‌ستى درێژ بۆ پوولتیكى سووك، باشته‌ره‌ له‌ برانى بۆ پوولتیكى زۆر! »

له‌ كابرایه‌كى زۆرانبا‌ز ده‌گێرینه‌وه‌ كه‌: له‌ رۆژگارى ناسازگار هاوارى به‌رز بیۆوه و ده‌سته‌نگى ته‌نگى پێهه‌لچنیبوو. سكالای برده‌ لای باوك و ئیزنى خواست كه‌ « ته‌مای سه‌فه‌رم هه‌یه‌! به‌شكه‌م به‌ هی‌زى باهۆ داوێنى هیوا برفینم. »

باوک کوتی « کورم! خه یالی مه حال له سه ده رکه و ههنگای
قه ناعت به داوینی سلامهت هه لگره که زانایان کوتوو یانه: ده ولت نه به
تیکۆشانه، چاره به کهم سازانه! »

کور کوتی « باب! فایده ی سه فەر گه لیکن: خوشی خاتر و دهسکه وتی
خیر و دیتنی عه جایب و بیستنی غه رایب و گه رانی شار و تیکه لایوی
دۆستان و دهست خستنی پله و ئه دهب و دهسکه وتی مال و که سب و
ناسینی یاران و ئه زموونی رۆژگار. »

باوک کوتی « کورم! قازانجی سه فەر ههروهکی کوتت گه لیکن، به لام
هی پینج تا قمن:

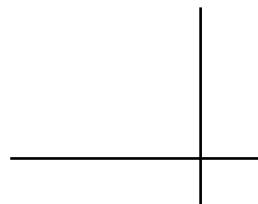
« یه کهم بازگانیک که سه ره رای سامان و دهسکه وت، غولام و که نیز و
خزمه تکاری ته میزی هه یه، هه شه وهی له شوینیک و هه ده مه ی له
سهیرانگایه که به خوشی رایده بویری.

« دووهم، زانایه که به قسه ی شیرین و قه وه تی خوشویتی و
دهسمایه ی رهوانبیزی پی بنیته هه شوینیک، خزمه تی دهکن و ریزی
دهگرن.

« سیههم، خوشروویه که دهروونی خاوه ندلان مه یلی تیکه لایوی
بکه ن، که زانایان کوتوو یانه: هه ندیک جه مال باشتره له گه لیک مال. و
دهلین: رووی جوان هه توانی دل ناتوان و کلیلی ده رگای گاله دراوه،
هه لبهت بو نزیك بوونه وهی تیده کووشن و بو خزمه تی مننهت ده کیشن.

« چوارهم، دهنگخۆشیک که به هه نجه ره ی داویدی ئاو له خورین و مه ل
له فرین بوه ستینی. که به هوی ئه م دهنگه دل تامه زرۆ له داو دهخا و
ئه ربابی مانا مه یلی دانیشتنی دهکا و به جی هینانی هه مه چه شنه
خزمه تیک.

« یا، سه نه ته گه ریک که به هیممه تی هه ول و باهو بژیویک ده ست دهخا

ههتا ئابرووی بۆ پاروو نانیک نهتکی.

« ئه و سفه تانهی که دهرمبیری کورم! له سفه ر دا هۆی ئاسوودهیی خاتر و خۆشیی ژيانن. ئه وهی که له مانه بیه رییه، به خه یالی باتل پی له ری دنئی و ئیدی کهس ناو و نیشانی نابیسیتته وه. »
کور کوتی « بابه! چۆن دژایه تی ده گهل قسه ی زانایان بکه یین که ده لێن: بژیو هه رچه ند دابه ش کراوه به لام ده ست خستنی به ئه سبابه و به لاش هه رچه ند دیاریکراوه، خۆ لی پاراستنی واجبه .

« بژیو هه رچه نده بیتگومان ده گا

شه رتی ئه قلیشه دیتنه وهی ده رگا

بی ئه جهل هه رچه ند هیچ کهس نامرئ

تۆش ناخر مه چۆ نیو زاری حه زبا

« به م شان و باهویشه ش که من هه مه ده رپۆستی فیلی مه ست و شی ری در یم، که وایه مه سلّحه ت ئه وه یه سفه ر بکه م که له مه پتر تا قه تی بی ئه نوایی ناگرم. »

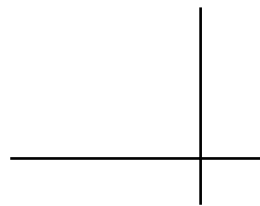
پی او که هه لیرا له جی و مه کانی

چ غه می هه یه بۆ گو زه رانی

شه و هه رکه سیکی ده چیتته وه مال

ده رویش کوئی بگا ده یخا جی و بانی

ئه وهی کورت و مال لاییی له باوک کرد و هی ممه تی خواست و وه ری کهوت هه تا گه یشته ده م روویاریک که به رد له بهر ته وژی می وه به رد ده کهوت و هاژه ی فه رسه خیک ده رپۆشیت. تا قمیک خه لکی بی نی که له سه ر پا پۆر پارهیان داوه و بارگه ی سفه ریان پیچاوه. لاو چی به ده سته وه نه بوو

ناچار پاراوه. هه‌رچهند لالاوه که‌لکی نه‌بوو. که‌شتیوانی دل‌ه‌ق گه‌پراوه و کوتی « که‌زێرت نه‌بێ به‌زۆر ده‌رناچی! »
 لاه‌ توانجی که‌شتیوان دل‌ی وه‌ کول‌هات، ته‌مای تۆله‌ی گرت.
 که‌شتی رو‌یشتبوو. هاواری کرد و کوتی « ئە‌گه‌ر به‌م جله‌ی که‌ ده‌به‌رم
 دایه‌ رازی بی، ده‌یده‌م! »

که‌شتیوان ته‌ماحی رینیشته‌ و که‌شتی گه‌پرانده‌وه.

هه‌ر که‌ ده‌ستی به‌ یه‌خه‌ و به‌روکی راگه‌یشته، له‌ بن‌ خو‌ی نا و به‌
 که‌یفی خو‌ی تییه‌له‌دا. دۆسته‌که‌ی له‌ که‌شتی هاته‌ خوار هه‌تا پشتی
 بگرێ که‌ ئە‌مه‌ی دیت ئە‌ویش پشتی دا. چاریان ناچار ده‌گه‌لی پیکهاتن و
 له‌ کرێ گوزهران. به‌ داوای لی‌بوردن به‌ پپی داکه‌وتن و به‌ چهند ماچی به‌
 درۆ له‌ سه‌ر و چاوی، سواری که‌شتیان کرد. رو‌یشتن هه‌تا گه‌یشتنه
 ستوونی بینایه‌کی یوونان که‌ ده‌ ئیو‌ئاو دابوو.

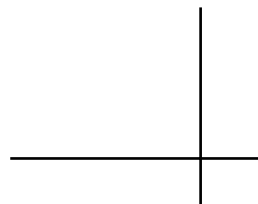
که‌شتیوان کوتی « که‌شتی کونی تیکه‌وتوه، یه‌ک له‌ ئیوه‌ که‌ دل‌ی‌تره
 ده‌بێ بجێته‌ سه‌ر ئە‌م ئە‌ستوونه‌ و په‌تی که‌شتی راکیشی هه‌تا چاکی
 بکه‌ینه‌وه! »

لاو بایی توانایی، بیری له‌ دوژمنایه‌تی و دل‌یشاوی و قسه‌ی زانایان
 نه‌کرده‌وه « هه‌رکه‌س ئازار به‌ دل‌ی بکه‌یه‌نی، ئە‌گه‌ر به‌ داوای دا سه‌د
 راحه‌تی پێبگه‌یه‌نی، له‌ سزای ئە‌و یه‌ک ئازاره‌ له‌ ئامان دا نابێ چونکه‌
 تیر له‌ برین دێته‌وه ده‌ر و ئازار ده‌ دل‌ دا ده‌مینێته‌وه. » په‌تی که‌شتی له‌
 پپی به‌ست و وه‌ سه‌ر ئە‌ستوون که‌وت.

که‌شتیوان په‌تی پساند و که‌شتی ئاژۆت.

به‌سته‌زمانه‌ حه‌یران ماوه.

دوو رو‌ژ به‌لا و مه‌ینه‌تی چێژت و تووشی سه‌ختی هات. سی‌هه‌م رو‌ژ
 خه‌و دایگرت و ده‌ ئاو که‌وت.

دوای شهو و روژیک کهوته بهستین و له ژیان نیوهگیانیک مابوو. دهستی به خواردنی گه لای درهخت و بنی گژوگیا کرد ههتا هیزیک هاتهوه بهر. ریی بیابانی گرت بهر و ئه وهند رویش ههتا تینوو و بیتاقت گه یشته سهر چالوئیک که تاقمیک له دهوری کو بونهوه و شه ربهیه ک ئاویان به پوولیک دهخوارهوه. لای پوولی نه بوو، داوای کرد و خوئی فهقیر کرد. رهحمیان پینه کرد. ویستی به زور بیستینی، شالوویان بو برد و تیان نه لدا و بریندار بوو.

به ناچار وه شوین کاروانیک کهوت و رویشت. شهو گه یشته شوینیک که مهترسی ریگریان هه بوو. بینی که کاروانیه کان له رزیان تیکه وتوه و دلایان به مهرگ ئه سپاردوه. کوتی « مهترسن که یه ک منم و به ته نه پهنجا پیاو دهخه م و لاهه کانی دیکه ش دهست دهکه نه وه! »

که ئه مهی کوت کاروانیه کان به خو هه لکی شانی دلگهش بوون و له هاوده می دلخوش، به زواد و ئاو دهستیان گرت.

لای ناگری گه دهی بلێسهی دها و تاقتی برابوو. چهند پاروویه کی به ئیشتیا خوارد و چهند قومی ئاو به سهر دا کرد ههتا دیوی دهروونی ئارامی گرت و خهوت.

پیره میردیکی دونیادیده له م نیوه دا کوتی « دوستان! من له و ریزانهی ئیوه پتر دهترسیم ههتا ریگره کان. ههروه کی دهگیرنه وه: عه ره بیک چهند دره می پاشه کهوت کرد بوو. شهو له ترسی جهرده له مال خهوی لینه ده کهوت. یه ک له دوستانی هینا لای خوئی ههتا سامی ته نیایی به دیداری ئه م بشکی. چهند شه ویک هاو ده م بوون ههتا په ی به رازی درمه کان برد. بردی و خواردی و سه فهری کرد. به یانی عه ره بیان دیت گریان و رووت. کوتیان « حال چیه، مه گه ر دز درمه کانی بردی؟ » کوتی « ناوه للا ریزان بردی! » چوو زانن که ئه مه ش له ریگران نه بی که به دانسته

ناردبیانه ته نیو ئیمه ههتا کاتی دیاریکراو خه بهریان بکا؟ وا به
مهسله ههتا ده زانم که به خه وتووئی جیی بهیلین و برۆین! «
لاوهکان ته گبیری پیریان به دل بوو و ترسیان له لاو رینیشته،
بارگه یان پیچاوه و لاویان خه وتوو جی هیشته.

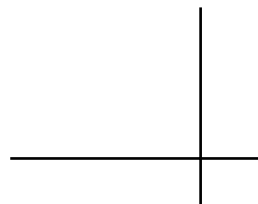
ههتاو له شانی دابوو که وه ئاگا هاته وه. سهری هه لئنا و بینی کاروان
رۆیشته وه. به سته زمانه گه لیک گه را و ریی ده جیگه یه که نه که وهت. تینوو و
بی ئه نوا رووی له خاک نا و دلی له فهوتان و ده یکوته:
« کئ هه یه بدوینی منی بیچاره / ناواره ده زانی حالی ناواره »

فه قیره له وه قسانه دابوو، کوره شایه که که بو راو له له شکر دوور
که وتبووه له بان سهری وه ستابوو، بیستی و سهیری سه ر و سیمای
ده کرد. رهنگی رواله تی پاک و رهنگی حاله تی خه راپ. پرسی « خه لکی
کوئی و چۆن ریت که وتۆته ئیره؟ »

هه ندیک کاره سات که به سهری هاتبوو بوئی گپراوه.
مه له کزاده به زه ی به حالی شیری داها، خه لات و نیعمه تی دایه و
باوه ریپیکراویکی ده گه ل نارد بو شاره که ی خوئی.

باوک له دیتنه وه ی شادان بوو و شوکری سلامه تی کرد. شه و ئه وه ی
که به سهری هاتبوو: له حاله تی که شتی و زولمی که شتیوان و خه لکی
گوند له سه ر چالوو و غه دری کاروانی بو باوک ده گپراوه.
باوک کوئی « کورم! کاتی رۆیشتن نه مکوت ده سه به تال دهستی دلیری
به ستراره و په نه جه ی شیری شکاو؟ »

کوپی کوئی « بابا! ههتا رهنج نه به ی، گه نه ج نابهی و ههتا گیان له خه ته ر
نه خه ی، زه فه ر به دوژمن نابهی و ههتا ده نک نه پیرژینی، خه رمان
هه لئاگری؛ نابینی به م ره نه ج که مه چه نه ده راحه تیم ده ست خست و به
جزوو یه که که چیژتم چه نه دم هه نگوین کو کرده وه؟

غه‌وواس بفرکری له زاری نه‌هه‌نگ

مرواری ناگا هه‌روا به جه‌ه‌نگ

به‌رداشی ژیرین جووله‌ی نیه، ناچار هه‌لگری باری گرانه. «

باوک کوتی « کورم! ئەمجاره فه‌له‌ک یارمه‌تی دای و به‌خت رووی
لینای که خاوه‌ن ده‌وله‌تیک گه‌یشت و پیتی به‌خشی و تیشکانی قه‌ره‌بوو
کردی و وه‌ها هه‌لکه‌وتیک نادره و له سه‌ر نادر حوکم نادرئ؛ ئامان به‌و
ته‌ماحه جاریکی دیکه ته‌ماحکار نه‌بی.

راوچی هه‌میشه ناسک راو ناکا

هه‌ربینا دیتت پل‌سینگ راوی نا

« وه‌ها که پادشایه‌کی پارس، نه‌قیمییکی گرانبایی ده قامک دابوو.
جاریک بو سه‌یران ده‌گه‌ل چهند له نزیکانی چوونه موسه‌للای شیراز.
فه‌رمووی هه‌تا ئەنگوستیله له سه‌ر گومبەز داکن، تیری هه‌رکه‌س له
ئالقه‌ی ئەنگوستیله تیپه‌ری، نه‌قیم هی ئەو ده‌بی. به هه‌لکه‌وت چوارسه‌د
تیراوێژ که له خزمه‌تی دابوون، گشتی خه‌تایان کرد مه‌گه‌ر مندالیک له
سه‌ربانی میوانخانه‌یه‌ک که بو یاری تیری بو هه‌ر لایه‌ک ده‌هاویشت، بای
سه‌با تیره‌که‌ی له ئالقه‌ی ئەنگوستیله تیپه‌راند و خه‌لات و به‌راتی پیدرا و
نه‌قیمیی پیبه‌خشرا.

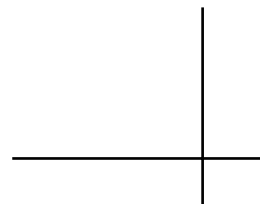
« کور تیر و که‌وانی سووتاند.

« کوتیان « بو وات کرد؟ »

« کوتی « هه‌تا هونه‌ری یه‌که‌م ئەبه‌د بمینی! »

له ده‌رویشیکم بیسته‌وه که: له ئەشکه‌وتیک په‌نای گرتبوو و ده‌رگای له
سه‌ر ئەهلی دنیا به‌ستبوو و ملووک و مالدار له‌به‌ر چاوی هیممه‌تی ئەو

شکو و شهوکه تیان نه مابوو.

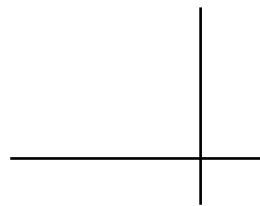
یهک له ملووکى ئەو مهلبهنده ئیشاره‌ی دا که چاوه‌پروانى له که‌ره‌مى
پیاوانه وه‌هایه که نمه‌کمان ده‌گه‌ل بکا.

شیخ ره‌زای دا به حوکمى ئەوه که قه‌بوو‌لی ده‌عوه‌ت سوننه‌ته.
رۆژى دواى مه‌له‌ک بۆ دواى لی‌بوردن له زه‌حمه‌ت کیشانى چوو.
ده‌رویش له به‌رى هه‌ستا و باوه‌شى پى‌دا‌گرت و لوتفى پیکرد و په‌سنى
کرد.

که رۆیشت یه‌ک له ئە‌سحاب له شیخى پرسى « ئەوه‌نده ریزه‌ی که
ئهم‌رۆ تو له پادشاهات گرت، به پى‌چه‌وانه‌ی عاده‌ت بوو و قه‌ت نه‌مبى‌نیوه؟ »
کو‌تى « نه‌تیبستوه که ده‌لین: له سه‌ر سه‌ره‌ی هه‌رکه‌س دانىشتى، له
سه‌رت واجبه له به‌رى هه‌ستى؟ »

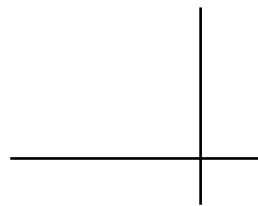

۸۸

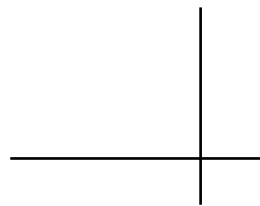

بەشی چوارەم

سەبارەت بە فایدەس خامۆشی

9.

به دۆستێکم کوت « هۆی قسه نهکردنم له بهر ئه وهیه که گه لێک جار
 قسه ی باش و خراپ به سه ر زمان دا دین و دیدهی دوزمن جگه له
 خراپه ی نابینێ! »
 کوتی « دوزمن وا باشته ره که چاکه ی نه بینێ. »

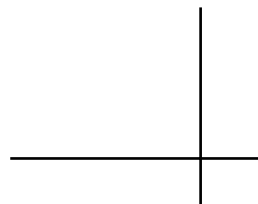
تیشکی زێرینی سه رینچاوه ی خۆر
 ناحه زه گه لێک له لای مشکی کۆر

بازرگانێک هه زار دیناری زهره ر ویکه وت. به کۆری کوت « نابێ ئه م
 قسه یه لای کهس باس بکه ی. »
 کوتی « بابه! فه رمانی تۆیه و نایلێم، به لام ده مه وێ فایده که م
 لێده رخه ی که: مه سه له هه تی شار دنه وه ی چیه؟ »
 کوتی « هه تا به ده به ختی نه بیته دوو. یه ک نو قسانی ده سمایه و مال،
 ئه ویتتر پێخۆش بوونی هاوسا و جیرانمال. »

لاویکی زانا، خاوه ن گه لێک هونه ر و خۆپاریز له خده ی ناتهرز، که له
 کۆری زانایان داده نیشته، ده می ده به ست.
 جارێک باوکی کوتی « کورم! تۆش له وه ی که ده یزانی، بیلی! »

بهشی چوارهم

کوئی « دترسم پرسیار بکهن لهوهی که نایزانم و شهرمهزار بم! »

زانایهکی مهزن دهگه‌ل بیدینیک تووشی بهحس هاتن و به به‌لگه
پینیه‌وهستا؛ بهزی و گه‌راوه.

که‌سیک پییکوت « تو بهو هه‌موو فه‌زل و ئە‌ده‌به، به‌لگه‌ت بو بیدینیک
نه‌بوو؟ »

کوئی « زانستی من قورئان و ه‌دیس و قسه‌ی مه‌شایخه و ئە‌و بر‌وای
به‌مانه نیه و نایبسی؛ من بیستنی کفری ئە‌وم بو چیه؟ »

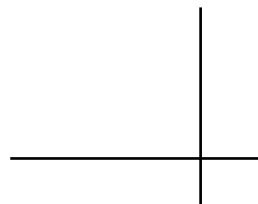
جالینوس گه‌وجیکی بینی پی‌سیری زانایهکی گرتوه و سووکایه‌تی
پیده‌کا.

کوئی « ئە‌گه‌ر ئە‌وه زانا با، کاری ده‌گه‌ل نه‌زانان نه‌ده‌گه‌یشته
ئیره‌کانه. »

جوینی دا زمان پی‌سیک به پی‌او‌یک
کوئی راوسته گویم لی‌بگره تاو‌یک
خراتر له‌و قسه‌نامه‌ و ده‌لیی تو
که عه‌یبی من ئە‌تو نازانی وه‌ک خو

سه‌جانی وائل - یان له فه‌ساحه‌ت به بی‌هاوتا داناوه، به حوکمی ئە‌وه
که ئە‌گه‌ر سالیک قسه‌ی کردبا، له‌فرزکی دووپات نه‌ده‌کردوه و ئە‌گه‌ریش
پیش هاتبا به شیوه‌یه‌کی دیکه ده‌ریده‌بری.

بهشی چوارهم

قسسه هه‌رچه‌ندی خو‌ش و شیرین بئ
 ئه‌گه‌ر به‌جئ و پوخت و به‌تین بئ
 پتر له جارێک مه‌یلئ به‌هه‌رکەس
 وه‌ک هه‌لوا جارێک ده‌بخۆن ئیدی به‌س

له زانایه‌کم بیست که ده‌یکوت « قه‌ت که‌س نه‌زانئیی خو‌ی ده‌ناپه‌رئ
 مه‌گه‌ر کاتیک که که‌سیکی دیکه له قسه دایه، ئه‌و خو‌ تیه‌ه‌لده‌کوئئ و
 ده‌ست ده‌کا به‌ قسه . »

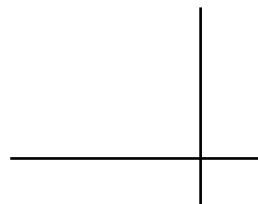
چه‌ندکه‌س له به‌نده‌کانئ مه‌حموود له **حه‌سه‌نی مه‌یمه‌ندی** - یان پرسئ
 « سولتان ئه‌مرۆ چی پیکوئئ له فالان مه‌سله‌حه‌ت دا؟ »
 کوئئ « پیموایه ئیوه‌ش ده‌یزانن! »
 کوئیان « ئه‌وه‌ی به‌ تو‌ی ده‌لئ، به‌ وه‌کی ئیمه‌ی ره‌وا نابینئ! »
 کوئئ « به‌ هوکمی ئه‌وه که ده‌زانئ نایگێرمه‌وه، که‌وایه بو‌ ده‌پرسن؟ »

له کرینئ مالیک دوودل بووم، جووله‌که‌یه‌ک کوئئ « من له کو‌یخاکانئ
 ئه‌و گه‌ره‌که‌م. باسی ئه‌و ماله له من پرسه که: هیچ عه‌یبئ نیه! »
 کوتم « جگه له‌وه‌ی که تو‌ دراوسێئ منئ! »

شاعیریک چوو لای سه‌رۆکی دزان و شی‌عیریکئ پی‌هه‌لکوئ.
 فه‌رمووی هه‌تا جلی له به‌ر دا‌که‌نن و له دئ ده‌ری بکه‌ن.

بهشی چواره‌م

بهسته‌زمان رووت به سه‌رما دا ده‌رۆیشت که سه‌گ راویان نا . ویستی
دهست بداته بهرد و بهری سه‌گانی پیتگری، که زهوی به‌ستبوی.
داماو کوتی « ئەوه چ خه‌لکیکی بیژوون، به‌ردیان به‌ستوه و سه‌گیان
به‌رداوه. »

سه‌رۆک له ده‌لاقه‌وه بینی و بیستی و پیکه‌نی.
کوتی « ئەه‌ی زانا شتیکم لی داوا بکه! »
کوتی « جلی خۆم ده‌ویته‌وه ئە‌گه‌ر خه‌لاتم بکه‌ی! »
هیواداره مرۆف به‌ خیری کهس و کار
هیوام به‌ خیری تو نیه مه‌مده نازار

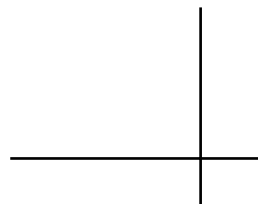
سالاری دزان به‌زه‌یی پیداهات و جلی بو ناردوه و که‌ولیکیشی له
سه‌ر دانا و چه‌ند دره‌میکیش.

ئه‌ستیره‌ژمیریک هاته‌وه مال پیاویکی بیانی ده‌گه‌ل ژنه‌که‌ی تیکه‌لاو
بینی.
جوین و قسه‌ی پیسی پیدا و هات و هه‌را هه‌ستا.
خاوه‌ندلیک که به‌وه‌ی ده‌زانی کوتی « تو چووزانی له ئاسمان چ
قه‌وماوه/ که نازانی کیت ده‌ نیو مال خزاوه »

خه‌تیبیکی ده‌نگناخۆش خۆی پی ده‌نگخۆش بوو و له‌خۆوه ده‌نگی
هه‌لدینا. ده‌تکوت قره‌ی قه‌لی ده‌ قورگ دایه یا ئایه‌ی ان انکر الاصوات،
شایه‌نی ئەوه.
خه‌لکی گوند له‌به‌ر په‌یه‌ک که هه‌یبوو، ره‌نجیان ده‌کیشا و ئەزیه‌ت

کردنیان به مهسلهحهته نهدهزانی. ههتا، خهتیبیکئی ئهوانوچهیه که
دوژمنایهتیبیهکی شاراوهدیان ههبوو، جاریک بو سهردانی هاتبوو کوتی
«خهونیکم پپوه دیوی، خیر بی!»

کوتی «جت دیوه؟»

کوتی «وههههه دیت دهنگیکئی خوشت ههبوو و خه لک له قسهته
راحهته.»

خهتیب ههندیکی بیر لیکردهوه و کوتی «مهبارک خهونیکت دیوه، که
منت له عهیبی خو ئاگادار کرد. ده رکهوت که دهنگیکئی ناخوشم ههیه و
خه لک له هاواری بهرزی من له رهنج دان. توبهه کرد له مه بهدوا خوتبهی
نه لیم مهگهه به دهنگی نزم.»

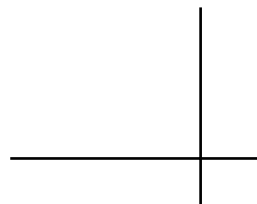
کهسیک له مزگهوتی سنجار بانگی ههتا به دهنگیک که گویدیران لئی
ببزار بوون. خاوهن مزگهوت میریکئی عادلی دلپاک بوو، نهیدهخواست دلی
بیشینئی. کوتی «ئهیی جوامیر! ئهه مزگهوته بانگدهری کونی ههیه،
هه رکام پینج دینارم بو بریونهوه. تو ده دینارت دهدهمئی ههتا بچییه
جیگهیهکی دیکه.»

له سهه ئهه قسهیه ریککهوتن و رویشته. دواي ماوهیهک له گوزهریک
تووشی میر هات و کوتی «ئهیی میر! له کیست چووم به ده دینار لهو
شوینهته دهه کردم. لهه شوینههیی ئیستام بیست دینارم دهدهنئی ههتا بچمه
جیگهیهکی دیکه و ناچم!»

میر له پیکهنیان دلی له خو بووه و کوتی «ئامان! وهریمهگره ههتا به
پهنجای رازی نهین!»

دهنگناخووشیک به دهنگی بهرز قورئانی دهخویندهوه. خاوهندلیک به

لای دا تپپه‌ری.

کوتی « مووچه‌ی تو چه‌نده؟ »

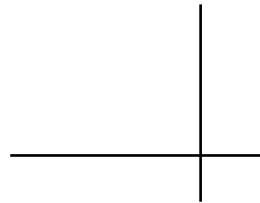
کوتی « هیچ! »

کوتی « که‌وایه بو هینده زه‌حمه‌تی خۆت ده‌ده‌ی؟ »

کوتی « بو خاتری خودا ده‌بخوینم! »

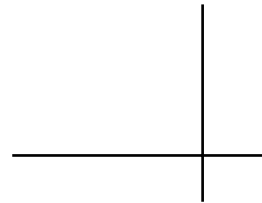
کوتی « بو خاتری خودا مه‌بخوینه! »

گه‌ر تو‌قورئان ئاوا بخوینی ده‌بری بره‌وی موسلمانانی »

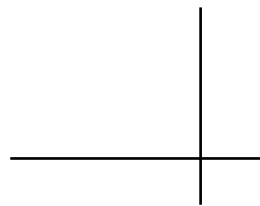

بهشی پینجه‌م

سه‌باره‌ت به ئەشق و جهوانی

٩٨

له حهسهنى مهيمهنديان پرسى « سولتان مهحموود چهندين بهندهى
خاوهن جهمالى ههيه كه ههركام شازى جههانن. چونه مهيل و مهحبهبتهى
بۆ ههچكاميان نيه ئهوهند دهگهڵ ئهياز كه جوانيهكى وههاى نيه؟ »
كوتهى « ههچى بهر دل بكهوى، له بهر چاو جوان دهنوينى! »

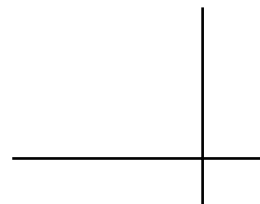

دهگيرنهوه:

خواجهيهك بهندهيهكى بيهاوتاي جوانى ههبوو و به پيى دوستايهتى و
دينداريى نهزهري پيههبوو.
به يهكيك له دوستانى كوت « حهيف ئهوه بهندهيه، برياهو جوانى و
شهمايلهى كه ههيهتى زماندرىژيى و بي ئهدهبى نهكرده! »
كوتهى « براله! مادام له خوشهويستى دهنويى، چاوهروانى خزمهت
نهبي. چونكه كاتيک ئاشق و مهعشووقايهتى بيته مهيدانى، مالك و
مهملووك نامينى.

پارسايهكم بينى به مهحبهبتهى كهسيك گرفتار، نه تاقتى سهبر و نه

توانایی گوفتار. ئەوەند که سه‌رکۆنه‌ی کرا و سزای درا، ته‌رکی گیرۆده‌یی
 نه‌ده‌کرد.

جاریک لۆمه‌م کرد و کوتم « ئەقلی نه‌فیس‌ت چی لێهات که نه‌فسی
 خه‌سیست زāl بوو؟ »

ماوه‌یه‌ک چوو نێو فکروه‌ه و کوتی
 « سولتانی ئەشق له‌ هه‌رکوی ده‌رکه‌وت
 هه‌یزی به‌زیوی ته‌قوا کز ده‌رکه‌وت
 پاکداوین و پاک چۆن بژی که‌سیک
 سه‌رتاپای چه‌په‌ل ده‌ لیه‌ته و قور که‌وت »

له‌ بیرمه‌ زوو، من و دۆستی‌ک وه‌ک دوو ناوکی چواله‌ی نێو چه‌قاله‌یه‌ک
 هاو‌ده‌م بووین. له‌په‌ر غه‌یبه‌تی‌ک رووی دا. دوا‌ی ماوه‌یه‌ک که‌ گه‌راوه، تووره
 بوو که « له‌م ماوه‌یه‌ دا قاسیدی‌کت نه‌نارد؟ »
 کوتم « حه‌یفم هات دیده‌ی قاسید به‌ جه‌مالی رووی تو‌ روون بی و من
 مه‌حرووم! »

که‌سیک، به‌ دۆستی‌کی که‌ ده‌می‌ک بوو نه‌یدی‌ت‌بوو کوتی « له‌ کو‌یی که‌
 موشتاق بووین؟ »
 کوتی « موشتاق بوون باشته‌ره‌ له‌ مه‌لوولی! »

له‌ زانایه‌کیان پرسی « که‌سیک ده‌گه‌ل مانگاسایه‌ک له‌ خه‌لوه‌ دا و

۱۰۰

دەرگاگان داخراو و رهقیبان خهوتوو و نهفس داخواز و شههوت زال، تو
 بلی به قهوهتی پاریزگاری به سلامت دهچی؟»
 کوتی « ئهگه له دهست مانگاسایان به سلامت دهچی، له دهست
 بهدگۆیان دهناچی. »

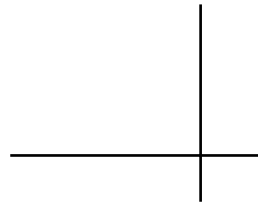
دهکری وه شوین کاری خو کهوتن
 ناکری زمانی خه لک بهستن

کهسیک ژنی خاوهنجه مالی مرد و خه سووی خهرفاوی له بهر مارهیی له
 مال نیشهجی ماوه.
 پیاو له ئاودهنگی به گیان رهنجاو و له هاوده می ناچار، ههتا
 دهستهیهک ناسیاو بو سهردانی هاتن.
 یهکیان کوتی « چۆنی له فیراقی یاری ئازیز؟ »
 کوتی « نه دیتنی خیزان هینده له بهر سهخت نیه، که دیتنی خه سووم! »

سالیک مههمه دی خاره زمشا، دهگه ل خهتا بو مهسله ههتیک
 سولخی کرد.
 چوو مه مزگهوتی کاشغهر. کوریکم بینی نه حویی، به ژن زراو و گه لیک
 جوان.
 پیشهکی نه حوی زه مه خشه ریی به دهسته وه بوو و دهیخوینده وه: ضرب
 زید عمروا و کان المتعدی عمروا (زهید له عومرویی دا و عومرو ته عه دای
 لیکراوه و مه زلووم بوو!)

کوتم « لاوۆ! خارەزم و خەتا ئاشت بوونەوه و زەید و عومرۆ هەروا
شەریانە .

پتکەنی و لە زێدەکەهی پرسیم .

کوتم « خاکی شیراز! »

کوئی « لە قسەکانی سەعدیی چت پتیه؟ »

کوتم

« دلت کە مەیلی بە نەحو کرد

رەنگی سەبری لە دل مەحو کرد

دلی بیتچارەم نیچیر و سەید

من خەریکی تۆ، تۆش عومرۆ و زەید »

بەییانی کە تەمای رویشتمان گرت، پتیا نکوتبوو کە « فلانی

سەعدییه!»

بە هەلینگ دان هات، کەرەمی نواند و مەخابنی خوارد کە ئەم ماوهیە

بوچ نەتکوت کە « منم! » هەتا بە شوکرانەهی پتوقە دەمی گەرە پیاوان،

خزمەتیکم نواندبا؟ »

کوتم « هەتا تۆ هەبی لە من دەنگیک نایە کە منم! »

کوئی « چ دەبی گەر ماوهیە ک لەم مەلەبەندە بەسەییەوه هەتا لە

خزمەتتان فایده وەرگرین؟ »

کوتم « ناتوانم، بە حوکمی ئەم حەکایەتە: گەرەیه کم دیت لە کۆسار .

قەناعەتی کردبوو بە غار . کوتم « بو دەرناکەوی لە شار . بو رابواردن

جاروبار؟ » کوئی « لەوئ پەرپرووی لووس گەلیکن . زەوی کە خزی فیل

دەخلیسکی » ئەوهم کۆت و سەر و رووی یەکتەرمان رامووسی و

مالاوا ییمان کرد . »

خه رقه پۆشیک له کاروانی حیجاز دهگهڵ ئیمه بوو. میریکی عه ره ب
سه دیناری پێبه خشی ههتا بیکاته قوربانی.
ریگرانی خه فاجه له کاروانیان دا و پاکیان برد.
بازرگانهکان دهستیان به گریان و پارانهوه کرد و هاواری بی فایده.
مهگه ئه وه دهرویشه سالحه که له سه ر حالێ خۆی بوو و گوپرانیکی به
سه ر دانه هات.

کوتم « دياره هی تۆیان نه بردوه؟ »

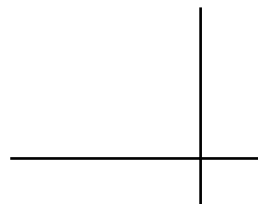
کوتمی « با! به لام من دلّم پێوهی نه بوو که له جیایی دا دل بریندار بم! »
کوتم « ئه وهی که کوتم شیاری حالێ منه. تافی لاوهتی دهگهڵ
جهوانیک به نیم هه بوو، دوستایه تییه کی وا که قوبلهی چاوم جه مالی ئه و
بوو و سوود و ده سمایهی عومرم ویسالی ئه و. نه کاو پێی وجوودی له
قورپی ئه جه ل رۆچوو. دووکه لێ جیایی له مالباتی هه ستا. گه لیک رۆژ
ده چوومه سه ر خاکه کهی و بۆ وینه له فه راقی دا کوتم:

بریا ئه و رۆژهی درکی ئه جه ل له قاچت چه قی
دهستی فه له ک تیغی غه داری دا با له سه رم
هه تا چاوم نه دیدیسا ئه م رۆژه جه هان بێ تۆ
ئه وه منم له سه ر گوپری تۆ خاک وه سه رکه رم

دوای جیایی ئه و ته مام گرت و به لێنم دا که ماباقی ژیان فه رشی
هه وه س بپچمه وه و هاوده میی که س نه که م. «

بۆ میریکی عه ره ب، هه دیسی مه جنوونی له یلا و حالشیوانی ئه ویان

گێڕاوه که سه‌ره‌رای ژیری و زانیی سه‌ری له بیابان ناوه و ئەقلی ده که‌له‌ی دا نه‌ماوه.

فه‌رمووی هه‌تا حازری بکه‌ن و ده‌ستی به‌ لۆمه‌ی کرد که « له شه‌ره‌فی نه‌فسی ئینسان دا چ که‌موکوورپیه‌کت دیت که‌ خووی درنده‌کانت گرتوه و ته‌رکی ئاموشۆی خه‌لکت کردوه؟ »

کو‌تی « بریا لۆمه‌که‌ر جارێکی دیتبا، هه‌تا له‌ عوزرم تیگه‌ییا - هه‌تا هه‌قیقه‌تی مانا، گه‌واه با له‌ رواله‌تی داوا! »

میر مه‌یلی مو‌تالا کردنی جه‌مالی له‌یلی به‌ دل داها‌ت - که‌ چ رو‌خساریکه‌ هۆی هه‌لایساندنێ چه‌ندین فیتنه‌.

فه‌رمووی ته‌له‌بی بکه‌ن.

به‌ هۆزه‌کانی عه‌ره‌ب دا گه‌ران. هه‌نایان. لای میر له‌ هه‌ساری سه‌را رایان گرت.

میر سه‌یری شکل و شه‌مایلی کرد. که‌سیکی دیت ره‌شتاله‌، باریکه‌له‌. سووک هاته‌ به‌رچاوی. به‌ حوکمی ئه‌وه‌که‌ که‌مترین خه‌زمه‌تکاری هه‌رمه‌که‌ی به‌ جه‌مال له‌و پێشتر بوو و له‌و رازاوه‌تر.

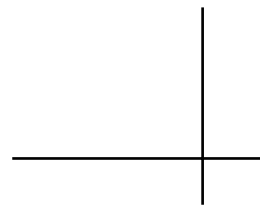
مه‌جنوون تیژ تیگه‌یشت. کو‌تی « له‌ ده‌لاقه‌ی چاوی مه‌جنوونه‌وه‌ ده‌بی سه‌یری جه‌مالی له‌یلا بکه‌ی هه‌تا تیشکی رازی ئه‌وت لێده‌رکه‌وی. »

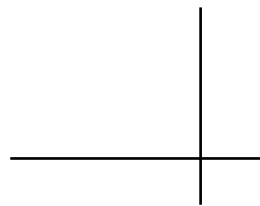
بهشی شهشهم

سهبارهت به زهعف و پیریسی

۱.۵

۱.۶

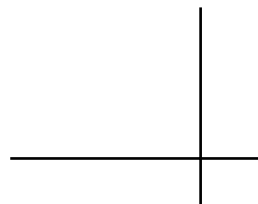

دهگه‌ل تاقمیک زانا له مزگه‌وتی جامیعی دیمشوق به‌حسمان ده‌کرد که
 لاویک وه ژوور کهوت و کوتی « کهس هه‌یه فارسی بزانی؟ »
 زۆربه‌یان ئیشاره‌یان به من دا .
 کوتم « خیره؟ »

کوتی « پیریکی سه‌دوپه‌نجا سا‌له له گیانه‌ل‌لا دایه و به زمانی فارسی
 قسه‌یه‌ک ده‌کا و ئیمه تیناگه‌ین. ئه‌گه‌ر به که‌رهم زه‌حمه‌ت بکیشن
 هه‌قه‌سته‌ت ده‌ده‌ینێ چونکه وه‌سیه‌ت ده‌کا . »

که گه‌یشتمه سه‌ری ده‌یکوت:
 « که‌تم به دلی خۆم پشوویه‌ک بده‌م
 مخابن گیرا به‌ری هه‌ناسه
 جه‌خار له خوانی رازوه‌ی ته‌مه‌ن
 دوو پارووم با‌دا کوتیان به‌سه »
 مانای ئه‌و قسه‌م به عه‌ره‌بی به‌وان ده‌کوت و سو‌رما سه‌ریان له ته‌مه‌نی
 درێژ و تاسه‌ی ژیان .

کوتم « چۆنی له‌م حاله‌ته‌ دا؟ »
 کوتی « چ بلیم؟
 نه‌تدیوه‌ چ ئیشیک ده‌گاته‌ که‌س
 له زاری ده‌رده‌کیشن یه‌ک ددان

قیاس بکه چ حالیکه ئەودەم
رووحی شیرینت دەردەچی لە گیان «

کوتم « بیری مەرگ لە خەیاڵ دەرکە و گومان بە سەر تەبەعت دا زال
مەکە، کە فەیلەسووفانی یوونان کوتوویانە: مەزاج هەرچەند راستیش بێ،
هۆی مان نیه و مەرەز هەرچەند سامناک بێ هۆی فەوتانن نیه! ئەگەر
دەفەر مووی تەبیبیک بانگ بکەم هەتا چارەت بکا؟ »

چاوی کردووه و پیکه‌نی و کوتی
« تەبیبی زیرەک چە پلەه‌ی لێدەدا
دەبینی حەریف خەرفاو لە جی دا
ئەریاب خەریکی نەقشی هەیوانه
بنجینه‌ی مائی دەریه‌ست وێرانە
پیر دەنالتین ئاویلکە‌ی دەدا
پیرتیزن رۆنی لە پاچه‌ی دەدا
مەزاج کە تیکچوو، بەرگری ناکا
نە نوشتە‌ی مەلا، نە دوعا و دەوا »

پیره‌مێردیک دەگێراوه کە: کچیکم خواست.
پەردووم بە گۆل رازاندووه و تەنیا لە خەلۆه دا، دەگەلی دانیشم و دل و
دیدەم پێسپارد و شەوی درێژ نەدەخه‌وتم و نوکتە و نەزێلەم بۆ دەگێراوه
هەتا خووم پێبگری و نەسلەمیتەوه، بۆ وینە پێمدەکووت: بەختی بلندت یار
بوو و چاوی بەختت بێدار کە تووشی پیریکی وهک من بووی پر، پوخته،
دونیادیده، لە سەرەخۆ، سارد و گەرم چیشتوو، چاک و خراپ دیتوو کە
هەقی قسە دەزانن و شەرتی پەیمان بە جی دینن، دل‌اوا و مێهرەبان،
خۆش تەبع و شیرنزمان. تووشی لاویک نەبووی سەر سەری، بیریلاو،

که لله پهق، وازوایی که هه ردهم ریگایه ک بگری و هه رسات رایه ک بگوری
و هه رشه و له شوینیک رابویری و هه رپوژ یاریک بگری، به پیچه وانیه
پیران که به ئه قل و ئه دهب دهژین نه به شیوهی جههلی جهوانیه.

کوئی: ماوهیه ک بهم شیوهیه قسه م کرد و پیمو بوو که دلی که و ته
دهستم و بووه به نیچیرم. له پر هه ناسهیه کی ساردی له ناخه وه هه لکینشا
و کوئی « ئه وهنده قسه ی که کردت ده ته رازووی ئه قلی من دا هاوسه نگ
نیه ده گه ل ئه و قسه ی که له دایه که نم بیست که دهیکوت: ژنی جحیل وه
برکی بکهوی تیری، باشتره له پیری. »

به گشتی ئیمکانی سازان نه بوو و گه یشته دابران. که عۆده ی ته و او
بوو، له کورپکیان ماره کرد تیژ و نیوچاوانتال و دهسته تال. زولم و
زۆری لیده کرا و سهختی و کویره وه ریی دهچیزت و هه روا شوکری
نیعمه تی هه قی ده بژارد که « ئه له ملامی له و عه زابه سهخته خه له سیم و
به م نیعمه ت و به خته گه ییم! »

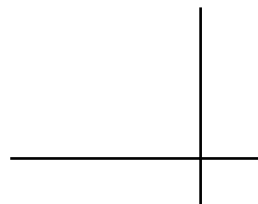
میوانی پیری ک بووم له دیار به کر که سامانیکی زۆری هه بوو و کورپکی
خۆشروو.

شه ویک هه کایه تی کرد: من به عومری خۆم جگه له و مندالهم نه بوه.
داریکه له م ئاقاره زیاره تگایه. خه لک بو زیاره ت ده چنه وی، گه لیک شه و له
هه ق پاراومه وه هه تا ئه و مندالهی پیه خشیم. بیستم که کوره کهم به چیه
به ئاوالانی دهکوت « چ ده بوو من زانیبام ئه و داره له کوئی هه تا دوام
کردبا و باوکم مردبا؟ »

خواجه شادان که کورم ئاقل و ژیره، کور به ته وسه وه: باوکم خه رفاو و پیره.

روژیک به غرووری جهوانیه خیرا ریم بری و شه و له مله یه ک پیم شل

بوونهوه .

پیره میردیک له دواى کاروان هات و کوتى « بۆ نوستووى که جیى
خهوتن نیه؟ »

کوتى « چۆن برۆم، که پى رۆینم نیه! »
کوتى « ئەمەت نەبىستوه که خاوهندلان کوتووینانە: رۆیشتن و
هەلترووشکان باشتەرە له هەلاتن و پسان؟ »
ئەى تاسەبارى مەنزل رامەکه
پەندى من دەکار بێنە و پەلەى مەکه
ئەسپى بدەو مەودایەک هەلینگ دەدا
وشتەر سەبر دەروا و پەیتاپەیتا

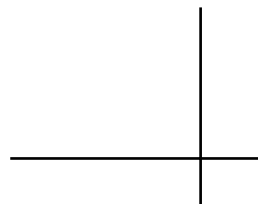

لاوچاکىكى چوست، خوینشیرین، زمانشیرین له کۆرى عەیشى ئیمە
دابوو که هیچ غەمىكى به دل دانەدهات و بزە له سەر لیوى بز نەدەبوو.
وا قەوما دەمىک یەکترمان نەدیت. دواىی که دیتمەوه، ژنى خواستبوو
و مندالى خستبوو، نەمامى شادیی هەلپەرتا و گولى هەوهسى ژاکاوا!
پرسیم « چۆنى و ئەمە چ حاله؟ »
کوتى « لەوهتى مندالم بوە مندالەتیم نەکردوه! »

کاتیک به جهەلى جهوانى به سەر دایکم دا گوراندم. دلێشاو له
سووچیک دانىشت و به گریانەوه دەیکوت « مەگەر مندالیت له یاد بردوه
وا زمانت درێژ کردوه؟ »

دایکیتکم بینى له کۆرى خۆرى
مەروانە ئیستات که شیرهکۆرى

گەر له بىرت با چووک و ساوا بووى
 فه قىير و زهليل له باوه شما بووى
 هه لئنه دينا دهنگت له سههر من
 كه تو وهك شىرى و نه من پيرهژن

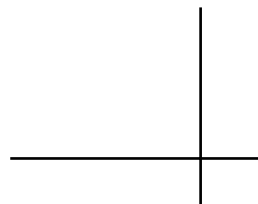

دهوله مه ندىكى له چه كورىكى نه خوشى هه بوو. پياوچاكان پىيانكوت
 «مه سه له حهت ئه وهيه كه بو خاترى ئه و قورئانى خه تم بكهى يا قوربانى
 بكهى.»
 تاويك بىرى كرده وه و كوتى «په رتووكى په رپووت باشته ره له ميگه لى
 دوور!»
 خاوه ندىك بىستى و كوتى «خه تمه كهى له بهر ئه مه هه لىژارد كه قورئان
 له سهرى زمانه و زىر له بنى گيانه!»

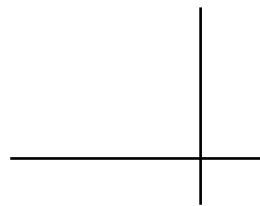

به پيره مپردىكيان كوت «چما ژن ناخوازى؟»
 كوتى «دهگه ل پيرىژنانم عه يش نيه!»
 كوتيان «گه نج بخوازه كه گه نجت هه يه!»
 كوتى «من كه پيرم دهگه ل پيرىژن هه لئاكه م، ئه و كه گه نج بى دهگه ل
 منى پير چلۆن دۆستايه تى دهگونجى؟»

زىر نا زۆرى گه ره كه بووك
 گىزه رى ته ر نهك توورى بووك

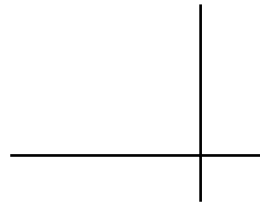
۱۱۲

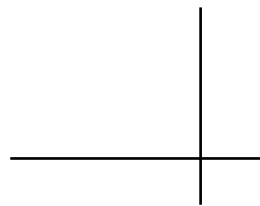
بهشی جهوتهم

سهبارهت به تهئسیرای تهربیهت

۱۱۳

١١٤

وهزيرتک کورپکی گهوجی ههبوو، نارديه لای زانایهک که « ئەوهم بۆ
 تهریهت بکه، بهشکهه ئاقل بێ! »
 ماوهیهک تهعلیمی دا و کهلکی نهبوو.
 کهسیکی نارده لای باوکی که « ئەمه ئاقل نابێ و منی شیت کرد. »

کهری عیسا بیهنه مهکککش گهر
 بگهریتتهوهش ههمان کهره ههر

زانایهک کورپهکانی نهسیحهت دهکرد که « گیانهکانی بابهی! هونهر
 فیئر بن که ماک و دهولتهتی دونیا بۆ بهقا نابن و زیو له سهفهرا دا
 خهتهرن. یا دز تیگرایی دهبا یا خواجه بهره بهره دهیخوا. بهلام هونهر
 کانیاوی پر له ئاوه و دهولتهتی ههرماو. ئەگهر هونهرمهنا له دهولتهت
 بکهوی، نه غهمه که هونهر له نهفسی خۆی دا دهولتهته. روو له ههرکوێ
 بکا، قهدری دهگرن و وه سهری دهخهن، بیهونهر بهرماوی دهدهنی و
 نهکبهتی دهبینی. »

یهک له زانایان، تهعلیمی مهلهکزادهیهکی دهدا و بێ ئەندیش لییدهدا و

زهجری زۆری پێدهدا .

جاریک کور له زهختی زۆر سکالای برده لای باوک و جلی له لهشی زامداری دادری .

باوک کزهی له جهرگ هات . به مامۆستای کوت « هیچ کور رهعیهتیک وهها ئهزیهت و ئازار نادهی که دهگهڵ کورکهی من دهیکهی ، هۆیهکهی چیه؟ »

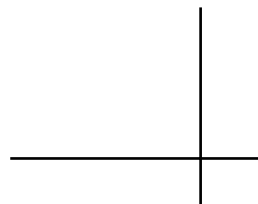
کوتی « هۆیهکهی ئهوهیه که : ههموو خهڵک به گشتی و پادشاکان به تایبهتی ، دهبی قسهی ریکوپیک بکهن و ههلسوکهوتی دروست . له بهر ئهوه که ههرچی به زمانی ئهوان دابی زار به زار دهیگێرنهوه ، به لام قسه و ئاکاری خهڵکی عهوام وهها وچهیهکی نیه ، کهوایه واجبه له سهه مامۆستای پادشازادهکان ، بۆ پاک بارهتانی ئهوان ههولێ پتر بدن ههتا خهڵکی عهوام . »

پادشا بیرى جوانی فهقی و ولامی ریکی پهسهند کرد ، خهلات و بهراتی پێبهخشی و پله و پایهی بهرز کردهوه .

مامۆستای مهکتهبیکم بینی له ولاتی مهغریب مرچ و مؤن ، تووره و تۆسن ، زمانتال ، سهرسوآلکهه ، ناباب ، که عهیشی موسلمانان به بینی نهدهما و خویندنی قورئانی دلێ خهڵکی رهش دهکرد . کۆمهلیک کوری دلپاک و کیژی داوینپاک به دهست زولمی گرفتار ، نه دهوێرن پێیکهتن و نه دهبرن گوفتار ، جار لهپاتهی له رووی زینینی یهکیان رادهکیشا و جار قاچی بلوورینی یهکی دی ئهشکهنجه دهدا .

به کورتی : بیستم که تاقمیک زاتی چهپهلیان بۆ دهکهوت و لیاندا و دهریانکرد و مهکتهبهکهیان دا به پیاوچاکیکی بی ئازاری دل و دهروون پاک که قسهی به حوکمی پێویستی دهکرد و جوینیک که بیته هۆی ئازاری کهس له زاری نهدههاته دهه .

مندالەکان سامی مامۆستای پیشوویان له میشک چوو دەر و مامۆستای دووهەمیان فریشتەخوو بینی و یەک یەک بوونە دیو. لەبەر لەسەرەخۆیی ئەو دەستیان لە زانست هەلگرت و پتر خەریکی گەمە و یاری دەبوون و لەوحی نیوونوسراویان لە سەر و گوێلاکی یەکتەر دا دەشکاند.

دوای دوو حەوتوو بەو مزگەوتە دا تێدەپه‌پریم. بینیم دلی مامۆستای پیشوویان خۆش کردۆتەو و هیناویانەتەو.

بەراستی تیکچووم و لاهەولم کوت که « بوچی ئیبلیسیان کردۆتەو مامۆستای مەلاییکە؟ »

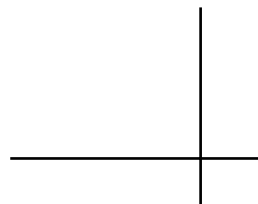
پیرەمێردیکی گەلیک گەریدە کوتی « پادشایەک کوری نارد بۆ مەکتەب. لەوحیکی زیوینی دایە که بە ئاوی زێر لە سەری نووسرابوو: چەپۆکی مامۆستا باشتەرە لە چاکەیی باوک! »

پارسازادەیهک نێعمەتیکە بێرادەیی لە میراتی مامەکان پێگەیشیت. فسق و فجووری رە پیش گرت و دەسبلاوی کردە پیشە وەها که گوناھتیک نەما که نەیکاتەو و بادەیهک نەما که نەیخواتەو.

جاریک بە نەسیحەت پیمکوت « کورم! دەخڵ ئاوی خورە و عەیش ئاشی لە گەر، یانی زۆر خەرج کردن هی کهسیکه دەخلی فرەیی هەبی. - ئەگەر سالتیک نەباری بەفر و باران/ ویشک هەلدین هەموو چۆم و دەراوان - وای بە بەرژەوهند دەزانم ئەقل و ئەدەب بگری پیش و قومار و یاری وەلابنیی که کاتیک فەرغانە تێپه‌په‌ری تەنگانە دادی و پەژیوان دەبیەو! »

کور لەبەر بەزم و رەزم و خۆش و نۆش ئەم قسەیی نەگرتە گوئی و رەخنەیی لیگرتەم و کوتی « راحەتیی ئیستا تال کردن، لە ترسی مەینەتی سبەیی، دژی رای زانایانە. کهوایە چ غەم که لە سەرووی کۆری پیاویتی

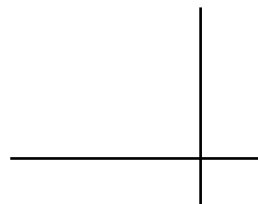
دانیشتووم و باسی جوامییری و دستبلاوییم زار به زار دهگه پئی؟ «
 دیتم نه سیحهت وه خو ناگری و هه ناسهی گهرمی من کار ناکاته
 ئاسنی ساردی، دستم له نه سیحهت هه لگرت و قسهی زانایانم ره چاو
 گرت که کوتوویانه: ئهرکی خووت به جی بیته ئه گهر قه بوویان نه کرد
 گله بیت له سهر نیه! »

ههتا دواي ماوهیهک، ئه وهی که له نه کبهت به بیرم دا دههات به چاو
 بینیم که: پینهی له سهر پینه دهروو و سوآلی ده کرد پاروو پاروو.
 دلم به بیچارهیی سووتا و به پیاوه تییم نه زانی له وهها حالیک، له شی
 دهرویش به سهرکونه دارووشاندن و خوئی به سهر دا پزاندن. به دلی خووم
 کوت « بههار بهردارن گه لای سهر داران/ رووت و نه دارن ناچار به
 زستان »

پادشایهک کوری دا دهست ئه دیب و کوتی « ئه مه کوری تویه. وهک
 یهک له کوره کانی خووت ته ربیه تی بکه! »
 ئه دیب خزمه تی نواند و قه بوولی کرد.
 چند سالیک هه ولی ده گه ل دا و نه گه یشته هیچکوی و کوره کانی
 ئه دیب به وپه ری فهزل و رهوان بیژی گه یشتن.
 پادشا تییراخوری و لئی تووره بوو که « په یمانت شکاند و به لئنت
 نه برده سهر! »
 کوتی « له خودای سهر زهوی شاراوه نه می نیته وه که ته ربیه تی یه کسان
 و ته به کان جین. »

زێو و زێوه هه رچهند له نیو بهرد دایه
 که چی هه ر بهردیک لئی و ده دست نایه

له پیریکی ته ریفه تم بیست که به مریدیکی دهکوت « کورم! ئه وند که مرؤف پیوهندی خاتری به رسقه وه ههیه، ئه گهر به رسقه دری هه با به پله و پایه له مه لاییک تیده پهری.

عه ره بیکم بینی که به کوره که ی دهکوت « کورم! روژی قیامهت ده پرسنه وه له ئاکارت، نهک له که سوکارت. یانی له تو ده پرسن عه مه لت چیه، نهک باوکت کتییه؟ »

له نووسراوه ی زانایان دا هاتوه که دوویشک دیاریکی دیاریکراوی نیه وهک هه یوانه کانی دیکه، به لکه هه ناوی دایکی دهخوا و زگی ده درپ و ری پی سه حرا دهگریته بهر، ئه و تو یژانه ی که ده کونی دوویشک دا ده بیین له بهر ئه وهیه.

جاریک ئه و قسه یه م لای گه وره یه ک گپراوه. کوتی « دلم گه واهی له سه ر راست بوونی ئه و قسه یه دها و جگه له مه ناتوانی بی. به ساوایی ده گهل دایک و باوکی خو یان وه ها مه عامله یه کیان کردوه، بو یه به گه وره یی وه ها خو ش به خت و خو شه ویستن! »

ژنه ده رویشیکی فه قیر دووگیان بوو. وهختی زانی نزیک بوو و ئه و ده رویشه قهت مندالی نه بوو بوو، کوتی « ئه گهر خودای میری مه زن کوریکم داتی جگه له م خه رقه یه که ده به رم دایه، هه رچی ملکی منه به

دەرویشانی دەبەخشم. «

بە هەلکەوت کۆری بوو و سفرەیی دەرویشانی بە پێی شەرت راخست.
 دواى چەند سالان کە لە سەفەری شام هاتمەووە بە گەرەکی ئەو دۆسته
 دا تێپەڕیم و لە حالیم پرسى. کوتیان « دە زیندانی شارەوانی دایە. «
 هۆیهکەم پرسى.
 کەسێک کوتى « کورەکەى خومرى خواردۆتەووە و نەعرەتەى لێداووە و
 خوینی کەسێکی رشتووە و خوێ رايکردووە، باوک بە تاوانی ئەو زنجیری
 دە مل دایە و بەندی دە پێ کراووە. «
 کوتم « ئەم بەلایەى بە حاجەت لە خودای میری مەزن خواستبوو. «

منداڵ بووم کە لە گەرەبەکی پرسى سەبارەت بە بلووغ.
 کوتى « لە نووسراوان دا هاتووە کە سێ نیشانەى هەیه. یەک
 پازدەسالیی، ئەوی دیکە خۆ پيس کردن و سێهەم هاتنى تووکهبەر. بەلام
 لە راستى دا یەک نیشانەى هەیه و بەس. ئەویش ئەو کە پتر لە بەندی
 رەزای هەق دابی هەتا حەزى نەفسى خۆ. هەرکەس ئەم سەفەتەى تیدا
 نەبێ لای هەقناسان بالغ نیە. «

تنۆکێک ئاوە پیاوی لێدەگورئ
 بە چل رۆژان لە نێو پێردان بمینئ
 ئەگەر چل ساله هیشتا ناوەزى نیە
 بە زەحمەت ناوی ئینسانی لە سەر نئ

سالیك كيشه ده نيو پيادهكانى حەج كەوتبوو و بەندەش لەو سەفەرە
 دا پیاده.

ئینساف چاکمان له سهر و گویلاکی بهکتر راکیشا و ئهوهندی که کرا
شهر و کیشمان کرد.

بیستم که که ژاوهنشینیک به هاوتای خوئی دهکوت « زۆر سهیره!
پیادهی عاج که مهیدانی شهترنج تیپهپینی دهبیته وهزیر، یانی لهوه
باشتری لیدی که بوو، کهچی پیادهکانی حاج بادیهیان تیپهپراند و خرابتر
بوون.

هیندوویهک نهفتاویژی فییر دهبوو. زانایهک کوتی « تو که مالت
قامیشه، چت داوه لهو کار و پیشه؟ »

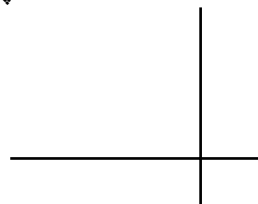

پیاویک چاوی وه ژان کهوت، چوه لای بهیتار که « دهرومانی بکه!»
بهیتار لهوهی که ده چاوی چواروای دهکهن به چاوی دا کیشا و کویر
بوو.
حکومهتیان برده لای داوهر.
گوتی « هیچ تاوانیکی له سهر نیه. ئهگهر ئه و کهر نهبا، نهدهچوو لای
بهیتار. »

مه بهست لهو قسهیه ئه مهیه ههتا بزانی که ئه وکهسهی کاری مهزن به
بی ئه زموون دهسپیری، سهره رای ئه وه که پهژیوانیی دهچیژی، گهرهش
به گهوج ناوی دهبیژی.

پارسایهک به لای خاوهن سامانیک دا تیپهیری که بهندهیهکی دهست و
پی بهستراوی سزا دهدا.

کوئی « کورم! خودا مه خلوقیکی مه حکوومی حوکمی تو کردوه و توئی لهو سهتر داناهه، شوکری خودای تهعالا بکه و هینده نهزیهتی مهده، مهبادا روژی قیامت نهو له تو سهتر بی و شهرمهزار بی.

له هه دیسی سهروهی عالهم دایه که کوئی « گهرهترین ههسرهت له روژی قیامت دا نهوه دهبی که بهندهیهکی سالیح دهبهنه بههشت و خواجهی فاسق دهبهنه دوزهخ.

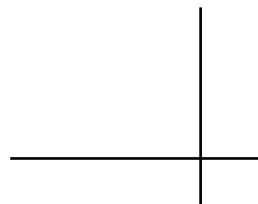
کورپه دهوله مهنديکم بينی له سهه گۆری باوک دهگه ل کورپه دهرویشیک باسی دامهزاند که « سندوقی خاکی ئیمه بهرده و کیلی رهنگین و مهرمهپی له سهه فهرش کراوه و کاشی شینی تیگیراوه، کهی وهک گۆری باوکی تو دهچی، دوو سی خشت له سهه یهک نراوه و یهک دوو مشت خاکی به سهه دا پزاوه.

کورپه دهرویش نه مهی بیست و کوئی « ههتا باوکی تو له ژیر نهو بهرده قورسانه بیزوی، باوکی من گهشتوته بههشت. »

که رهتا که متر بی باری
ئاسودتره رهفتاری

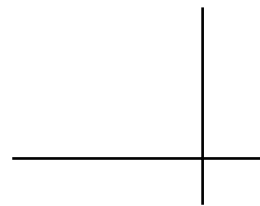
له مهزنیک مانای نهو هه دیسه م پرسی: اعدا عدوک نفسک التی بین جنیک (دوژمنترین دوژمنانی تو نهفسی تویه که ده دهروونت دایه) کوئی « به حوکمی نهوه که ههه دوژمنیک که چاکه ی دهگه ل بکه ی دهبیته دوستت، ئیللا نهفس، ههچی پتر دهگه لی بسازی دزایهتی پتر دهکا.

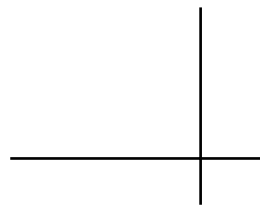
بهشی ههشته م

سه بارهت به نه ریتهن قسه

۱۲۳

١٢٤

سامان بۆ حهسانه وهی ژيانه نهک ژيان بۆ کۆ کردنه وهی سامان.

له ئاقلێکیان پرسی « بهخته وهر کێیه و بهدبهختی چیه؟ »
 کوتی « بهخته وهر ئهوکه سه که خواردی و دایچاند و بهدبهخت ئه وهی
 مرد و جیی هیشت. »

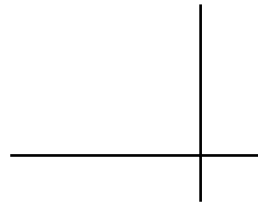
مه که نوێژ له سه ر ئه و که سه ی که چی نه کرد
 که ژینی له سه ر سامان دانا و چی نه برد

مووسا، قاروونی نه سیحه ت کرد که « چاکه ی بکه ههروهک خودا
 چاکه ی دهگه ل کردی! »
 نه بیست و ئاکامه ت بیست.

عه ره ب ده لێ: ببه خشه و مننه ت دامه نێ که قازانجه که ت بۆ
 ده گه رێته وه.

عیلم بۆ دین پهروه راندنه نهک بۆ دنیا خواردن.

زانای نازاهید، کوپیری مه‌شخه‌لداره.

دوو کهس رهنجبه‌خه‌سار بوون و هه‌ولێ بیسوودیان دا. یه‌ک ئه‌وه که
پاشه‌که‌وتی کرد و نه‌یخوارد و ئه‌ویتتر که فیر بوو و چی نه‌کرد.

عیلم هه‌رچه‌ندی پتر بیزانی
که عه‌مه‌لت نیه هیشتا نه‌زانی
نه پسیپۆر و ژیر، نه زۆر زانایه
که‌رتیک کتیپی ده‌ باران دایه
ئه‌و گه‌وجه کوانی ئاگایی و خه‌به‌ر
که باری سه‌ری درکه یا ده‌فته‌ر

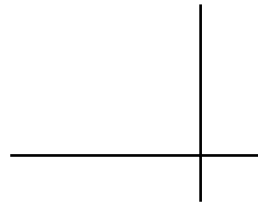

ولآت به‌ زانایان ده‌رازیته‌وه و دین به‌ زاهیدان به‌رز ده‌بیته‌وه.
پادشا پیداوایستی پتره به‌ دوانندی زانا، هه‌تا زانا به‌ نزیکی له
پادشا.

نه‌سیحه‌تیک گه‌ر لیم بیسی شا
باشتر له‌ و قسه له‌ دونیا دا نیه
جگه له‌ زانا داوای یار مه‌که
هه‌رچه‌ند ئه‌و ئیشه‌ کاری زانا نیه

سی شت نامینه‌وه: مالی بی ته‌جاره‌ت و زانستی بی لیکۆلینه‌وه و
پادشای بی سیاسه‌ت

بهزهیی به پیاوخراپ زولمه له پیاوچاک، عهفوی زالم زولمه له دهرویش

نه بهقا به دۆستایهتی پادشاکان دهکری و نه به دهنگی خوۆشی
مندالهکان، که ئەو به خهیاڵیک ههڵدهگهڕی و ئەم به خهویک دهگۆڕی.

ههموو رازیکت به دۆست مه‌ئێ، چووزانی رۆژیک نابیتته دوژمن.
ههروهتر هه‌ر ئازاریکیش به دوژمن مه‌ده لهوانهیه رۆژیک ببیتته دۆست.

رازیک که دهتهوی شاراو به لای کهس باسی مه‌که هه‌رچهند دۆست
موخلیسیش بی، که ئەو دۆسته‌ش دۆستی موخلیسی هه‌ن و هه‌روا هه‌تا
سه‌ر.

بیده‌نگی چیتر له کول هه‌لپشتن
تکا و نزا له لای کهس نه‌بیتژن

دوژمنیکی لاواز که مل له تاعه‌ت نی و دۆستایه‌تی بکا؛ مه‌به‌ستی جگه
له‌وه نیه که ببیتته دوژمنیکی به هیز و کوتووایانه:
به‌قا له سه‌ر دۆستایه‌تی دۆستان نیه چ بگا به پیه‌ه‌لکوتنی دوژمن.
هه‌رکه‌س دوژمن به بچووک دابنی، وه‌ک ئەمه‌یه ئاگریکی چووک به
گرینگ دانه‌نی.

قسه‌ ده ئیوان دوو دوژمن دا وه‌ها بیژه که ئەگه‌ر بوونه‌وه دۆست،
شه‌رمه‌زار نه‌بیه‌وه.

ههركهس دهگهڵ دوژمن ناشت دهبيتهوه، به تهماي ئازاري دوستانه.

دهست بشو لهو دوستهي كه دهگهڵ دوژمن بوو به هاوهم.

كه له تهماي كاريك دوودلي، ئهه لايه ههلبژيره كه بيزهحمهتتاره.

ههتا كار به زيڤ پيكدئ، گيان له مهترسي مهخه.

له چاري ناچار پيكران
ههلاله شهمشير ههلكيشان

ههركهس پياوخراپيک بكووژئ، خهلك له بهلاي ئهه رزگار دهكا و خوئي
له عهزابي خودا.

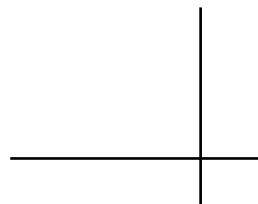
جوانه بهخشين و كههم، بهلام له زامي پياوازار مهني مهلههم. ئهوهي
رهحم بكا به مار، زولمه له مندالهكاني ئاههم.

نهسيحهتي دوژمن وهگرتن خهتايه، بهلام بيستني رهوا - ههتا دژي
ئهه كاره بكهي كه عهيني سهوابه.

تووڤهبي زور ترس و بيزاري پيكديني و لوتفي بي جيش سام
ناهيلي. نه وهه توند به كه ليت تير بن نه وهه نهرم له سهرت دلير بن.

دووکەس دوژمنی دنیا و دینن: پادشای ناسیبوور و زاھیدی بی عیلم.

لە خاکی بەیلەقان بە عابدیکم کوت « بە تەربیەت جەھلم لێدەرکە! »
 کوتی « ئەی فەقی! بروۆ بە تاقت وەک خاک بە یا ھەرچیت خویندەووە وە بن خاکی
 دە! »

بەدزات ئەسیری دەست دوژمنیکە کە بچیتە ھەرکوێ لە چنگ سزای
 رزگاریی نایە.

کە بینیت تەفرەقە دە سپای دوژمن کەوتووە، تۆ خاترجەم بە. ئەگەر
 جەمە بن، فکری پەڕیشانیی بکە.

دوژمن کاتیک دەستی لە ھەموو مەکرێک براووە، دەم لە دوستانەتی
 دەدا. جا ئەودەم بە دوستانەتی کاری وا دەکا کە ھیچ دوژمنیک نەتوانی.

سەری مار بە دەست دوژمن بکوئە، کە ئەگەر ئەو زال بی مار
 دەکووژێ، دەنا لە دوژمن دەخەلەسی.

خەبەرێک دەزانی دلیک دیشینی، تۆ خامۆش بلا ھیدی بیھینی.
 لە بولبول بلا موژدە بەھاری
 کوندی بەدخەبەر لە کۆلەواری

هه مووکهس ئه قلی خۆی پێ تهواو و مندالی خۆی پێ جوانه.

ده مرۆف له سهه خوانیک دهخۆن و دوو سهگ له سهه مرداریک هه لئاکهن.

به چاوتهنگ به دونیایهک برسی و قانع به نانیک تیر. زانیان کوتووینا: توانایی به قهناعت باشته له توانایی به مال.

به نانیک ویشک پر دهبن گهده

به گشت جههانیس پر نابێ دیده

هه رکهس له دهسته لات دا چاکه ی نهکا، له بیدهسته لات دا سهختی دهبینی.

چاره رهشتر له ئازاره نه/ که رۆژی سهختی کهس یاریده نه

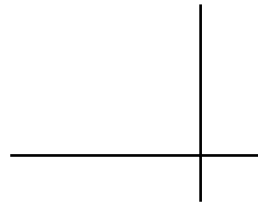

هه رچی زوو دهکهوی، زۆر خۆ ناگری.

بیستومه له چین کاسه یهک دهکهن به چل سالان و سهه به رۆژیک له هه ندهران. کهچی نرخ ی ئه م و ئه و دهبینی له سهه دوکانان.

کار به سهبر سهه دهکهوی و په له کهر به سهه دهکهوی.

له بیابان به چاوی خۆم بینیم، سهبر وه پیش په له کهوت:
 ئەسپی خوشبەز له هەلینگ دان کهوت
 وشتر سهبر سهبر ههروا دهرویششت.

له خامۆشیی باشتەر بۆ نهزان نیه، که ئەگەر ئەو مهسلهحتی زانیبا،
 نهزان نهدهبوو.

گهوجیک کهریکی تهعلیمی قسه دهدا.
 زانیهک کوتی « گهوج حیوان له تۆ فیر نابی زمان، تۆ خامۆشیی فیر
 به له حیوان! »

ههركهس دهگهڵ له خۆی زانتر بهحس بکا ههتا تیبگهن زانیه،
 دهزانن که نهزانه.

ههركهس عیلمی خویند و عهملی پینهکرد وهک ئەوهیه زهوی کیلا و
 تۆوی پیدانهکرد.

ئەگەر شهوهکان ههموو قهدریان با، شهوی قهدر بیقهدر دهبوو.

ئەگەر بهرد ههموو لهعلی بهدهخشان بان
 دهبا که نرخ لهعل و بهرد بهکسان بان

ههركهس جوانچاكه، وانیه دهروونی پاكه؛ كار دهروون دهیكا نه
روالته.

په نجه له په نجهی شیر و مشت له شه مشیر دان، ئیشی زانایان نیه.

زه عیفیک دهگه ل هیزدار تیکه وئ، یاری دوژمنه له فهوتانی خۆی دا.

بئ هونهر چاوی بینینی هونه رهنندی نیه، ههروهك سهگی بازاریی به
سهگی راو دهوهرن و ناویرن بچنه پیش. یانی بووده له كه به هونهر به
كه سیك نهویرئ به بوختان دهكه وئ دهگه پئ.

ئه گهر هه وئ زگ نه با، هیچ مه لیک ده داو نه ده كه وت، ههر راو كه ر
خۆی داوی دانه دناوه.

زانایان درهنگ درهنگ دهخۆن و عابد نیوه تیر و زاهید به شی ژیان و
لاو هتا ملان، به لام فه له ندهر ئه وند كه گه دهیان جیی هه ناسه نه مینیتته وه
و له سه فره هیچ.

ئه سیری بهندی زگ دوو شه و خهوی لئناكه وئ. شه وئك له بهر زگ پیری
و یهك له بهر دل پیری كه چی دهست نه كه وئ.

زانایهك كه دهگه‌ل نه‌زانان تیکه‌وی چاوه‌روانی ریز نیه و ئەگەر
نه‌زانیکه زمانوێژی و بێشه‌رمی به‌سه‌ر زانایهك دا زال بێ سهر نیه،
به‌ردیکه كه گه‌وه‌ریك ده‌شکینی.

سه‌یر نیه كه بوه‌ستی نه‌فه‌سی
بولبولیک كه قه‌ل بوته‌ هاوقه‌فه‌سی

زانا ئەگەر له‌ کۆری کهم ئاقلان دا قسه‌ی بو‌ نه‌یه پیت سهر نه‌بی که
ده‌نگی به‌ره‌ت ناتوانی به‌سه‌ر گرمه‌ی ده‌هۆل دا زال بێ و بو‌نی عه‌بیر له
بو‌گه‌نی سهر ده‌به‌زی.

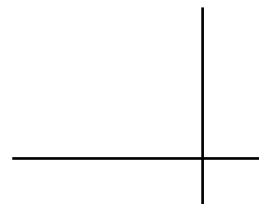
گه‌وه‌ر ده‌ قوراو بکه‌وی ئەگەر، هه‌روا گرانه و له‌سه‌ر/ تو‌ز بگاته
فه‌له‌کیش هه‌روا نزمه و بیه‌ونه‌ر.

میسهک ئەوه‌یه خۆی بو‌نی هه‌بی، نه‌وهک عه‌تتار چارده‌ری بێ،
زانا وه‌ک قوتووی عه‌تتاره خامۆش و هونه‌رفروش، نه‌زان وه‌ک ده‌هۆل
ده‌نگ زل و نیو‌بو‌ش!

ع‌ساله‌م لای هه‌یج نه‌زان
مه‌ته‌له‌ لای راستوێژان
کیژی جوانی نیو‌کوێران
یا قورئانی نیو‌گاوران

که‌م که‌م ده‌بیته‌ گه‌لیک و دلۆپ دلۆپ سیلاویک.

یانی ئەوانەیی که هێز و وزه‌یان نیه، به‌ردی ویکه‌وتوو راده‌گرن هه‌تا له هه‌لی هه‌لکه‌وتوو ده‌مار له ده‌ماغی زالم ده‌ریتن.

دلۆپ دلۆپ ده‌بنه‌ جو‌بار
جو‌گه‌ ده‌رژین ده‌بنه‌ رووبار
یه‌ک یه‌کن ده‌بنه‌ هه‌زار
ده‌نک ده‌نکه‌ خه‌له‌ی ئەنبار

گیان له‌ حه‌مایه‌تی یه‌ک ده‌م دایه‌ و دونیا له‌ نیوان دوو عه‌ده‌م دا .
دین به‌ دونیا‌فرۆشان که‌رن، یۆسف ده‌فرۆشن که‌ چ بکړن؟

په‌یمانی دۆستت شکاند و ده‌رکه‌وتی!
پروانه‌ له‌ کێ برای، ره‌گه‌ل کێ که‌وتی؟

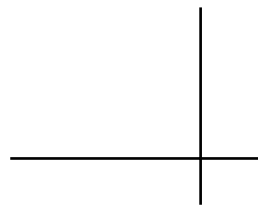
دۆستیک که‌ به‌ عومریک ده‌ست ده‌که‌وی، نا‌کری به‌ ده‌میک تووره‌یی
تووێ درئ.

به‌ردیک به‌ چه‌ند ساڵ له‌ علی لێ دیتته‌ به‌ ره‌م
هاوار له‌ به‌ردی نه‌کوتی، مه‌یه‌وه‌ عه‌ده‌م

هه‌ر که‌س له‌ ژیان دا نه‌خۆن نانی، که‌ بمرئ نابهن ناوی.

چیژی تری، بیوه‌ ده‌یزانی نه‌ک خاوه‌ن میو.

یۆسفی سه‌دیق له ویشکه‌سالی میسر دا تییری نه‌خوارد هه‌تا برسی
له بیر نه‌کا .

ئه‌وه‌ی تییر خواردی و تییر هه‌لستا
چووزانی برسی چلۆنه ئیستا
حالی لیقه‌وماو که‌سیک ده‌زانی
که‌ لیبی قه‌ومایی، جار و زه‌مانی

ئه‌ی سواری بیخه‌م و خه‌یالی سه‌ر ئه‌سپی خوشبه‌ز
که‌ری باره‌به‌ری به‌سته‌زمان گیری گله
داوا مه‌که‌ ئاگر له‌ ده‌ر و مالی دراوسپی ده‌رویش
که‌ ئه‌وه‌ی له‌و کونه‌ ره‌ش دێته‌ ده‌ری، ده‌ردی دله

له‌ ده‌رویشی زه‌عیف‌حال له‌ ته‌نگی ویشکه‌سال مه‌پرسه‌ چۆنی، ئیلا به‌و
شه‌رته‌ که‌ هه‌توانیک بخه‌یه‌ سه‌ر برینی و پارهی‌ه‌ک بخه‌یه‌ سه‌ر سه‌رینی.

راوچی، بی رۆژی ماسی له‌ دجله‌ ناگری و ماسی، بی ئه‌جه‌ل له‌ سه‌ر
ویشکایی نامری.

شه‌یتان به‌ موخلیس ناویری و سولتان به‌ موخلیس!

عالمی بیغه‌مه‌ل داری بی به‌ره‌، زاهیدی بی عیلم مالی بی ده‌ر

مراد له نازل بوونی قورئان، سیرهتی باش فیر بوونه نهک تهرتیلی
سوورهتی نووسراو.

له یهکیان پرسى « عالمى بى عمهل وه چى دهچى؟ »
کوتى « وهک ههنگى بى ههنگوین! »

خهلاتى سولتان ههچهند عهزیزه، جلکى خهلک بهریتتر و خوانى
گهوران ههچهند خوئشه، ورکەى ههنبانهى خو له زیزتر.

پهچهوانهى رى سهواب و دژى بیری زانایانه: دهرمان به گومان
خواردن و رى نهاسراو بى کاروان چوون.
له ئیمام مههممهدى غزالیان پرسى « چلۆن گهیشتییه ئهم پلهیه له
زانست دا؟ »

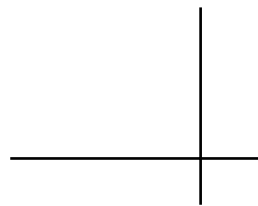
کوتى « بهمه که ههرچى نهمزانی، پرسینهکههم پى نهنگ نهبوو! »

یهک له ئهسبابهکانى دوستایهتی ئهوهیه که: مال چۆل بکهى یا دهگه
خاوهنمال ههلبکهى.

سیدبوورى و شتر وهها مهنشووره که ئهگه مندالیک هاوسارى بگرى
و سهده فهرسهخ بیبا سهر له فهرمىانى بانادا، بهلام ئهگه ههلدیریکی به
سام دهرکهوى که هوى فهوتان بى و مندال له بهر نهزانی رووى تیبکا، پهت

له دهستی رادهپسکینێ و پتر فه‌مانبه‌ریی ناکا.

هه‌رکەس وه پێش قسه‌ی خه‌لک که‌وێ هه‌تا به‌ مایه‌ی فه‌زلی دابنێن،
پایه‌ی جه‌هلی ده‌رده‌که‌وێ.

برینێکم له بن جلکه‌کانم هه‌بوو که شیخ هه‌موو رۆژ ده‌یپرسی «چۆنه‌؟»
و نه‌یده‌پرسی «له‌ کوێیه‌؟» زانیم له‌به‌ر ئه‌وه‌ خۆی ده‌پاریزێ چوونکه
باسی هه‌موو ئه‌ندامێک ره‌وا نیه‌ و زانایان کوتووینه‌: هه‌رکەس قسه
هه‌لنه‌سه‌نگینێ، له‌ جوابه‌که‌ی ده‌ره‌نجی.

درۆ کردن وه‌ک برینی قورسه‌ که ئه‌گه‌ر چاکیش بێته‌وه‌، شوینێ
ده‌می‌نێته‌وه‌. وه‌ک برایانی یۆسف که به‌ درۆیک ناویان ده‌رکرد، به
راسته‌که‌شیان که‌س باوه‌ر ناکا.

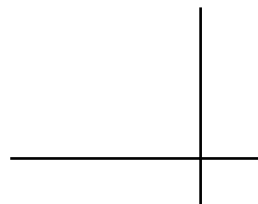
سه‌روه‌ری کاینات به‌ رواله‌ت مرۆفه‌ و نه‌زمترین گیاندار سه‌گ و به
پێی رای تیگرایی زانایان: سه‌گی ئه‌مه‌گناس باشته‌ره‌ له‌ مرۆفی ناسپاس.

خودا، ده‌یبینی و دایده‌پۆشی، هاوسا نایبینی و ده‌خروۆشی.

زێر له‌ کان به‌ هه‌لکه‌ندن دێته‌ ده‌ر و له‌ ده‌ست ره‌زیل به‌ گیان که‌ندن.

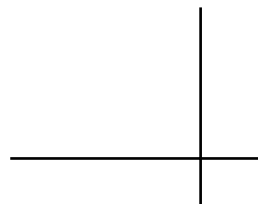
دووکەس مردن و هەسرەتیان برد: یەک ئەوەی هەیبوو و نەبخوارد،
ئەویتر که زانی و نەیکرد

له زانایه‌کیان پرسى « چەند دارى ناودار که خودا خوڵقاندنى بەرن،
هیچکامیان به ئازاد ناو نەبردوه جگه له سەرو که بەرێکی نیه. ئەمه چ
حیکمه‌تیکی تێدایه؟ »

کوتى « هەر دارێک بەر هه‌مه‌یى دیاریکراوى هه‌یه و هه‌ر کام ده‌خڵێکی
دیاریکراو و وه‌ختیکی مه‌علووم که جار پێی تازه ده‌بێته‌وه و جار به
عه‌ده‌می ده‌ژاکێن؛ که‌چی سەرو هیچ ئەمه‌ی نیه و هه‌میشه‌ش خوێشه.
ئەمه‌یه سفه‌تى ئازاده‌کان. »

ئەوه‌ی تێپه‌ره‌ دلی پێمده، ده‌روا دواى خه‌لیفه‌ش ده‌جله هه‌ر له به‌غدا
گه‌ر له ده‌ستت دێ وه‌کوو نه‌خل دلاوا که ده‌ستت ناروا چه‌شنى سەرو به، ئازا

فهرههنگۆك

ئاوی روو: ئابروو

بوختی: جوړیک وشتری دووکۆپارهی به هیز

پیسیر: بهخه، بهرۆك

پیشه: ئیسك

تایفه: تاقم، دهسته

چاوخانه: ئەو قولکه بهی چاو تئیدا جیگره، پیالهی چاو.

حاج: کهسیك حه ج بهجی دینی، حاجی

هرامیی: ریگر، جهرده

خوان: سفره

دورج: سندووقی جهواهیر و زیر و زهمبهه

دهرکه: دهرهك، بنی دۆزهخ.

دهمراسه: پیاوی ماقوول و ردین سپی، پیری به ئەزمون و ری نیشاندهر

ریزان: کهسیك که دهگه ل کاروان دهروا و شارهزای ریگانه، ری پشاندهر.

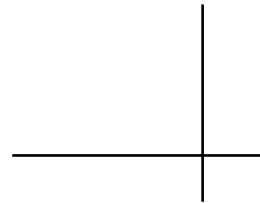
زما: زستان

سه رینچاوه: سه رچاوه، کانیاو

شاته: چوست، چالاک

کهست: ناحهز، نه جوان، کریت

لهپاته: زله، شهپه لاغه

مالیات: بنه ماله، خانه دان

مشه: زۆر، فره

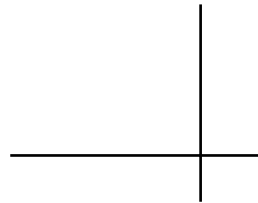
نوێژی دوانه: نوێژی به یانی که دوو ره که عه ته.

نه فتاویژ: که سیک که شتی نه فتاویبی و ئاگرین بو سه ر که شتی دوژمن یا بینای دوژمن داوی.

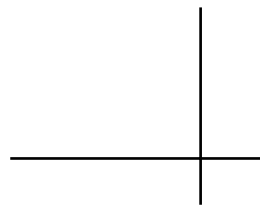
هسته: مالیات، خه راج، زه ربیه

ئه عراف: شوینیکه له نیوان دۆزه خ و به هه شت دا

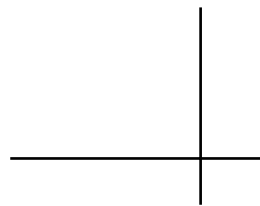
ئیزنگ: داری سووتاندن، هیزم.

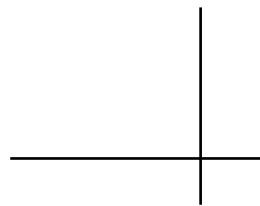
١٤١

١٤٢

١٤٣

١٤٤

